«دنیای اقتصاد» به شما قدرت پیش بینی می دهد

دنیای اقتصاد

روزنامه صبح ایران

دوشنبه ۱۸ آبان ماه ۱۳۹۴
۲۶ محرم ۱۴۳۶
نهم نوامبر ۲۰۱۵
شماره ۳۶۲۵
۱۲ صفحه

ضمیمه هفتگی استان های خراسان ۱۱۲

«دنیای اقتصاد» از وضعیت مهمترین محصول صادراتی خراسان رضوی در فصل برداشت گزارش می‌دهد؛

از فرآوری زعفران تا سودجویی دلالان

دنیای اقتصاد، زهرا صفدری- زعفران مهمترین کالا و محصول صادراتی خراسان رضوی است که باید مورد توجه همه‌جانبه مسئولان و دست‌اندرکاران قرار بگیرد تا قطب تولید زعفران کشور و دنیا همچنان قطب اصلی باقی بماند. فصل برداشت زعفران در مزارع خراسان رضوی آغاز شده و در برخی نقاط همچون شهرستان تربت‌حیدریه و زاوه روبه‌پایان است، کشاورزان حاصل یکسال تلاش خود را برداشت می‌کنند و در این یک‌ماه و با تلاش هرروزه برای برداشت محصول نتایج کار خود را به پایان می‌رسانند. کسانی‌که در تولید طلای سرخ تلاشی بسیار دارند اما سودی که نصیبشان می‌شود با آنچه باید به دستشان برسد، مغایرت دارد.

صفحه ۶ و ۷

مسئولان استانی در انتظار ابلاغیه وزارت صنعت؛

طرح خرید کالای ایرانی از امروز اجرا می‌شود

صفحه ۲

سرمقاله

نابرنامه‌ریزی شهری و نابسامانی شهرسازی

سیدرضا حسین‌زاده *

باید تصدیق کنیم که تاکنون برنامه ریزی شهری به معنای واقعی در کشور نداشته ایم و در اصل برنامه ریزی شهری در ایران به شهرسازی و معماری ناشی از پیروی های ناآگاهانه و سطحی از معماری و شهرسازی سایر کشورها تنزل یافته و حاصل آن در سیما و منظر شهری و ناهمگونی روزافزون آن تبلور یافته است. برنامه ریزی شهری در همان حدوقواره طرح‌های هادی و جامع هم نتوانسته وظیفه خود را انجام دهد، لذا می بینیم که انحراف‌های گسترده ای در اجرای این طرح‌ها رخ داده است. عده ای از برنامه‌ریزان شهر بدون توجه به تغییرات در اجرای طرح‌های فوق صحبت از ناموفق بودن این طرح‌ها می کنند و...

صفحه ۱۰

یادداشت

زعفران محصولی بی‌رقیب و سودمند در اقلیم خشک خراسان
■ حسین ثنایی نژاد * صفحه۶

مشکلات توسعه بی‌رویه مشهد
■ محمد اجزاء شکوهی* صفحه۲

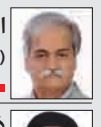
امیرارسلان نامدار (بخش دوم)
■ جواد اسحاقیان* صفحه۴

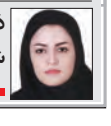
ذات معماری شاعرانه
■ صنم احمدزاده صفحه۴

■ در گفت‌وگو با سیدجواد حسینی، مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی مطرح شد؛

مطلوب‌تر آن بود که در آموزش و پرورش بمانم

صفحه ۳

■ «دنیای اقتصاد» از وضعیت صنعت پسته در سبزوار گزارش می‌دهد:

لبخند پسته سبزوار

صفحه ۱۱

■ رئیس اتاق بازرگانی خراسان رضوی در نشست مشترک با رایزنان بازرگانی ایران خواستار شد:

رایزنان بازرگانی مستقل عمل کنند

صفحه ۱۲

■ سرانه بالاتر از برنامه توسعه چهارم با احداث مجموعه امام رضا (ع) محقق می شود:

استادیـــوم خاص ایران

صفحه ۹

یادداشت

مشکلات توسعه بی‌رویه مشهد

محمد اجزاء شکوهی*

هر ساله روز هشتم نوامبر (۱۷ آبان) مراسم روز جهانی برنامه‌ریزی شهری در بیش از ۳۰ کشور در سراسر جهان برگزار می‌شود. هدف از برگزاری این روز، شناخت وافزایش نقش برنامه‌ریزی شهری در ایجاد جوامع پویاست. روز جهانی برنامه‌ریزی شهری فرصتی عالی برای بررسی برنامه‌ریزی شهری از منظر جهانی است. در این یادداشت به بهانه این روز به برخی ازتحولات و مشکلات کلان‌شهرها به‌خصوص مشهد اشاره می‌شود:

رشد فزاینده جمعیت شهرنشین و اسکان بیش از ۶۰ درصد جمعیت جهان در شهرها و تداوم این روند، آینده کره زمین را بیشتر با چشم‌اندازهای شهری مواجه می‌کند. این فرآیند عظیم شهرنشینی با محوریت ماشین، ضمن توسعه کالبدی شهرها، باعث از بین رفتن زمین‌های کشاورزی و تحمیل هزینه‌های غیرقابل‌جبرانی بر محیط‌زیست شهرها شده است؛ از سوی دیگر، سرانه و الگوی مصرف نامناسب منابع در شهرها، آن‌ها را در معرض ناپایداری بیشتر نسبت به روستاها قرار داده و مشکلات کالبدی، اجتماعی-اقتصادی فراوانی، به ویژه در کشورهای درحال توسعه به‌وجود آورده است.

طی چند دهه اخیر مفهوم توسعه پایدار به یکی از مفاهیم در فرهنگ جهانی و ادبیات توسعه بدل شده است. توسعه پایدار فرآیندی است که طی آن مردم یک کشور نیازهای خود را برمی‌آورند و سطح زندگی خود را ارتقا می‌بخشند بی‌آنکه از منابعی که به نسل‌های آینده تعلق دارد، مصرف کنند و سرمایه های آتی را برای تأمین خواست‌های خود به هدر دهند. از توسعه پایدار به عنوان یکپارچگی سه E توصیف می‌شود: Environment (محیط)، Economy (اقتصاد) و Equity (عدالت). تعریفی که عبارت است از مدیریت بهره‌برداری بهینه و حفاظت از منابع کمیاب همراه با به‌کارگیری پیشرفت‌های تکنولوژیک در کلیه شئون تولیدی، اداری و انسانی به‌طوری‌که ضمن تأمین نیازهای نسل کنونی نیازهای نسل‌های آینده نیز به طور پایدار و رضایت‌بخشی تأمین شود.

مهم‌ترین راهکارهای مورد توافق اکثریت صاحب‌نظران در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری عبارت است از:

۱- کاهش اتکا به خودرو (به ویژه خودرو شخصی) در جابه‌جایی
۲- افزایش فشردگی کالبدی در توسعه شهری
۳- حفاظت و احیای نظام‌های طبیعی در شهر و منطقه پیرامون آن
۴- کاهش مصرف منابع و تولید آلودگی در شهر و منطقه پیرامون آن
۵- بهبود زیست‌پذیری اجتماعات شهری
۶- پایندگی و تقویت اقتصاد شهری
۷- اصلاح نظام اداری و حکمروانی شهری

کلان شهر مذهبی مشهد به عنوان دومین کلان شهر ایران و با نقش و عملکرد فرهنگی و مذهبی و اهمیت ارتباطی و تجاری در سطح ملی و فراملی، در چند سال اخیر به‌طور بی‌رویه‌ای رشد کالبدی داشته است. رشد بی‌رویه جمعیت شهر مشهد و گسترش سریع شهرنشینی موجب افزایش مسکن ناسالم، بالا رفتن تنش و برخوردهای اجتماعی، انواع آلودگی‌های زیست‌محیطی، عدم‌دسترسی مناسب به سیستم حمل و نقل عمومی و کمبود فضای سبز و حاشیه‌نشینی در این شهر شده است. لذا در اینجا به برخی از مسائل کلان‌شهر مشهد بطور خلاصه پرداخته می‌شود:

■ بلندمرتبه‌سازی

متخصصان شهری که طرفدار بلندمرتبه‌سازی هستند مزایایی چون استفاده بهینه و اقتصادی از زمین شهری، کوتاهی فاصله بین کاربری‌های شهری، کاهش آلودگی هوا، کاهش مصرف سوخت، کاهش اتلاف وقت و سرانجام رسیدن به توسعه پایدار شهری را برای بلندمرتبه‌سازی عنوان می‌کنند. اما نکته‌ای که باید بیشتر از این موارد مورد بررسی قرار گیرد، این است که بلندمرتبه‌سازی در کشورهای درحال توسعه و کشور ما در حالی روبه گسترش است که حتی از الگوی اصولی آن در کشورهای پیشرفته هم تبعیت نمی‌کند و شناخت درستی از عواقب و تبعات روند گسترش آن وجود ندارد. بلندمرتبه‌سازی در شهر مشهد قبل از انقلاب و از اوایل دهه ۵۰ با کاربری هتل و آپارتمان‌های مسکونی رونق پیدا کرد. بعد از انقلاب هم ساخت این بناها ادامه یافت. مطالعات انجام شده در خصوص ساکنین ساختمان‌های بلندمرتبه در مناطق مسکونی مشهد نشان‌دهنده این است که ساکنین نسبت به ترافیک منطقه زندگیشان رضایتمندی چندانی ندارند و براین باورند که ایجاد ساختمان‌های بلندمرتبه موجب افزایش ترافیک شده و نسبت به وضعیت پارکینگ رضایت چندانی ندارند. از دیدگاه شهروندان احداث ساختمان‌های بلندمرتبه موجب تغییر سبک زندگی، افزایش فاصله طبقاتی و تجمل‌گرایی شده است. همچنین آن‌ها بر این باورند که ساکنین برج‌ها در رابطه با امور محله مشارکت و تعامل چندانی با ساکنین دیگر ندارند. ساکنین این مناطق معتقدند که احداث ساختمان‌های بلندمرتبه موجب کاهش امنیت محله شده است.

■ حاشیه‌نشینی در مشهد

حدود یک‌سوم جمعیت شهر مشهد در مناطق حاشیه‌ای زندگی می‌کنند. مطالعات، بیانگر این است که ساماندهی و توانمندسازی بافت‌های نابسامان شهری از موضوعات و مسائل مهم توسعه شهر مشهد است. تحقیقات انجام شده در خصوص رابطه بین سابقه سکونت و کیفیت زندگی در مناطق حاشیه شهر مشهد نشان می‌دهد که هیچ رابطه معناداری بین این دو وجود ندارد و لذا دیدگاه کسانی‌که معتقدند با افزایش سابقه سکونت اوضاع زندگی حاشیه‌نشینان بهبود می‌یابد، مورد تأیید نیست. از طرف دیگر در بررسی میزان رضایتمندی از زندگی، نتایج حاکی از آن است که بین نسل اولی‌های مهاجران به مشهد (مهاجران اولیه) و نسل جدید(فرزندان مهاجران اولیه) از حیث رضایتمندی از زندگی در مناطق حاشیه، تفاوت معنادارای وجود دارد، این امرنشان می‌دهد که رضایتمندی نسل جدید از زندگی بسیارکم است، زیرا فرزندان مهاجران به مشهد، سطح زندگی خود را با دیگر شهروندان مقایسه می‌کنند. این نوع فقر (فقرنسبی) نگران‌کننده است و می‌تواند زمینه بزهکاری‌های اجتماعی را فراهم کند. مطالعه شاخص‌های اقتصادی واجتماعی و کالبدی کیفیت زندگی شهری در مناطق حاشیه‌نشین نشان می‌دهد که برای بهبود اوضاع وضعیت این محلات باید به شاخص‌های کالبدی توجه بیشتری نمود، شاخص‌های کالبدی همبستگی زیادی با کیفیت زندگی شهری دارند.

* دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد

مسئولان استانی در انتظار ابلاغیه وزارت صنعت؛

طرح خرید کالای ایرانی از امروز اجرا می‌شود

دنیای اقتصاد، رها بخشایش- در حالی که بر اساس اطلاعیه مشترک بانک مرکزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت زمان آغاز اجرای طرح خرید کالای ایرانی در سطح کشور از روز دوشنبه، ۱۸ آبان ماه اعلام شده بود، به گفته رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی تا لحظه تنظیم این گزارش هنوز دستورالعمل اجرایی این طرح به استان ابلاغ نشده است.

راضیه علیرضایی در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با بیان اینکه هنوز ابلاغیه‌ای در خصوص اجرای طرح خرید کالای ایرانی برای ما ارسال نشده است، افزود: اما قرار است دستورالعمل اجرایی آن تا آخر وقت امروز(یکشنبه، ۱۷ آبان ماه) ارسال شود و پس از آن اطلاع‌رسانی خواهیم کرد. وی به این نکته نیز اشاره کرد که احتمالا سازمان صنعت استان فردا(دوشنبه، ۱۸ آبان ماه) نشست خبری در همین زمینه برگزار خواهد کرد و پاسخگوی سؤالات اصحاب رسانه خواهد بود. در بخشی از اطلاعیه مشترک بانک مرکزی و وزارت صنعت آمده است: در راستای تحقق اهداف دولت تدبیر و امید، برای ایجاد تحرک در اقتصاد، حمایت از تولیدکنندگان داخلی و ایجاد فضای رقابتی بین آن‌ها در فروش محصولات داخلی، اعطای تسهیلات به بنگاه‌های تولیدی و خودروسازان و سازندگان ماشین‌آلات کشاورزی از طریق تسهیلات خرید دین به شرح زیر مصوب شد:

الف- اجازه خرید اسناد تجاری ارائه‌شده (توسط شرکت خودروساز) ناشی از فروش مدت‌دار خودروی تولید داخل و ماشین‌آلات کشاورزی (کمباین و تراکتور): در این طرح، بانک عامل اسناد تجاری ناشی از فروش خودرو و ماشین‌آلات کشاورزی را تا سقف ۲۵ میلیون تومان و حداکثر تا ۸۰ درصد بهای فروش هر دستگاه در قالب عقد خرید دین با نرخ ۱۶ درصد خریداری می‌کند. منابع مورد نیاز این طرح توسط بانک مرکزی با نرخ سالانه ۱۴ درصد برای بانک‌های عامل تأمین می‌شود.

ب - اعطای تسهیلات به بنگاه‌های تولیدی از طریق تسهیلات خرید دین (خرید اسناد مدت‌دار ناشی از فروش اقساطی کالا): در این طرح، بانک‌ها اسناد ناشی از فروش اقساطی کالاهای واسطه‌ای را با سررسید حداکثر یک سال و نرخ سود سالانه ۱۶ درصد خریداری می‌کنند. منابع مورد نیاز این طرح توسط بانک‌مرکزی با نرخ سالانه ۱۴ درصد برای بانک‌های عامل تأمین می‌شود.

ج-اعطای تسهیلات خرید کالاهای مصرفی بادوام ایرانی منتخب از طریق صدور کارت خرید کالای ایرانی: کارت خرید کالای ایرانی، ابزاری اعتباری است که توسط بانک‌های کشور برای عموم مردم که درآمد مشخص و ثابتی دارند، صادر شده و دارنده آن می‌تواند تا سقف تعیین شده که متناسب با درآمد ماهیانه و حداکثر معادل ۱۰ میلیون تومان خواهد بود، کالاهایی را که فهرست آن‌ها توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تعیین شده است، خریداری کند. در فاز اول اجرای طرح، حسب تقاضای امور اداری دستگاه‌ها، شرکت‌ها و صندوق‌های بازنشستگی از بانک‌های عامل پرداخت حقوق کارکنان، فرم‌هایی در اختیار آنان قرار می‌گیرد که به کارکنان و مستمری بگیرانی که مایل به دریافت کارت خرید کالای ایرانی هستند، ارائه شود. پس از تکمیل و ارسال فرم‌های درخواست متقاضیان توسط دستگاه‌ها، شرکت‌ها و صندوق‌های بازنشستگی، بانک‌های عامل کارت‌ها را صادر کرده و از طریق دستگاه‌های مربوطه در اختیار متقاضیان قرار می‌دهند. کارت‌ها از زمان تحویل به متقاضیان، قابلیت خرید در مراکز فروش حضوری و اینترنتی مشخص شده را خواهد داشت. برای دارندگان کارت در هر ماه شمسی و متناسب با زمان صدور کارت، صورتحسابی از طریق پیامک ارسال می‌شود که شامل ریز اقلام خرید در هر دوره به علاوه مجموع تسهیلات اعطایی قبلی است. مشتریان می‌توانند با اطلاعات پیامک فوق، نسبت به بازپرداخت اقساط تسهیلات خود همانند سایر قبوض خدماتی اقدام کنند. در مراحل بعدی طرح، امکان درخواست کارت خرید کالای ایرانی برای عموم مردم به صورت انفرادی از طریق مراجعه به شعب بانک‌ها و موسسات اعتباری وجود خواهد داشت.

نخستین نشست رسانه‌ای انجمن تخصصی نبات برگزار شد:

تلاش برای تولید نبات با کیفیت

◀ در طول چهار سال گذشته به علت افزایش کیفیت، صادرات نبات استان چند برابر شده

دنیای اقتصاد، زهرا صفدری- نبات یکی از قدیمی‌ترین شیرینی‌جات مصرفی ایرانیان و از مهمترین سوغاتی‌های خراسان رضوی است؛ این کالا غیر از موارد خوراکی، در موضوعاتی مانند تزئین سفره عقد هم دارای کاربرد بوده که نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه آن در میان ایرانیان است.

استان خراسان رضوی به دلیل وجود بارگاه مطهر رضوی جایگاه ویژه‌ای در تولید و فروش نبات در کشور دارد، نبات مشهد برای بسیاری از مردم متبرک است و در کنار سوغاتی‌های خود به‌طورحتم از وجود آن استفاده می‌کنند. تعدادی از تولیدکنندگان نبات در مشهد مدتی است در انجمن تخصصی صنایع همگن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی گردهم آمده و برای صنعتی شدن تولید این کالای مهم استان تلاش می‌کنند.

رئیس انجمن تخصصی صنایع همگن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی در نخستین نشست رسانه‌ای این انجمن گفت: انجمن تخصصی نبات با هدف تولید نبات باکیفیت و عاری از هرگونه افزودنی غیرمجاز و سالم در راستای افزایش سلامتی در جامعه تشکیل‌شده و اعضای این انجمن افرادی آرمان‌گرا در تولید کالای باکیفیت هستند.

سحرخیز: در این انجمن توانستیم با سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیارد ریال برای ۵۰۰ نفر به صورت مستقیم اشتغال‌زایی کنیم و به ازای هر نفر اشتغال مستقیم برای سه نفر نیز اشتغال غیرمستقیم ایجاد شده است

فرهاد سحرخیز درباره اهمیت نبات در سبد سوغات خراسان رضوی اظهار کرد: نبات محصولی اصیل است که از سال‌های دور تولید می‌شده و به‌ویژه برای مشهد که در مجاورت حرم مطهر رضوی قرار داشته، دارای جایگاه معنوی خاصی برای زائران و مجاوران بارگاه است. نبات ماده غذایی بسیار سالمی است که در طب سنتی و مطالعات جدید نقش مهمی داشته و نقش چشم‌گیری در ۹۰ درصد سوغاتی‌های مشهد دارد.

سحرخیز یادآور شد: امروز نبات تولیدی کشور ما به تمام کشورهای حوزه خلیج فارس، استرالیا، آمریکا، کانادا و بسیاری از کشورهای اروپایی صادر می‌شود. با رصد شرایط جهانی و اعتقاد بر اینکه مصرف محصول سالم حق مصرف‌کننده است، صادرکنندگان اقدام به سرمایه‌گذاری و استفاده از شیوه نوین تولید نبات کرده‌اند و به‌طور قطع شیوه‌های جدید طراحی شده برای تولید این محصول، بالاتر بردن سطح کیفیت را برای تولید محصول تضمین می‌کند.

رئیس انجمن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی ادامه داد: در یک نگاه اقتصادی، حرکت به سمت تولید به شیوه‌های جدید مقرون به‌صرفه نیست زیرا کیفیت بالا در تولید نیازمند حجم بالای سرمایه‌گذاری است، اما معتقدیم کالایی که به زائران امام رضا(ع) ارائه می‌شود نماینده و معرف مشهد است و این موضوع وظیفه ما را برای صیانت از محصولات تولیدی سنگین می‌کند.

■ تلاش برای اخذ استاندارد ملی نبات

سحرخیز گفت: انجمن تولیدکنندگان صنعتی نبات به دنبال ارائه تعریف جدیدی از روش تولید نبات و کمک برای افزایش سطح کیفی تولید این محصول در استان است و این هدف‌گذاری با آموزش و حمایت از ایجاد خوشه‌های صنعتی انجام می‌شود تا واحدهای کارگاهی به تولید صنعتی نبات تشویق شوند زیرا تولیدکننده واقعی به دنبال استقبال از روش‌های بهتر در تولید است.

مدیرعامل گروه کارخانجات سحرخیز از تلاش این انجمن برای اخذ استاندارد ملی نبات خبر داد و افزود: جامعه باید به سمتی پیش برود که تاکید بر استفاده از کالاهای استاندارد و دارای مجوز باشد و در این راستا اکثر واحدهای صنعتی عضو انجمن دارای پروانه بهره‌برداری از وزارت بهداشت هستند

البته در کل کشور تنها دو یا سه واحد تولید نبات دارای علامت استاندارد و چند واحد دارای پروانه بهره‌برداری از سوی بهداشت هستند.

سحرخیز با اشاره به مصرف دو و نیم برابری شیرینی‌جات در ایران نسبت به میانگین جهانی، تصریح کرد: لازم است نبات که دارای تعادل نسبی با مصرف چای در ایران است و ما دومین مصرف‌کننده چای جهان هستیم، سالم، باکیفیت و استاندارد باشد اما متاسفانه می‌بینیم که نبات‌هایی با نصف قیمت نبات‌های سالم در استان درحال تولید است و حتی در سطح بازار کالاهای غیراصیل و بی‌نام و نشان با قیمت‌هایی بسیار بالا عرضه می‌شود.

رئیس انجمن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی خاطرنشان کرد: البته تولید سنتی را رد نمی‌کنیم چراکه تولید نبات ابتدا به صورت سنتی و کارگاهی بوده است. به عبارت دیگر باید گفت در تولید صنعتی با استفاده از بهینه‌سازی و استفاده از روش‌های نوین حداکثر توان خود را برای توسعه تولید محصول سالم به کار گرفتیم.

سحرخیز عنوان کرد: در این انجمن توانستیم با سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیارد ریال برای ۵۰۰ نفر به صورت مستقیم اشتغال‌زایی کنیم و به ازای هر نفر اشتغال مستقیم برای سه نفر نیز اشتغال غیرمستقیم ایجاد شده است.

■ تولید سالانه ۳۵ هزار تن نبات در خراسان رضوی

دبیر انجمن تخصصی صنایع همگن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی نیز گفت: رمز بقای یک صنعت در تولید سالم بوده و همگرایی در تولید سالم نبات در این انجمن به‌وجود آمده است.

ما در تولید صنعتی نبات با بهینه‌سازی پروسه تولید و روش‌های نوین و علمی و استفاده از پتانسیل‌های موجود برای تولید سالم این محصول تلاش می‌کنیم و استاندارد بودن و رسیدن به دست مشتری به صورت بهداشتی از اهداف ما در انجمن بوده و تکنولوژی جدید و آزمایشگاه‌های کنترل کیفی در این زمینه را در اختیار داریم.

سیدکاظم حسینی با اشاره به تولید سالانه ۱,۲ میلیون تن شکر در کشور، اظهار کرد: واردات سالانه این کالا حدود یک میلیون تن و آمار صادرات قند و شکر تصفیه‌شده که نبات هم جزئی از آن‌هاست فقط حدود ۴۵ هزار تن است و این بدین معناست که نسبت به مصرف شکر، سالانه دو درصد صادرات نبات داریم. حسینی افزود: سرانه مصرف شکر برای هر ایرانی ۳۰۰ کیلوگرم در سال برآورد شده، در نتیجه مصرف شکر در ایران دو تن است و در این زمینه ۲,۵ برابر میانگین جهانی مصرف داریم، سرانه مصرف نبات استان سالانه ۳۵ هزار و ۵۰۰ تن است که اعضای انجمن صنایع همگن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی ۶۵ درصد از این میزان یعنی ۲۳ هزار تن در سال تولید می‌کند.

دبیر انجمن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی با بیان اینکه انجمن ظرفیت تولید ۱۰ درصد از نبات مورد نیاز کشور را دارد، افزود: به طور کلی ۹۰۰۰ تن نبات در کارگاه‌ها و ۲۳ هزار تن در کارخانه‌های صنعتی تولید می‌شود و این بدان معناست که ۷۲ درصد تولید نبات استان به روش صنعتی است.

■ لزوم راه‌اندازی گمرک تخصصی نبات

نایب رئیس انجمن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی نیز گفت: ما در گذشته صادرات نبات به کشورهای اروپایی داشتیم و با مشکل کیفیت این کالا مواجه بودیم اما در طول چهار سال گذشته به علت افزایش کیفیت، صادرات نبات استان چند برابر شده به‌گونه‌ای‌که می‌توانیم پاسخگوی نیازکشورهای آسیای میانه باشیم.

حسینی: سرانه مصرف نبات استان سالانه ۳۵ هزار و ۵۰۰ تن است که اعضای انجمن صنایع همگن تولیدکنندگان صنعتی نبات خراسان رضوی ۶۵ درصد از این میزان یعنی ۲۳ هزار تن در سال تولید می‌کند

فامیلی از ایجاد گمرک تخصصی نبات در استان به عنوان یکی از خواسته‌های انجمن نام برده و افزود: همانطورکه برای محصولاتی مانند پسته، زعفران و فرش گمرک‌های تخصصی ایجاد شده است، لازم است برای صادرات نبات نیز چنین گمرکی ایجاد و راه‌اندازی شود.

خبر

جمعیت امام علی و طرح طفلان مسلم

جمعیت امداد دانشجویی- مردمی امام علی(ع) یک سازمان مردم‌نهاد، کاملا مستقل، غیرسیاسی و غیردولتی است که در سال ۱۳۷۸ به صورت رسمی با شماره ۱۹۰۶۱ به ثبت رسید و فعالیت خود را با مجوز رسمی از وزارت کشور دنبال می‌کند. همچنین این جمعیت در سال ۲۰۱۰ موفق به اخذ مقام مشورتی در شورای امور اقتصادی اجتماعی سازمان ملل متحد شده است. جامعه هدف جمعیت امام علی را کودکان و زنان آسیب‌دیده تشکیل می‌دهند. بنیان‌گذار افکار و اندیشه‌های جمعیت «شارمین میمندی‌نژاد» است. ماموریت جمعیت رسیدن به جهانی استوار برپایه عدالت و صلح با نگاه ویژه به افراد آسیب پذیر به ویژه کودکان می‌باشد. جمعیت معتقد به تقویت مشارکت عمومی به ویژه حضور فرهیختگان در سیاست‌های اجتماعی و بازخوانی آیین‌ها و مناسبت‌های ملی مذهبی در جهت ارتقای وضعیت اجتماعی و انسانی در جامعه است. تمامی افراد دچار معضلات اجتماعی اعم از فقر و اعتیاد، کودکان کار و خیابان، زنان سرپرست خانوار، کودکان دچار بیماری‌های خاص، دختران آسیب‌دیده و کودکان معارض قانون و بزه‌دیده تحت‌پوشش برنامه‌های جمعیت هستند.

برگزاری چندین طرح و برنامه ملی و منطقه‌ای جمعیت در سراسر کشور در طول سال به شرح زیر است:

- آیین طفلان مسلم – پیگیری بخشش و آزادسازی و حمایت پس از خروج از کودکان و نوجوانان زندانی محکوم به قصاص که در سن زیر ۱۸ سال مرتکب جرم شده‌اند.
- آیین کوچه‌گردان عاشق – غذارسانی به هزاران خانواده نیازمند در ماه رمضان
- آیین کعبه کریمان – برآورده ساختن آرزوهای کودکان کار و کودکان محروم در میلاد حضرت علی
- آیین صفای سعی – حمایت از مادران سرپرست خانواده در ایام حج با دعوت از حجاج در ایام حج
- آیین شام عیاران - اعلام بیزاری دانشجویان ایران از اعتیاد فراگیر در کشور در کنار حمایت از آسیب‌دیدگان اعتیاد و خانواده‌های آنان
- طرح مادرانه – حمایت از مادران باردار درگیر اعتیاد در محله‌های حاشیه و فرزندان آن‌ها
- آیین هفت‌سین برکت – تحویل سال در کنار کودکان محله‌های حاشیه در سراسر کشور
- آیین یلدا در کوچه‌های فقر – شب یلدا در کنار کودکان کار و محروم در سراسر کشور
- برگزاری سمینارهای تخصصی در زمینه آسیب‌های اجتماعی در سال‌های اخیر

آئین طفلان مسلم، با محوریت کودکان و نوجوانان بزه‌دیده از جمله طرح‌هایی است که جمعیت امداد دانشجویی- مردمی امام علی(ع)، بر پایه ریشه‌های عمیق فرهنگی و دینی ایرانیان از سال ۸۵ اقدام به برگزاری آن کرده است. این طرح از سال ۸۵ به مدت ۱۰ سال پیاپی از تاسوعا تا اربعین حسینی (ع) با شعار «برای طفلان مسلم دیروز می‌گرییم، آیا برای طفلان مسلم امروز می‌کوشیم؟» انجام پذیرفته است.

طرح براساس تحقیق و ریشه‌یابی و تامین بستر مناسب اجتماعی برای دستیابی این افراد - به عنوان عضوی از جامعه اسلامی- به استانداردهای بالاتر زندگی پایه‌ریزی و اجرا گردید. در طرح مذکور عموماً رویکرد به سمت مددجویانی است که زمینه جرم نداشته و بر اثر حادثه به نوعی قربانی ناهنجاری‌های محیط اطراف خویش شده‌اند.

امسال در طرح طفلان مسلم با تعدادی از پرونده‌های نوجوانان محکوم به قصاص مواجه هستیم که در سن زیر ۱۸ سالگی ناخواسته مرتکب قتل شده‌اند.

بررسی‌های رفتاری آن‌ها نشان می‌دهد که لیاقت بازگشت به زندگی و جامعه را دارند و خانواده‌های اولیای دم حاضر شده‌اند، در ازای دریافت وجه‌المصالحه رضایت خود را برای آزادی این نوجوانان اعلام کنند. نیک‌اندیشانی که مایل هستند در این حرکت اجتماعی همراه شده و در بخشش و صلح سهیم شوند، می‌توانند ضمن اگاه‌سازی اطرافیان خود درباره این طرح، در تامین وجه‌المصالحه مشارکت نمایند. روش‌های پرداخت به شرح زیر می‌باشد:

مراجعه به سایت www.life.sosapoverty.org
واریز از طریق شماره حساب جام بانک ملت:
۶۹۷۴۰۵۸۶۴۱
شماره کارت عابر بانک: ۶۱۰۴۳۳۷۹۸۱۷۶۷۰۸۸
شماره شبای حساب:
IR۰۱۲۰۵۹۰۲۰۰۰۰۰۰۶۹۷۴۰۵۸۶۴۱
کلیه شماره حساب‌ها به نام: جمعیت دانشجویی امام علی(ع)
شماره تماس روابط عمومی جمعیت در مشهد:
۰۹۳۹۷۷۵۹۸۳۵

در گفت‌وگو با سیدجواد حسینی، مدیر کل آموزش و پرورش خراسان رضوی مطرح شد؛

مطلوب‌تر آن بود که در آموزش و پرورش بمانم

دنیای اقتصاد- سیدمهرداد امیرکلالی: آموزش وپرورش خراسان رضوی مانند سایر دستگاه‌های استان حجم زیادی دارد و ۸,۷ درصد جمعیت دانش‌آموزی و ۶,۸ درصد کادر اداری و ۷,۸ درصد معلمان کشور را در خود جای داده است. بنا به گفته کارشناسان عدم‌تناسب نیازها با نیروی انسانی موجود از مشکلات آموزش و پرورش است و در برخی مناطق پوشش آموزشی کامل نیست و در برخی مناطق نیز نیروی مازاد وجود دارد؛ توزیع نامتناسب رشته‌ای از دیگر نقاط ضعف است که باعث بیکاری پنهان می‌شود البته این مشکلات خاص خراسان رضوی نیست و به کل کشور برمی‌گردد. فرهنگیان از مشکلات بودجه‌ای آموزش و پرورش گلایه دارند که یکی از مسائل همیشگی این وزارتخانه است. اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی با حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار دانش‌آموز و ۹۰ هزار معلم، پهن‌پیکرترین آموزش و پرورش کشور و جمعیت دانش‌آموزی خراسان رضوی به تنهایی به اندازه هشت استان کشور است. همچنین ۱۳ درصد دانش‌آموزان استثنایی کشور که هزینه تحصیل آن‌ها پنج برابر دانش‌آموزان معمولی است و ۱۴ درصد دانش‌آموزان شبانه‌روزی که هزینه تحصیل آن‌ها ۲,۵ برابر دانش‌آموزان عادی است، در خراسان رضوی مشغول به تحصیل هستند. از زمانی‌که مدیرکلی فعلی بر مسند ریاست نشسته است انتقاداتی مبنی بر سیاسی بودن انتصابات و اقدامات وی مطرح شده اما خود او معتقد است گرایش سیاسی دارد ولی اصلاح‌طلب اعتدالی است. او همچنین اظهار کرده مخالف باندبازی سیاسی است و در تقسیم‌بندی مدیران منصوب خود، عنوان کرده که ۴۸,۵ درصد مستقل اعتدالی، ۳۷ درصد اصلاح‌طلب اعتدالی و ۱۴,۵ درصد نیز اصولگرای اعتدالی هستند. حال بعد از ۲۳ ماه سکانداری اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی به سراغ سید جواد حسینی رفتیم تا با او گفت‌وگویی پیرامون اقداماتی که در این مدت انجام داده است، داشته باشیم. او سه راه را برای افزایش اعتبارات و جذب سرمایه در آموزش و پرورش مطرح می‌کند و تدوین این سه راهکار را در کشور کم‌نظیر می‌داند و با ارائه آمار و ارقام تاکید دارد که وضعیت جذب اعتبارات از بخش دولتی و خصوصی و توسعه از درون آموزش و پرورش خوب بوده است. از طرح رتبه‌بندی معلمان می‌گوید که به عقیده او بهترین طرحی بوده است که می‌تواند جایگاه و منزلت فرهنگیان را افزایش دهد و حجم اعتبارات آن را در طول تاریخ بعد از انقلاب بی‌سابقه می‌داند. در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

موضوعی که در آن اجلاس مطرح شد این بود که در بسیاری از کشورها اعتبارات دولتی که مربوط به آموزش و پرورش می‌شود، کفاف نیازهای آموزش و پرورش را نمی‌دهد؛ بنابراین سهم اعتبارات آموزش و پرورش در دنیا از اعتبارات عمومی کشور به ۲۰ الی ۲۵ درصد افزایش پیدا کند

چه اقداماتی در زمینه برنامه‌های اقتصادی و جذب درآمد برای اداره کل در این مدت انجام داده‌اید؟

مبحثی تحت‌عنوان اقتصاد آموزش و پرورش مطرح است که در واقع راه تامین مجموعه منابعی است که می‌تواند برای ارتقاء کیفیت در آموزش و پرورش صرف شود. در همه کشورها بدین صورت است که منابع آموزش و پرورش توسط دولت‌ها تامین می‌شود و اعتبارات آموزش و پرورش را به صورت ملی تامین می‌کنند. براساس قانون اساسی تحصیل در دوره آموزش عمومی رایگان است و هزینه تحصیل دانش‌آموزان فراهم می‌شود. در آموزش و پرورش کشورهای جهان، نگاه به این سمت رفته است که نظام آموزش و پرورش فقط با اتکاء به منابع دولتی آنگونه که شایسته است، نمی‌تواند تحرک کیفی داشته باشد. بنابراین سه راه برای تامین اعتبارات آموزش و پرورش ترسیم می‌شود. در منابع دولتی بهترین درصد اعتبارات آموزش و پرورش در دوره دوم دولت آقای خاتمی بوده است که به ۱۵ درصد رسیده بود و بدترین زمان در دولت دوم آقای احمدی‌نژاد بود که به ۹/۱ درصد کاهش پیدا کرده بود. مسئولان دولت تدبیر و امید تلاش کرده‌اند که این رقم را به ۱۱/۲ درصد افزایش دهند. بنابراین هنگامی که وزارت آموزش و پرورش را تحویل گرفتند اعتبارات آن ۱۵ هزار میلیارد تومان بود و طی این مدت به ۳۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. لذا در برنامه ششم توسعه که در حال تدوین هستیم و وزارت آموزش و پرورش بخش آموزش را تدوین می‌کند، تعدادی از احکام در آن گنجانده شده که اگر مراحل تصویب خود را طی کند تحول بزرگی در اقتصاد آموزش و پرورش رخ می‌دهد. در همین رابطه در اجلاس جهانی آموزش و پرورش که در کره جنوبی برگزار شد، بنده همراه با وزیر آموزش و پرورش در آن همایش حضور داشتم. این اجلاس خطوط اصلی آموزش و پرورش در ۱۵ سال آینده را مشخص می‌کند. تمام وزرای آموزش و پرورش کشورهای دنیا و افراد صاحب‌نظر و مسئولان سازمان ملل متحد حضور دارند. موضوعی که در آن اجلاس مطرح شد این بود که در بسیاری از کشورها اعتبارات دولتی که مربوط به آموزش و پرورش می‌شود، کفاف نیازهای آموزش و پرورش را نمی‌دهد؛ بنابراین سهم اعتبارات آموزش و پرورش در دنیا از اعتبارات عمومی کشور به ۲۰ الی ۲۵ درصد افزایش پیدا کند.

در بحث جذب سرمایه‌های بخش خصوصی چه اقداماتی انجام شده است؟

از طریق مشارکت، قابلیت تامین منابع را داریم و یکی از سیاست‌های پنج‌گانه آموزش و پرورش، سیاست توسعه مشارکت‌ها در همه ابعاد است که در واقع این توسعه مشارکت، مجموعه مشارکت‌هایی را از ابعاد مختلف جذب می‌کند و اگر این مشارکت وجود نداشته باشد از طریق اعتبارات دولتی جذب شود. در آموزش و پرورش خراسان رضوی منشوری را تحت عنوان منشور مشارکت تدوین کردیم و سه اقدام در این زمینه انجام داده‌ایم. یکی اینکه مدل مشارکت را تعریف کردیم و دوم اینکه اضلاع اجزایی که می‌توانند مشارکت کنند و اینکه چه کسانی هستند را تدوین کردیم. اولین رکن دانش‌آموزان هستند، بدین صورت که مجلس دانش‌آموزان خراسان را تشکیل دادیم. مشارکت معلمان را طراحی کردیم و سومین پارلمان معلمان را در استان افتتاح کردیم. سومین اقدام، مشارکت اولیاء دانش‌آموزان است که پارلمان اولیاء را راه‌اندازی کردیم که دوره بعدی آن به زودی برگزار خواهد شد. از همین طریق اولیا در سال گذشته ۹۲ میلیارد تومان به آموزش و پرورش کمک کردند که البته کمک‌های فکری و عملی نیز بوده است. کارشناسان و کادر اداری آموزش و پرورش و نظام پیشنهادات را طراحی کردیم که از این طریق مشارکت کنند، همچنین از پیشکسوتان و بازنشستگان استفاده می‌کنیم و از مدیران در رده‌های متفاوت در این بخش استفاده کردیم.

در بحث مدرسه‌سازی هم از این مدل مشارکت استفاده کرده‌اید؟

ستادی که منابع بخش خصوصی را جذب می‌کند مجمع خیرین مدرسه‌ساز است که در سال گذشته ۱۱۰ میلیارد تومان به آموزش و پرورش از طریق ساخت مدارس کمک کرده است. ما به این نتیجه رسیدیم که بسیاری از عزیزان قصد دارند به نظام آموزش و پرورش کمک کنند ولی وسع کمتری دارند، مثلا یک میلیون تومان می‌توانند کمک کنند؛ بنابراین مجمع خیرین مدرسه‌یار را تشکیل دادیم که کمک‌های کوچک را بتوانیم جذب کنیم. امسال مجمع خیرین دانش‌آموزی را تشکیل دادیم که فرهنگ‌سازی و کمک به نهاد تعلیم و تربیت را نهادینه کنیم. مواردی که عرض کردم در ساحت کشور برای اولین بار اجرا و در خراسان رضوی عملیاتی شده است. بخشی در توسعه مشارکت‌ها مربوط به اعتبارات دولتی ویژه خراسان رضوی وجود دارد که با عنوان ۱۰۰ دبیرخانه، ۱۰۰ مدرسه تدوین شده است، بدین معنا که اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری و آموزش و پرورش چه کمک متقابلی به یکدیگر می‌توانند انجام دهند. به‌عنوان مثال یک هنرستان که در حوزه گردشگری فعالیت می‌کند به عنوان دبیرخانه فعالیت‌های مشترک اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری و اداره کل آموزش و پرورش فعالیت کند. دستگاه‌های مدرسه‌ساز تخصصی نیز از جمله اقداماتی بوده است که دو فعالیت در این زمینه انجام شده است، دو قطعه زمین برای احداث مدرسه با عنوان‌های مدرسه انرژی اتمی و هنرستان زیست‌محیطی اختصاص پیدا کرد.

دو همایش ملی برای گفتمان‌سازی اقتصاد آموزش و پرورش برگزار و کارگروه اقتصاد آموزش و پرورش را راه‌اندازی کردیم

باتوجه به امکاناتی که در حوزه بهره‌وری اقتصادی در اختیار دارید، چه اقداماتی انجام شده است؟

دو همایش ملی برای گفتمان‌سازی اقتصاد آموزش و پرورش برگزار و کارگروه اقتصاد آموزش و پرورش را راه‌اندازی کردیم و از صاحب‌نظران اقتصادی در داخل یا خارج از آموزش و پرورش که در بُعد نظری و عملی صاحب‌تجربه هستند، استفاده کردیم. وظیفه این کارگروه شناسایی امکانات موجود است و اینکه چه گونه می‌توان این امکانات را به شکوفایی رساند. نمایندگی استانی صندوق ذخیره فرهنگیان کشور را دایر کردیم و ضریب نفوذ آن را از ۶۳ درصد به بیش از ۹۳ درصد افزایش دادیم. اقداماتی را با تجدید سازمان و رویکرد مهندسی انجام دادیم و سعی کرده‌ایم بخش‌های غیرفعال آموزش و پرورش را که بازده اقتصادی نداشتند، فعال کنیم.

در مقوله معیشت و منزلت فرهنگیان چه اقداماتی صورت گرفته است؟

پوشش بیمه را به ۹۵ درصد افزایش دادیم و خدمات بیمه‌ای جدید مثل بیمه عمر، اماکن و مسئولیت را اضافه کردیم. تداوم بیمه تکمیلی و توسعه مراکز درمانی دوبرابر رشد پیدا کرده است. مرکز اقامت بیماران صعب‌العلاج را در مجاورت خانه معلم بلوار سجاد احداث کردیم. تکمیل هتل فرهنگیان و هتل گردشگری را در دستور کار قرار دادیم که بتوانیم به زائران خدمت‌رسانی کنیم. چهار میلیارد تومان تجهیزات رفاهی برای مراکز اقامتی خریداری کردیم و سال گذشته رتبه اول خدمت‌رسانی را در کشور کسب کردیم. مطالعاتی را برای احداث اسکان ارزان‌قیمت در گلبهار، قاسم‌آباد و شاندیز داشته‌ایم و روی ۵۰۰ واحد مسکونی به جمع‌بندی رسیدیم. قراردادهایی با بانک‌های استان منعقد کردیم که به هریک از معلمان با سود ۲۰درصد بدون سپرده، وام دهند، همچنین قراردادهایی با شرکت‌های لیزینگ خودرو انجام دادیم که فرهنگیان از خدمات این شرکت‌ها بهره‌مند شوند.

به‌نظر شما بهترین و موثرترین اقدام در زمینه تامین معیشت فرهنگیان در کارنامه دو ساله مدیریت‌تان، چه بوده است؟

این را باید فرهنگیان و رسانه‌ها تشخیص دهند اما به عقیده بنده در سطح ملی طرح رتبه‌بندی معلمان که آغاز شده، اقدام مناسبی برای ارتقاء جایگاه و منزلت فرهنگیان است. برای رتبه‌بندی معلمان ۱۳۵۰ میلیارد تومان تخصیص پیدا کرد که بیشترین مبلغ مصوب خارج از بودجه سنواتی برای آموزش و پرورش پس از انقلاب اسلامی بوده است. میانگین افزایش حقوق معلمان ۳۵۰ هزار تومان خواهد بود که افزایش حقوق خوبی خواهد بود و در طول ۳ الی ۴ سال به هدف غایی این طرح خواهیم رسید.

وضعیت معلمان حق‌التدریس و جذب آن‌ها در استان به چه صورت است؟

تابستان سال جاری، مجلس شورای اسلامی مصوبه‌ای داشت مبنی براینکه معلمان حق‌التدریس و شرکتی که پیش از سال ۹۱ مشغول به‌کار بوده‌اند و با قیدهایی همچون پیش‌دبستانی‌ها و مدارس دولتی که منابع دولتی دارند و رشته‌های آنان با آموزش و پرورش مرتبط است و آموزش و پرورش به آن‌ها نیاز دارد، به‌صورت حق‌التدریس استخدام شوند. این مصوبه بسیار دیر تصویب شد و با مدیریت جهادی از ۱۰۷۷ نفر معلمی که در قالب حق‌التدریس و شرکتی واجدشرایط فوق بودند خوشبختانه ۶۵۰ نفر با امتیاز و شاخص‌بندی جذب کردیم. بقیه افراد را امسال نیاز نداشتیم و یا رشته‌های مرتبط نبوده‌اند که البته به معنای پاسخ منفی نیست و در آینده آرام آرام جذب می‌شوند.

ماجرای اعتصاب معلمان و حضور شما در اجتماع آنان چه بود؟

در استان ۱۴۰ هزار نفر همکار فرهنگی داریم که ۵۰ هزار نفر آن‌ها بازنشسته هستند. در سال تحصیلی گذشته چند تجمع صورت گرفت که در یکی از آن‌ها حداکثر ۵۰۰ نفر حضور داشتند و خواهان اجرای رتبه‌بندی معلمان بودند؛ بقیه تجمع‌ها پیرامون مسائل صنفی بود. جوهره کلامشان این بود که معلمان قشر تاثیرگذار جامعه هستند، فضا و شرایط موجود در خور جایگاه آن‌ها نیست و باید ارتقاء داده شود که این حرف درستی است. بنده در جمع آن‌ها حضور یافتم و اقدامات دولت در این زمینه واینکه دولت چه محدودیت‌هایی دارد را توضیح دادم و مسائل بین دو طرف بیان شد.

برخوردی از سوی حراست اداره کل با فرهنگیانی که تجمع کرده بودند، صورت گرفت؟

این نگاه حراست که بگیر و ببند دارد و پرونده‌سازی می‌کند، غلط است و اساسا این دولت و وزیر اطلاعات آن پیگیر پرونده‌زدایی است. لذا پرونده‌ای برای کسی تشکیل نداده‌ایم بلکه حراست آموزش و پرورش بیشتر سعی کرده از همکار معلمی که در معرض این نوع نگاه بوده، پرونده‌زدایی کند.

چند تجمع صورت گرفت که در یکی از آن‌ها حداکثر ۵۰۰ نفر حضور داشتند و خواهان اجرای رتبه‌بندی معلمان بودند؛ بقیه تجمع‌ها پیرامون مسائل صنفی بود. جوهره کلامشان این بود که معلمان قشر تاثیرگذار جامعه هستند، فضا و شرایط موجود در خور جایگاه آن‌ها نیست و باید ارتقاء داده شود

رابطه شما با نمایندگان مشهد و استان در مجلس چه گونه است؟

بسیار عالی است. چهار نوع ارتباط دوسویه می‌توان داشت. رابطه تزاحمی که در کار یکدیگر مزاحم شویم و یک نوع رابطه تداخلی که در امور یکدیگر ورود پیدا کنیم که ناشایست است و نوع دیگر رابطه انفعالی است. مدل ارتباطی ما تعاملی و تعادلی است که به تکامل منجر شود. از ظرفیت نمایندگان مجلس برای این تعامل استفاده می‌کنیم و زمانی‌که در چارچوب اهداف آموزش و پرورش، تذکر و خواسته‌ای داشته باشند با کمال میل پذیرا هستیم.

برای رتبه‌بندی معلمان ۱۳۵۰ میلیارد تومان تخصیص پیدا کرد که بیشترین مبلغ مصوب خارج از بودجه سنواتی برای آموزش و پرورش پس از انقلاب اسلامی بوده است

با توجه به تجربه فرمانداری مشهد و تجربه فعلی مدیرکلی آموزش و پرورش، چه دیدگاهی درباره مدیریت کلان در مشهد دارید؟

اجازه بدهید این سوال را پاسخ ندهم.

در مصاحبه با ایسنا و دیگر خبرگزاری‌ها از قصدتان برای کاندیداتوری انتخابات مجلس خبر داده بودید، چه شد که منصرف شدید؟

برای مجلس شورای اسلامی قصد کاندیداتوری داشتم و دوبار استعفا دادم که نپذیرفتند و با دوستان نیز که مشورت کردیم تصمیم بر این شد در آموزش و پرورش ماندگار شوم. قصدم این بود که به آموزش و پرورش کمک کنم و نگاهم این بود که در جهت و مسیر دولت تدبیر و امید حرکت کنم و اکنون نیز مسئولیتی که دارم، حساس‌تر و تاثیرگذارتر می‌دانم.

گویا آقای فانی از استعفای شما دلخور شدند؟

اصولا ایشان از کسی دلخور نمی‌شوند و بسیار نجیب هستند. استعفای بنده که به ایشان رسید، نوشتند مطلوب‌تر آن است در آموزش و پرورش بمانید.

«دنیای اقتصاد» به شما قدرت پیش بینی می دهد

تولیدکننده محترم/ بازرگان محترم/ صاحب کالای محترم

موضوع: بهینه‌سازی هزینه‌های حمل ونقل

سلام علیکم

مستحضرید که حمل و نقل از جمله بخش‌های زیربنایی است که فرآیند توسعه اقتصادی را تحت‌تاثیر قرارداده و اساس مبادلات بازرگانی و یکی از ارکان موثر توسعه اقتصادی و اجتماعی است. در اقتصاد امروز، بخش حمل و نقل از جایگاه خاصی برخوردار است و همواره سعی برآن است تا با به‌کارگیری مناسب‌ترین افکار، روش‌ها، تجهیزات و امکانات مدرن، بازدهی سیستم‌های حمل ونقلی افزایش و نهایتا بهره‌وری تجارت و اقتصاد ارتقاء یابد. لازم به ذکراست که روان بودن سیستم حمل ونقل موجب گردیده تا کالاها به راحتی در اختیار مصرف‌کنندگان قرارگیرد. ضمن اینکه این موضوع باعث شده تا محصولاتی که دارای تقاضای قابل‌توجهی در بازارند و یا از اقبال عمومی برخوردارند، بدون محدودیت و مانعی برای عرضه، نه فقط در سطح محلی و منطقه‌ای، بلکه در سطح جهانی به بازارهای هدف عرضه گردد. از سوی دیگر، سیستم حمل ونقل تحت‌تاثیر عرضه و تقاضا می‌باشد، به‌نحوی که شرایط بازارتعیین‌کننده کرایه حمل و جابه‌جایی ازمبدا تا مقصد است. با عنایت به موارد بالا و به منظور ارتقاء بهره‌وری، کاهش هزینه‌های غیرضروری، اقتصادی‌تر شدن حمل و نقل و بالطبع اقتصادی‌تر شدن فعالیت‌های اقتصادی وابسته به حمل ونقل، به نظر می‌رسد اطلاع‌رسانی عمومی و شفاف (نوع و میزان بار، بارگیر مورد نیاز، زمان‌های مورد نیاز برای حمل، نرخ پایه کرایه حمل و موارد مشابه)به متصدیان حمل ونقل (شرکت حمل و نقل و متعاقبا برگزاری مناقصه یا استعلام محلی، شهرستانی، استانی و یا کشوری میان واجدین شرایط جهت انتخاب پیمانکار حمل‌ونقل، مثمرثمر باشد. ضمن اینکه این اقدام می‌تواند از بروز برخی تخلفاتی که بعضا توسط واسطه‌ها انجام و منجر به تحمیل هزینه‌های اضافی و افزایش قیمت حمل و قیمت تمام‌شده کالا می‌گردد، جلوگیری نماید. در خاتمه این اداره کل نیز آمادگی کامل خود را جهت ارائه اطلاعات موردنیاز یا مشاوره به آن صاحب کالای محترم در خصوص اجرای این طرح یا طرح‌های مشابه اعلام می‌دارد.

جواد وحدتی‌فرد - مدیرکل حمل‌ونقل وپایانه‌های خراسان رضوی

یادداشت

پیچ‌ومهره‌ها در اقتصاد ایران

فاضل خیاط*

گفتمان عمومی در سیاست‌های اقتصادی شامل اقدامات مالی، مداخلات پولی، برنامه‌های رفاهی و دیگر ابزارهای اجرایی دولت است. بنابراین زمانی که اقتصادی ضعیف عمل می‌کند، این سوالات به میان می‌آید: - آیا به محرک‌های اقتصادی و تزریق نقدینگی نیاز است؟ - آیا برنامه‌های رفاهی به خوبی سازماندهی نشده‌اند؟

اما آنچه از اهمیت بالاتری در موفقیت و شکست یک اقتصاد برخوردار است، پیچ‌ومهره‌هایی است که اقتصاد را بهم پیوند زده و خطوط اتصالی است که در زیربنای اقتصاد قرار گرفته‌اند. بانک جهانی در گزارش سال ۲۰۱۵ خود برای نشان دادن اهمیت این موضوع به انفجار شاتل فضایی چلنجر ایالات متحده آمریکا در ژوئن ۱۹۸۶ اشاره کرده و علت وقوع رخدادی به این بزرگی را تنها نقص در اتصال پیچ و مهره در یکی از مفاصل ساختار شاتل عنوان کرده است. همین پیچ‌ومهره‌ها و نحوه اتصال آن‌هاست که منجر به پویایی یک اقتصاد یا بالعکس ناکارآمدی آن می‌گردد.

قوانین تعیین‌کننده سهولت آغاز و پایان یک کسب‌وکار، لازم‌الاجرا شدن قراردادها، قوانین و فرآیندهای اداری در اخذ یک مجوز یا امتیاز، حمایت از سرمایه‌گذاری و... همگی به مثابه پیچ‌ومهره‌هایی است که علیرغم پنهان بودن، نقشی کلیدی در اقتصاد ایفا نموده و عملکرد نامناسب آن‌ها می‌تواند اقتصادی را به انحطاط کشانده و مانع از اثرگذاری دیگر سیاست‌های مناسب کشورها شود.

اهمیت عملکرد مناسب این پیچ‌ومهره‌ها یا به عبارت دیگر دخالت موثر دولت‌ها زمانی آشکار می‌شود که اکثریت اقتصاددانان معتقدند اقتصاد کاملا آزاد می‌تواند تاثیرات مخربی بر عملکرد اقتصادی کشورها داشته باشد و ایفای نقش حاکمیتی دولت‌ها به نحوی که مانع از حرکت اقتصاد نشود امری ضروری است.

بانک جهانی در گزارش اخیر خود در مطالعه بازدهی و کیفیت مقررات وضع شده در فضای کسب‌وکار ۱۸۹ کشور جهان به بررسی نحوه دخالت دولت‌ها در این فضا پرداخته و رتبه‌بندی کشورهای جهان را نه بر اساس نبود قوانین، بلکه براساس وجود قوانین تسهیل‌کننده تعاملات بازار انجام داده است. قوانینی که بانک جهانی آن‌ها را «قوانین هوشمند» نام نهاده است.

نکته قابل‌توجه در سیزدهمین گزارش بانک جهانی از فضای کسب‌وکار ۱۸۹ کشور جهان، صعود ۱۲ پله‌ای ایران از جایگاه ۱۳۰ در سال ۲۰۱۵ به ۱۱۸ در سال ۲۰۱۶ است. اینکه چه اقداماتی موجب این پیشرفت قابل‌توجه شده است جای بحث بسیار دارد.

در گزارش سال ۲۰۱۵ شاهد آن بودیم که گاه تغییر اندک در مقررات و به عبارتی هوشمند کردن فرآیند کسب‌وکار تاثیر مثبتی در بهبود فضای کسب‌وکار داشته است. به عنوان مثال در شاخص سهولت آغاز کسب‌وکار، ترکیب رزرواسیون نام شرکت همراه با فرآیند ثبت شرکت در سیستم پنجره واحد، باعث شد از ایران به عنوان بهبوددهنده این شاخص در گزارش یاد شود.

در گزارش سال ۲۰۱۶ نیز، رتبه ایران در ۴ شاخص تنزل و در ۶ شاخص بهبود یافته است. اما اینکه دولت و بخش خصوصی چه نقشی در صعود ۱۲ پله ایران ایفا نموده‌اند، قابل‌شناسایی است.

همانطور که می‌دانیم ۵ شاخص از ۱۰ شاخص بررسی شده در حیطه مسئولیت دولت و قوه مجریه می‌باشد. سه شاخص دریافت اعتبارات، پرداخت مالیات و حمایت از سرمایه‌گذاران خرد مستقیماً تحت نظر وزارت امور اقتصادی ودارایی است. در شاخص دریافت اعتبارات جایگاه ایران ۸ رتبه تنزل داشته و در دو شاخص دیگر به ترتیب ۱و ۴ رتبه بهبود یافته است.

وزارت نیرو در بهبود شاخص دسترسی به انرژی برق عملکرد مناسبی داشته و جایگاه کشور را در این شاخص ۱۹ رتبه ترقی داده است.

اما شاخص تجارت فرامرزی که وزارت صنعت، معدن‌وتجارت و گمرک متولیان آن هستند با ۱۹ رتبه کاهش نسبت به سال پیش، بیشترین تنزل را در میان شاخص‌هایی داشته که قوه‌مجریه متولی رسیدگی به آن‌هاست. البته علاوه بر نبود دیپلماسی تجاری مناسب در این وزارتخانه کاهش قیمت جهانی نفت نیز در این امر تاثیر بسزایی داشته است.

لذا مشاهده می‌شود در گزارش اخیر بانک جهانی، نقش دولت در بهبود فضای کسب‌وکار کمرنگ‌تر از سایر بخش‌هاست. این درحالیست که با عنایت به شرایط پساتحریم و رشد روزافزون سفر هیأت‌های اقتصادی کشورهای جهان به ایران می‌توان عملکرد بسیار مناسب‌تری را برای تجارت فرامرزی کشور متصور بود.

همچنین سیاست‌های جدید وزارت اقتصاد در انجام کلیه فرآیندهای گمرکی توسط پنجره واحد مجازی می‌تواند در بهبود جایگاه ایران در شاخص تجارت فرامرزی در سال‌های آتی بسیار تاثیرگذار باشد.

در خصوص ۵ شاخص دیگر نیز باید گفت قوه قضائیه و شهرداری تهران به عنوان دو نهاد بررسی شده خارج از دولت عملکرد مناسبی داشته و بهبود جایگاه ایران در رتبه‌بندی سال ۲۰۱۶ مرهون رشد ۱۰۳ پله ای در شاخص مجوز ساخت و ۷۰ پله‌ای در شاخص ثبت مالکیت است.

نباید غافل شد که علی‌رغم بهبود جایگاه ایران در گزارش اخیر، همچنان کشور ما در جمع کشورهایی است که کمترین اصلاح را در قوانین خود داشته است. نام ایران نه تنها در بین ۱۰ کشور اول اصلاح‌کننده قوانین (کاستاریکا، اوگاندا، کنیا، قبرس، موریتانی، ازبکستان، قزاقستان، جامایکا، سنگال و بنین) دیده نمی‌شود بلکه در اکثر شاخص‌ها فاصله بسیاری با امتیاز مرزی (Frontier Score) داشته است.

می‌توان امیدوار بود با توجه به شرایط بین‌المللی جدید، بهره‌گیری مناسب اتاق بازرگانی ایران و استان‌ها از شرایط موجود، عملکرد مجدانه‌تر شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، کمیته موضوع ماده ۷۶ قانون برنامه پنجم توسعه، هیأت مقررات‌زدایی معاونت اقتصادی وزارت اقتصاد و دیگر دستگاه‌های اجرایی کشور شاهد بهبود روز افزون فضای کسب‌وکار در کشور باشیم.

در سطح استانی نیز با وجود اینکه آخرین گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی حاکی از بهبود ۹ پله‌ای جایگاه خراسان رضوی نسبت به دوره پیشین می‌باشد، ضروری است تشکل‌های اقتصادی استان ضمن تصمیم‌سازی برای بهبود فضای کسب‌وکار کشور، توجه ویژه به بهبود دو شاخص تامین مالی تولید توسط بازار سرمایه و دریافت تسهیلات از بانک‌ها به عنوان دو ضعف بزرگ در فضای کسب‌وکار استان داشته باشند تا در سطح استانی نیز ارتباط پیچ‌ومهره‌های اقتصاد استان بهبود یابد.

***کارشناس مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان**

کند و کاو

امیرارسلان نامدار- بخش دوم

جواد اسحاقیان*

قراینی به من نشان داد که «نقیب‌الممالک» با ترجمه فارسی محمدطاهر میرزا از رمان تاریخی کنتِ مونت کریستو (۱۸۴۵) آشنایی داشته است. مطابق نوشته «بالائی» در سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی : «قدیمی‌ترین نسخه‌ای که در کتابخانه ملی ایران نگهداری می‌شود، متن «کنت‌مونت‌کریستو» است که تاریخ آن ۱۲۹۰ هجری‌قمری(۱۸۷۳)، یعنی مقارن با نخستین سفر ناصرالدین شاه به اروپا است» (بالائی ۱۳۶۶ ، ۳۱). قصه امیر ارسلان را نقیب‌الممالک اندکی پیش از ۱۳۰۹ انتشار داده که نزدیک به ۲۰ سال پیش از انتشار کنتِ‌مونت‌کریستو صورت گرفته است. قراینی نشان می‌دهد که راوی قصه نه تنها برخی از مضامین این رمان تاریخی را مورد استفاده قرار داده، بلکه از شگرد روایی آن نیز سود جسته است و من دو فصل از کتاب حاضر را به این مهم پرداخته و اختصاص داده‌ام.

آنچه غریب می‌نماید، این است که «بالائی» در پیدایش رمان فارسی،۱۲صفحه از کتاب خود را به تحلیل سبک‌شناختی کنتِ‌مونت‌کریستو اختصاص داده اما با این همه متوجه یکسانی مضامین و شگردهای این رمان تاریخی فرانسوی و امیرارسلان نشده است. با توجه به این که بالائی فرانسوی است و در ۱۹۷۹ از دانشگاه «نانتر پاریس» دکترای ادبیات تطبیقی گرفته است، این بی‌دقتی برایم شگفت‌انگیز بود. اما افزون بر این دو منبعی که من دریافتم، مطابق تحقیق استاد «محجوب»، امیرارسلان مضامینی را هم از کتاب‌هایی مانند «رموز حمزه»، «چهل طوطی» و « اسرار قاسمی» در قصه امیرارسلان ردیابی کرده‌است. سومین منبع مطالعه برای شناخت کلی امیرارسلان، مقاله «افسانه‌ای شیرین» در جلد دوم کتاب دیداری با اهل قلم (۱۳۵۷) نوشته دکتر غلامحسین یوسفی است. کوشش این استاد گران‌مایه ادبیات فارسی دانشگاه مشهد (فردوسی کنونی) در بررسی و نقد ادبیات داستانی و شعر فارسی معاصر در روزگاری که استادان این رشته از دوره قاجاریه و آن هم تا مقطع جنبش مشروطیت (۱۲۸۵ ش / ۱۳۲۴ ق.) فراتر نمی‌رفته‌اند، شایسته تقدیر است.

منبع ارزشمند دیگری که تا اندازه‌ای به برخی گوشه‌های تاریک این اثر ماندگار پرداخته، مقدمه‌ای است که منوچهر کریم‌زاده بر ویرایش و چاپ تازه امیرارسلان با عنوان کتاب مستطاب امیرارسلان نامدار در سال ۱۳۷۹ نوشته و در آن به تأثیر سفرنامه ناصرالدین شاه بر این قصه پرداخته است (کریم زاده ، ۱۳۷۹ ، ۱۸-۱۷). این داوری محمدعلی علومی در مصاحبه‌ای با «ایبنا» که امیرارسلان به برخی از عناصر داستان از قبیل هول و ولا، فضاسازی، شخصیت‌پردازی و حتی لحن در رمان اروپایی نزدیک است یا از آن تأثیر پذیرفته است، موجه می‌نماید، اما نتوانسته برای ادعای خود حجتی بیاورد:

«برخی از داستان‌های عامیانه، دارای مضامین و فرم‌هایی هستند که به داستان مدرن نزدیک هستند و امیرارسلان ، یکی از موفق‌ترین آن‌ها در این نوع ادبی است» (علومی، ۲۰۰۹).

من پس از نوشتن کتاب‌هایی در باره هزار و یک شب «عبداللطیف تسوجی تبریزی» و داراب نامه «محمدبن طاهر طُرسوسی»، دریافتم که ادبیات داستانی عامیانه فارسی تا چه اندازه ظرفیت‌های عظیمی برای خوانش با نظریه‌های ادبی نو دارد. اکنون یقین یافته‌ام که تنها به یاری «بوطیقای نو» می‌توان به لایه‌ها و سویه‌های پنهان‌تر متن پی برد و حتی پا فراتر نهاده ادعا کنم که تنها خوانش متن داستان از رهگذر رویکردهای نو در نقد ادبی می‌تواند خوانشگر را به قول «لوئیس تیسن» به کشف نکات و دقایقی راهنمایی کند که حتی شخص نویسنده یا راوی، متوجه آن نبوده است(تیسن، ۲۰۰۶ ،۷) و از این رهگذر منتقد ادبی به « ناخودآگاه متن» راه یابد. مثلاً چه بسا « نقیب‌الممالک» تنها قصد داستان‌گویی می‌داشته و می‌خواسته وقت را بر روایت شنو (قبله‌ی عالم) خوش گرداند اما ناخودآگانه قهرمانی را به میدان مبارزه آورده که اهداف ضداستعماری داشته و می‌کوشیده با سلطه استعماری شاه فرنگ بر کشور خود، روم شرقی (بیزانس، ترکیه امروز)، مبارزه و در راه آزادی وطن از سلطه بیگانه، مجاهده کند و ناخواسته « ناصرالدین شاه» را به بازنگری در روابط سیاسی خود با استعمارگران برانگیزد.

فصلنامه بررسی جامع قصه در معرفی کوتاه قصه «امیرارسلان» برای خوانندگان این مجله می‌نویسد: « محمدعلی نقیب‌الممالک » نقال یا داستان گوی دربار «ناصرالدین شاه» (۱۸۹۶-۱۸۳۱) بوده که داستان « امیرارسلان» را هر شب برای شاه تقریر می‌کرده و ظاهراً « فخرالدوله »، دختر « ناصرالدین شاه»، هم آن را تحریر می‌کرده و به این ترتیب، این اثر حماسی شگفت‌انگیز را از آسیب فراموشی، نگاه داشته است. «امیرارسلان»، یک اثر کلاسیک و در عین حال مدرن ایرانی است که بیش از یک قرن، شهرت خود را در میان عامه مردم حفظ کرده است، اما تنها در سال ۱۹۶۱ بود که «محمد جعفر محجوب» آن را ویرایش و به متنی منقح تبدیل کرد ، چنان که تا امروز هم بهترین نسخه ویراسته از این متن است.

*** منتقد، نویسنده ادبی و استاد دانشگاه**

نمایش ۲۲ مگاپیکسل از ۲۰ آبان اجرا می‌شود

دنیای اقتصاد- نمایش ۲۲ مگاپیکسل، به همت گروه نمایشی پدرام، به کارگردانی عباس رثایی و تهیه‌کنندگی آرش خیرآبادی از ۲۰ آبان ماه هرشب ساعت ۱۹ در تماشاخانه استاد انوشیروان ارجمند واقع در دانشجو ۶، بعد از میدان، پلاک ۵۹/۱ به روی پرده خواهد رفت.

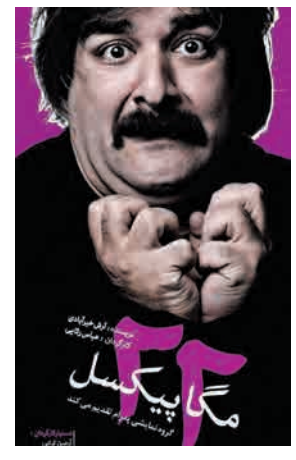

تحلیل «دنیای اقتصاد» از وضعیت تئاتر مقاومت در خراسان:

تئاتری که «مقدس» است

هر زمان که ما نگاه جدیدی را در دو سبک تئاتر مذهبی و دفاع مقدس وارد تئاتر کردیم، موفق می‌شویم

دنیای اقتصاد، ضحی زردکانلو- سالن تئاتر شهر این روزها بار دیگر میزبان تئاتری شده است که از رشادت‌ها و از خودگذشتگی‌ها می‌گوید. نمایش میدان مقاومت این روزها بر صحنه می‌درخشد تا از درد و رنج‌های مردمانی بگوید که عاشقانه از جان گذشتند و به میدان جنگ رفتند. نمایش مسأله جنگ و تئاتر دفاع مقدس در مدیوم‌های مختلف هنری همیشه مدنظر هنرمندان بوده است و هرکدام به نحوی سعی داشته‌اند، تاثیر بگذارند و این مفهوم را جلو ببرند. میدان مقاومت بهانه‌ای شد تا با محمد جهان‌پا که فعال هنری این حوزه است، گپ بزنیم. از کاستی‌هایی که این سال‌ها وجود داشته و از جایگاه تئاتر دفاع مقدس در خراسان رضوی صحبت کنیم. جهان‌پا معتقد است که حوزه دفاع مقدس نیز جدا از مسائلی که در زمان خود به آن می‌پرداختند، یک‌سری مسائلی دارد که عواقب آن بعد از گذشت سال‌ها از جنگ مشخص می‌شود و این خود سوژه‌های بکر برای نمایشنامه‌نویسان و کارگردانان است، در ادامه این متن گفت‌وگو با این هنرمند عرصه تئاتر را می‌خوانید.

کمی درباره خودتان بگویید. از چه زمانی تئاتر را آغاز کردید و دلیل اینکه تمرکزتان بیشتردر حوزه تئاتر دفاع مقدس و یا تئاتر مذهبی و عاشورایی بوده، چیست؟

در ابتدا تشکر می‌کنم از روزنامه وزین «دنیای اقتصاد» که این فرصت را برای بنده و تئاتر حوزه دفاع مقدس قائل شدید. من به‌عنوان نماینده تئاتر میدان مقاومت باید بگویم تئاتر را به صورت حرفه‌ای بعد از اتمام تحصیلات دوره متوسطه در انجمن نمایش مشهد آغاز کردم، خوش‌شانسی من در همان ابتدای کار، آشنایی با آقای رضا صابری استاد تراز اول خراسان بود که شروع حرفه‌ام با کارهای ارزشمندی رقم خورد، حدود ۱۵ سال از آن تاریخ می‌گذرد، هم در زمینه کارگردانی و هم بازیگری فعالیت‌های زیادی انجام دادم ولی بیشتر تمرکز من روی بازیگری بوده، اما کارگردانی که علاقه دوم من است، در زمینه‌های مذهبی و به‌خصوص فضای اجتماعی، سعی کردم از اتفاقات جذابی که حول جغرافیای حرم می‌افتد، استفاده کنم و بیشتر تمرکز من در کارگردانی فضای نمایش مذهبی و تئاتر دفاع مقدس است، علتش هم خلأیی است که در فضای شهرمان می‌بینم.

اگر هنرمند قرار باشد صرفا برای کسب هزینه و پولی که صرف سفارش‌شده، کار کند قطعا دچار مشکل می‌شود و آن اجرا شکست می‌خورد. چون دیگر آن گروه دغدغه ارتباط با مخاطب را ندارد

کار کردن روی ژانر تئاتر مذهبی و دفاع مقدس برای یک تیم حرفه‌ای به نوعی ریسک محسوب می‌شود، وقتی‌که شما باید این آمادگی را داشته باشید که تماشاگر برای دیدن اثر شما با گارد بسته نشسته باشد و نیاز است که این اعتماد را از شما بگیرد تا به تماشای کار بنشیند. فکر کنم با استفاده از نویسندگان درجه یک کشور و بازیگران خوب می‌شود پیوند جذابتری را با تماشاگر ایجاد کرد. نمایش میدان مقاومت هم که اکنون در تئاتر شهر درحال اجراست حاصل همین اتفاق است، در نمایش میدان مقاومت ما شاهد حضور سه نسل از بازیگران هستیم. این نمایش را علی موسویان که در حوزه تئاتر دفاع مقدس مذهبی چهره شناخته‌شده‌ایست، نوشته. شاید محمد جهان‌پا با همین کارهای دفاع مقدس و مذهبی شناخته شده و دلم می‌خواهد در همین فضا بمانم اما در حوزه بازیگری خودم را محدود به یک ژانر خاص نکردم.

درمورد تئاتر مذهبی و دفاع مقدس صحبت کردید، آیا قالب‌بندی این تئاتر به ضرر تئاتر است؟ و آیا تئاتر مذهبی و دفاع مقدس را در یک طیف تعریف می‌کنید؟

کارهایی که من کارگردانی کردم متاثر از این دو فضا است، کارهای مذهبی مثل نمایش طوفان که پارسال اجرا کردم، یا در فضای امروزی‌تر، کار عاشقستان که یک درام اجتماعی است و در حرم اتفاق می‌افتد. حقیقت این است که امروزه تماشاگر ما از روزمرگی‌ها و بمباران رسانه‌ای در فضاهای جنگ، دفاع مقدس و فضاهای مذهبی شاید مقداری خسته شده و از بس این اتفاقات را دیده، به‌دنبال یک ابتکار است. هر زمان که ما نگاه جدیدی را در دو سبک تئاتر مذهبی و دفاع مقدس وارد تئاتر کردیم، موفق می‌شویم، کمااینکه هرچند نمایش دفاع مقدس جزء ژانر دفاع مقدس محسوب می‌شود ولی کاملا به جنگ نپرداخته و به نوعی نقد رانت‌خواری است. به‌نظر من نوع دید کارگردان و انتخاب متن همیشه برگ برنده است. به‌نظرم خیلی مهم است که اینگونه کارها سفارشی نباشد و این خیلی باارزش است که شما با علاقه و میل خودتان این کار را انجام می‌دهید.

بله دقیقا. من همیشه در گروه خودمان مورد بازخواست هستم و کسانی‌که با من کار می‌کنند خیلی علاقمند هستند که خارج از این دو فضا کار کنیم، ولی پاسخی که همیشه دارم این است؛ در ژانرهای دیگر در مشهد هنرمندان خیلی خوبی داریم که موفق کار می‌کنند، یک تیمی هم لازم است که در فضای مقاومت بتواند خوب کار کند وحرف روز بزند.

در خصوص تئاتر مذهبی خیلی از کارها رنگ و بوی شعار گرفته‌اند و امثال شما که کاری را آگاهانه و از روی علاقه و دانش انجام دهند، کم هستند، برای رفع این مشکل چه باید کرد؟

دغدغه جذب اسپانسر همیشه با هنرمند تئاتر است و یکی از بخش‌هایی که می‌تواند به او کمک کند بخش سفارش است، ولی اینجا هنرمندی که باهوش باشد و توجه اصلی‌اش جذب مخاطب باشد، می‌تواند از این سفارش به نحومطلوب استفاده کند، اگر هنرمند قرار باشد صرفا برای کسب هزینه و پولی که صرف سفارش‌شده، کار کند قطعا دچار مشکل می‌شود و آن اجرا شکست می‌خورد. چون دیگر آن گروه دغدغه ارتباط با مخاطب را ندارد و برایش مهم نیست مخاطب دوست دارد در این ژانر چه کاری را ببیند. من فکر می‌کنم اگر دغدغه هنرمند کار برای مردم و ارتباط با عموم مردم باشد در تولید متن و نوع اجرا هم می‌تواند موفق باشد.اصولا نمایشنامه‌نویسانی که مستقل هستند، همیشه می‌گویند بدترین نمایشنامه‌ها، نمایشنامه‌های سفارشی هستند ولی بهترین نمایشنامه‌ها هم آن‌هایی هستند که برخاسته از دل، منطق و شعور خودمان باشد و به ما دیکته نشده باشد. این مستلزم زیرکی است که باید اهالی هنر داشته باشند.

برای جذب اسپانسر خوب که از هنر و هنرمند حمایت کند، چه باید کرد؟ تئاتر استان با چه مشکلاتی دست به گریبان است و چه گونه می‌توان با مشکلاتی از قبیل کمبود امکانات و مشکلات اقتصادی مقابله کرد؟

بحث اسپانسر فقط مختص ما نیست، درست است مشهد بعد از تهران دومین شهری است که در تئاتر شهر آن هرشب نمایش اجرا می‌شود و در نقاط دیگر کشور این اتفاق بسیار کم می‌افتد همچنین در واحد انجمن هنرهای نمایشی استان، برنامه نمایشی داریم و تا دی ماه مشخص است چه تئاترهایی قرار است اجرا شوند؛ این‌ها نکات مثبتی هستند اما مساله‌ای که با نقدهای فراوانی مواجه شد، این بود که حضور افراد چهره که مردم به آنان علاقمند هستند یک برنامه کوتاه‌مدت بود که موردنقد قرار گرفت و نباید بازیگران چهره، عاملی برای حضور تماشاگر در سالن باشند، ولی به نظر من کاری که ما باید در شهر خودمان انجام دهیم، این است که از قید و بند سالن‌ها بیرون بیاییم و تئاتر را در فضایی بیاوریم که با تماشاگر راحت‌تر ارتباط بگیریم، من چون در فضای خارج از تئاتر این شهر با شهرداری هم کار می‌کنم این حس را دارم که مردم برای دیدن علاقه مند هستند ولی ما باید خودمان را تغییر دهیم و تعریف قالب نمایشی‌مان را عوض کنیم و در فضاهای مختلف بیاوریم. مثلا در اروپا فضاهایی که هیچ وقت برای تئاتر ساخته نشده با یک تغییر مناسب باعث شده یک اتفاق جدیدی رخ دهد. مشکل اینجاست که ما نتوانستیم به‌عنوان هنرمند، تئاتر را به صورت امری که ضرورت داشته باشد، ایجاد کنیم، یعنی یک خانواده در مشهد این استدلال را برای خودش داشته باشد که حتما ماهی یک تئاتر ببیند و اگر این کار را نکند دچار ضعف فرهنگی می‌شود، ما متاسفانه این فضاها را نداریم، نه در سینما و نه در تئاتر. عموما مخاطبان ما قشر خاصی از جوانان و اهالی فرهنگ و هنر هستند. مدیوم تئاتر هم مدیوم کوچکی است، شاید با یک فضای تصویر بتوانید با طیف وسیعی از آدم‌ها برخورد کنید و این برای اسپانسری که مالک یک شرکت تجاری است قطعا مناسب‌تر است چون می‌خواهد با طیف وسیع‌تری از مخاطبان ارتباط برقرار کند ولی تئاتر، هنری محدود است اگر ۲۰ شب اجرا داشته باشید شاید دو هزار نفر مخاطب داشته باشید، اما در سینما و تلویزیون اینگونه نیست. کوچک بودن مدیوم تئاتر باعث می‌شود ما بخش قابل‌توجهی از اسپانسرها را از دست بدهیم، پس تنها برای اسپانسرینگ بحث علاقه مطرح است. تئاتر هم امر سوددهی نیست اما ضرورتی است که باید بخاطر ارتباط زنده و تاثیری که بر روی مخاطب دارد خیلی جذاب‌تر از سینما باشد و اسپانسرها باید به این نکته توجه کنند. هرچند این روزها حال تئاتر مشهد خوب است ولی آنطور که تماشاگر مستمر داشته باشیم نه.

درخصوص تئاتر دفاع مقدس که معتقدم هرچه قدر هم در این حوزه کار شود، کم بوده و علی‌رغم اینکه کار زیادی انجام شده اما مهم این است که کار خوب انجام شود و دفاع مقدس برای نسل‌های بعد هم به نحو شایسته‌ای معرفی شود، به نظر شما آیا تئاتر مقاومت می‌تواند یک ضرورت فرهنگی باشد یا یک مساله تکلیفی؟

اصلا نمی‌توانیم تکلیف داشته باشیم این امر باید در اعتقادات تماشاگر و تیم اجرا کننده باشد، مقاومت اسم قشنگی است، وقتی بحث مقاومت می‌آید امر بسیار گسترده‌ای مطرح است، مثلا من در جشنواره مقاومت دو سال پیش حضور داشتم، یکی از نمایشنامه‌هایی که برایم جالب بود، نمایش خاموشی دریا است، شما می‌دانید وقتی که هیتلر فرمان حمله به فرانسه را داد، فرانسوی‌ها برای اینکه دچار تخریب و ویرانی نشوند، فقط در برابر آنان سکوت کردند، خود مقوله جنگ و مقاومت خیلی گسترده است و ابعاد وسیعی دارد؛ ما سال‌هاست فضاهای جبهه و جنگ را کنار گذاشتیم، در تاثیرات جنگ در جامعه امروز پژوهش می‌کنیم و از آن نمایشنامه درمی‌آوریم. هرچقدر این نگاه به‌روزتر، دقیق‌تر وجامعه‌شناسانه‌تر باشد مطمئنا دقیق‌تر عمل می‌کنیم. این حس مقاومت و نه جنگ‌طلبی حسی است که تمام ملل دارند. حس حفظ حریم خانواده و ناموس مقوله‌ای است که در تمام فرهنگ‌ها وجود دارد، چه زیباست که وقتی مخاطب جوان ما در این فضا قرار می‌گیرد طوری آن را برایش ترسیم کنیم که به این موضوع فکر کند که اگر اتفاقی مثل این جنگ در مملکتش تکرار شود، آیا جزء آن کسانی‌ست که مقاومت می‌کند یا برایش هیچ اهمیتی ندارد؟

فکر می‌کنید تئاتر مقاومت روند روبه رشدی داشته؟ و اگر نداشته چه چیزی مانع رشد آن بوده است؟

تئاتر مقاومت در چند سال اخیر دچار رکود در بحث نمایشنامه‌نویسی شده و این ما را به بن‌بست کشید. در شیوه اجرا ما هیچ مشکلی نداشتیم، فکر می‌کنم مشکل نمایشنامه‌نویسی گریبان‌گیر تمام کشور شد و به نوعی سوژه‌ها و فکرهای جدید روی کار نیامد و تئاتر مقاومت به بن‌بست کشیده شد اما مدتی است با تدبیری که صورت گرفت، در کارگاه‌های آموزشی روی نمایشنامه‌نویسی کار شد. هنوز هم کسانی هستند که به‌صورت خودجوش در این ژانر کار می‌کنند مثل آقای حمیدرضا نعیمی، آذرنگ، نیما دهقان و ... افرادی که هنوز علاقه خودشان را رها نکرده‌اند.

از جایگاه تئاتر مقاومت خراسان در سطح کشور بگویید.

ما در مشهد آثار بسیار شاخصی داریم، بهترین اثر ما کار «مظلوم پنجم» آقای صابری است، بعد از آن کارهای آقای مهدی خاتمی را داریم، «پوتین‌های پایدار» نوشته علی حاتمی‌نژاد را داریم که محمد الهی کارگردانی کرد، «کنار» رئوف دشتی را داریم که من کارگردانی کردم.

وقتی خود نویسنده‌ها از غریزه و احساسات خودشان مطلب بنویسند موفق‌تر هستند ولی اخیرا رویکردها درحال تغییر است و تمایل به تئاتر اجتماعی و خانواده بیشتر شده است. من فکرمی‌کنم مشهد هرسال یک نمایش در حوزه دفاع مقدس دارد اما اینکه کیفیتش چگونه است باید منتقدان نظر دهند.

عکس هفته

عکس: ؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟

«پادشاه فصل‌ها پاییز»

این روزهای آبان که هوای مشهد سرد و پاییزی است، بارش باران، برگ‌های زرد و نارنجی و چترهای رنگی عابران پیاده، گویی دست به دست هم داده‌اند تا بیش از هر وقت دیگری پیاده‌روهای شهر را به شور و جلوه آورند.

یادداشت

ذات معماری شاعرانه

صنم احمدزاده

شاملو می‌گوید: شعر همان زندگی است. منتها ویرایشش می‌کنیم. چیزی که بیشتر از همه در گفته او مشخص است، این است که در ذات واقعی چیزها آن قدر توان‌های بالفعل برای نوشتن، شعر شدن و ویرایش هست که ما آفریننده خوبی در نشان دادن وجوه مختلف از یک واقعیتی عینی باشیم که در توان خلاق شاعر تغییر نمی‌کند بلکه لذت نوشتن و خواندنش به گونه‌ای که دیگران هیچ‌گاه او را ندیده‌اند، دیده می‌شود.

«لارنس پرین» در کتاب شعر و عناصر شعری با طرح سوال شعر چیست؟ می‌گوید: شاعر از ذخیره تجارب حسی، مشهود و تخیلی خویش گزینش و آنان را ترکیب و دوباره سازماندهی می‌کند. او برای خواننده تجربیات جدید و پرمفهومی خلق می‌نماید که در آن‌ها خواننده می‌تواند سهیم شود و شاعر ممکن است با این تجربیات او را نسبت به دنیای اطرافش هوشیاری بیشتری دهد.

جملاتی که خواندیم مرا وا می‌دارد تا به معماری نیز که وسیله‌ای است برای زیستن، با دقت بیشتری نظر کنم. معتقدم که ادبیات خوب تاکنون بارها توانسته با کمک خلاقیت دست به ویرایش واقعیت بزند. اما اگر بخواهیم درباره معماری صحبت کنیم این قدرت را درباره ویرایش واقعی چیزها از دست می‌دهیم. اگر هدف را در ادبیات استفاده از ذات واقعی چیزها برای بیان و آفرینش خلاق همان چیزها بدانیم من آن را در معماری تلاش بی‌پایان برای یافتن راه‌حل‌های جدید در هر پروژه معماری می‌دانم. راه‌حل‌هایی که ذات واقعی هر چیز را در خود نهفته دارد و اگر به کشف آن برسیم، می‌تواند جلوه تازه‌ای از آن را به نمایش بگذارد .

«پیتر زُمتّر» در مقاله «هسته سخت زیبایی» بیان می‌کند: «من به تناوب با ابنیه‌ای مواجه می‌شوم که با تلاشی ستودنی طراحی و میلی وافر در یافتن فرمی خاص در آن‌ها موج می‌زند. اما من تمام آن‌ها را ناامیدکننده می‌یابم. معماری خوب معماری نیست که مخاطبش را امر و نهی کند. معماری است که دیدارکننده را جذب و به او فرصت تجربه دهد. آنچه که مرا مبهوت می‌سازد این است که چرا چنین راه‌حل‌های سهل و ممتنعی به ندرت آزموده می‌شوند؟! چرا ما وقعی ناچیز به عناصری اساسی که معماری محصول آن‌هاست، مصالح، ساختار، سازه، آسمان و زمین و فضاهایی که در آن‌ها دیوارهای محاط‌کننده، مصالح متشکله، قعروارگی، تهی‌بودگی، نور، هوا، نظم، طنین و پذیرندگی با دقت و جزیی‌نگری محقق شده باشند، می‌نهیم؟

پس سوال اینجاست که کجا می‌توانم آن واقعیتی را بیابم که بر قرار آن نیروی تخیلم را حین تلاش برای طراحی یک ساختمان در جایی خاص و برای هدفی معین متمرکز کنم؟ به گمانم یکی از کلیدهای این پرسش در خود واژه‌های مکان (طراحی) و هدف از (طراحی) نهفته است .

در واقع می‌خواهم به این نتیجه برسم که معماری امروز از عدم‌کشف ذات بالقوه خودش رنج می‌برد، ما می‌توانیم به جای گول زدن خودمان در چسباندن انواع و اقسام تزئیات و فرم‌های ناقص یا کپی‌شده، با قدرت و خلاقیت به کشف‌های ذاتی هر پروژه آنطور که پیتر زمتر به آن «هسته سخت زیبایی» می‌گوید، دست پیدا کنیم. چیزی که درباره‌اش حرف می‌زنم می‌تواند با زیرکی ابعاد گسترده‌ای از طراحی تا اجرا و ضوابط را در برگیرد. مثلا چندی پیش در گفت‌وگوی حبیبه مجدآبادی با آرمین دانشگر که حول طراحی خانه‌ها در وین شکل گرفته بود این سوال مطرح شد که نحوه برخورد دانشگر با ضوابط شهرداری و محدودیت‌ها در روند و طراحی خانه‌ها چیست؟

پاسخ او اینگونه بود که: یکی از هنرهای معماران این است که در دل قوانین سخت، پروژه‌ای طراحی کنند که هم جوابگوی نیاز کارفرما باشد و هم معمار از طراحی احساس رضایت کند. اگر ضوابط را عامل محدودیت فرض کنیم، فکر می‌کنم یکی از عوامل موفقیت من، نحوه کار با این ضوابط و بیرون کشیدن جنبه مثبت از دل محدودیت‌ها بوده، در شرایطی که وین حدود ۷۰ درصد معمار بیکار دارد و به‌علاوه کار گرفتن برای یک خارجی اصلا راحت نیست. با ضوابط دو نوع می‌شود برخورد کرد، یکی کاری که ما انجام می‌دهیم و روی پروژه‌ها وقت می‌گذاریم تا از دل محدودیت‌ها یک طرح ویژه خلق شود و راه دوم برخورد خیلی ساده با ضوابط است که فقط کدها رعایت شود و یک ساختمان استاندارد معمولی به دست آید.

همچنین مصاحبه‌ای با «تادائو آندو» معمار فضاهای بتنی شاعرانه را به خاطر می‌آورم که وقتی با او درباره بتن گفت‌وگو می‌کردند فقط بخشی از توضیحش اینگونه بود: تنوع رنگی زیادی میان رنگ سفید، خاکستری و سیاه وجود دارد. بتن می‌تواند از نظر رنگی بسیار غنی و دارای طیف وسیعی از رنگ باشد. رنگ بتن بستگی به رنگ عمق آن دارد تا رنگی که سطح بتن منعکس می‌کند و این درجه‌بندی رنگ و تغییر رنگ از عمق به سطح بتن است که احساس عمق را ایجاد می‌کند. اگر شما رنگ را تنها در رابطه و نسبت به رنگی که سطح بتن منعکس می‌کند، تماشا کنید، عمق را نخواهید دید.

حالا از دیدگاه من ما ارتباطمان را نه تنها با شعر و ادبیات بلکه با زیست و درک واقعی پتانسیل‌های موجود از دست داده‌ایم. چیزی در ریشه‌های ما وجود دارد و آن کشف ذات شاعرانه معماری است. معماری که ما را مانند مسجد شیخ لطف‌الله به دست یافتن و دیدن، زیستن یا «هسته سخت زیبایی» می‌رساند.

دنیای اقتصاد
ضمیمه هفتگی خراسان رضوی
PDF
اشتراک رایگان
نسخه‌الکترونیکی
با ارسال نشانی الکترونیک (Email)
به شماره:
۳۰۰۰۲۲۴۸۰۰
mashhad@den.ir

«دنیای اقتصاد» از وضعیت مهمترین محصول صادراتی خراسان رضوی در فصل برداشت گزارش می‌دهد؛

از فرآوری زعفران تا سودجویی دلالان

زعفران خراسان را چو دَریابیم، دُریابیم

مسعود زارع *

تولید زعفران در ایران قدمتی طولانی دارد و از دیرباز کشت آن در فلات مرکزی ایران مرسوم بوده است. بررسی تاریخچه تولید زعفران نشان می دهد که این محصول با نام خراسان عجین شده است، به‌طوری‌که ذهن هر فرد خواسته یا ناخواسته با بردن نام زعفران به سمت منطقه خراسان کشیده می شود.

درحال حاضر، کشور ایران به عنوان بزرگترین تولیدکننده این محصول در جهان شناخته می شود؛ به‌طوری‌که حدود ۹۴ درصد زعفران مصرفی جهان در ایران تولید می گردد. مطابق با آمارهای رسمی، سطح زیرکشت این محصول در ایران حدود ۷۳۱۱۹ هکتار می باشد که از این میزان حدود ۵۷۲۷۵ هکتار (۷۸ درصد) متعلق به خراسان رضوی و ۱۲۹۹۰ هکتار (۱۸ درصد) متعلق به خراسان جنوبی می باشد.

زعفران علاوه بر ارزش بالای غذایی، دارای مصارف پزشکی و صنعتی نیز هست و همین امر باعث شده است تا تقاضا برای این محصول افزایش یابد و همگان آن را به عنوان گرانبهاترین محصول کشاورزی بشناسند. این محصول در سال ۱۳۹۲ برای کشور ایران به میزان ۲۰۰۲۷ میلیون دلار ارزآوری داشته که این میزان در سال ۱۳۹۳ با رشدی ۱۳٫۳ درصدی به ۲۲۶۹۱ میلیون دلار رسیده است. با توجه به ارزآوری بالای زعفران و همچنین برنامه ایران برای رها شدن از نفت و افزایش صادرات غیرنفتی لازم است مسئولان نگاه ویژه ای به این محصول داشته باشند و راهکارهایی را جهت رفع مشکلات آن اتخاذ نمایند. مهم ترین مشکلاتی که تولید و صادرات زعفران با آن مواجه است، عبارتند از: رواج گسترده دلالی، سلف خری در فصل برداشت که تولیدکنندگان را از کسب درآمد مناسب محروم می کند، نبود تشکل های قدرتمند و فعال از تولیدکنندگان و صادرکنندگان که قادر به کنترل قیمت ها در بازارهای داخلی و خارجی باشند (هم اکنون با اینکه ایران بزرگترین تولیدکننده زعفران جهان می باشد اما این اسپانیا است که کنترل بازارهای جهانی و قیمت این محصول را در اختیار دارد)، روش های نامطلوب عمل آوری که به کاهش کیفیت محصول می‌انجامد، بسته بندی نامناسب و همچنین فروش فله ای محصول به خریداران خارجی، نشناختن مقررات و استانداردهای قابل‌قبول جهانی و رعایت نکردن این استانداردها در ارائه محصول، نشناختن مقررات بازرگانی و شبکه های توزیع کشورهای مقصد، نداشتن اطلاع کافی از الگوهای غذایی در کشورهای مقصد، انتخاب روش های نامناسب تبلیغ، ضعف تحقیقات وترویج و پایین بودن عملکرد تولید.

بخش مهمی از مشکلات فوق ناشی از فقدان تشکیلات کارا از تولیدکنندگان و صادرکنندگان است که قادر به کنترل پروسه تولید، عرضه و قیمت های داخلی و خارجی باشد. چنین تشکیلاتی محتاج منابع مالی است که بخشی از آن باید از طریق خطوط اعتباری ارزان‌قیمت تامین شود. چنین سازمانی باید با بهره گیری از کارشناسان اقتصادی و صنعتی به مطالعات بازار پرداخته و پیشنهادهای مشخصی برای اعمال و کنترل عرضه، بهبود کیفیت محصول و قیمت در بازارهای هدف ارائه دهد.

*کارشناس ارشد اقتصاد

زعفران طلای سرخ

زعفران

نام عمومی: Saffran
نام علمی: Crocus Stivus
گرانبهاترین گیاه زراعی و تنها گیاهی که واحد خرید و فروش آن مثقال و گرم است.

اشتغال زایی زعفران

یک هکتار زعفران نیاز به ۲۸۰ نفر روزکار دارد. بنابراین در وسعت ۵۷۲۷۵ هکتار مزارع زعفران استان، ۱۶۰۳۷۰۰۰ نفر روزکاری نیاز است که با محاسبه یک شغل به مدت ۲۰۰ روز در سال معادل۸۰۱۸۵ شغل در استان به زعفران اختصاص دارد.

صادرات زعفران در سال ۹۳

● به لحاظ وزنی:

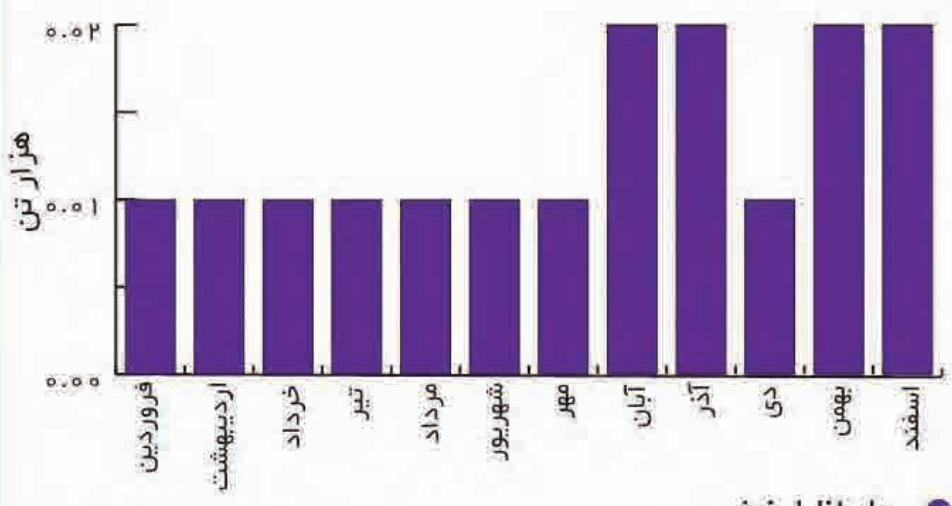

● به لحاظ ارزشی:

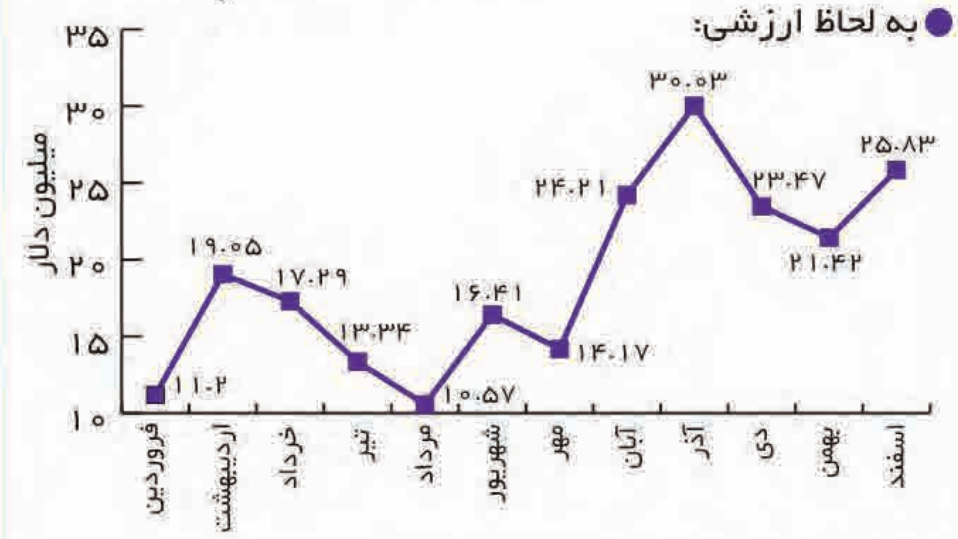

● بالاترین میزان صادرات به کشورهای:

	وزن (Kg)	ارزش دلاری
اسپانیا	۳۵۳۵۴	۴۱۵۴۳۶۱۲۷
امارات	۶۵۶۳۹	۱۰۱۷۴۲۸۷۶
عربستان	۱۳۳۸۷	۱۶۷۱۰۹۱۶

کشورهای تولیدکننده زعفران

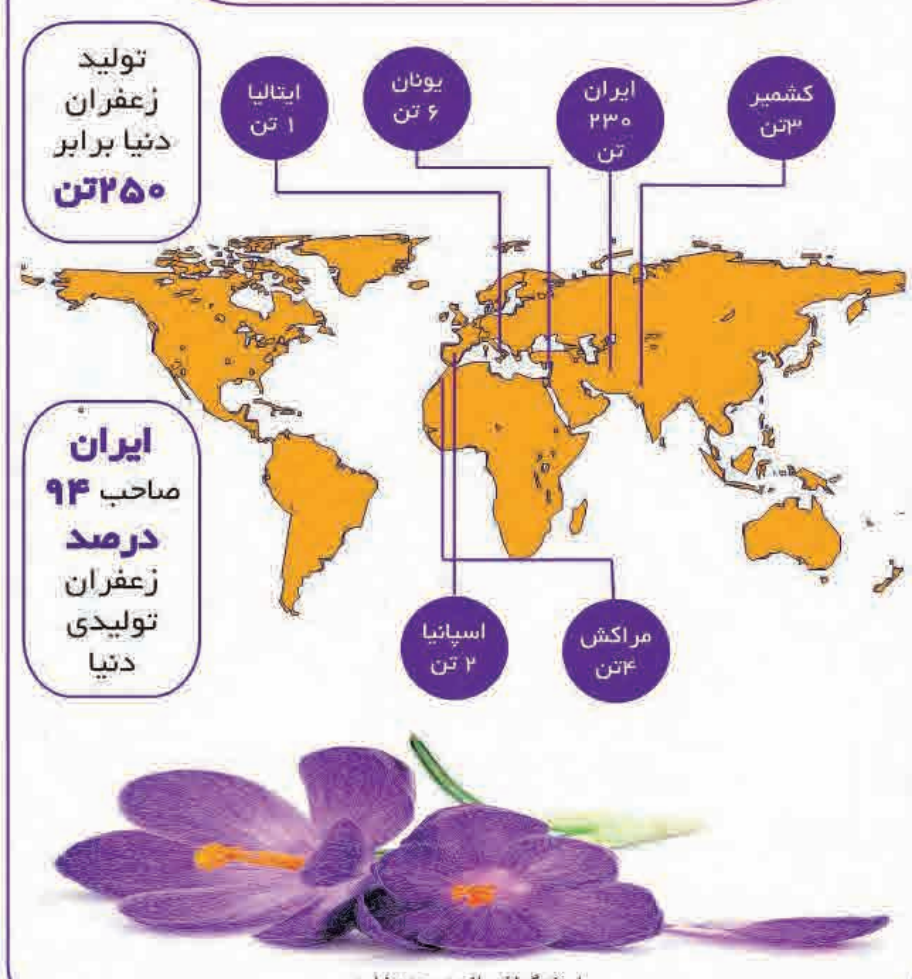

اینفوگرافی از: مسعود زارع

کشت زعفران

سطح زیر کشت این محصول در کل کشور:

۷۳۱۱۹ هکتار

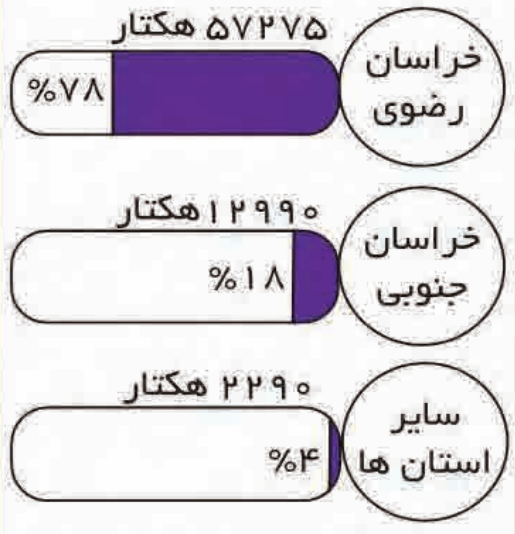

● از ۴ درصد سایر استان ها حدود ۳ درصد مربوط به استان های یزد، خراسان شمالی، فارس، اصفهان و کرمان می باشد.

یادداشت

زعفران محصولی بی‌رقیب و سودمند در اقلیم خشک خراسان

حسین ثنایی نژاد *

در روزگارانی نه چندان دور، زمانی‌که هنوز پمپ‌های غول‌آسا آب را از دل زمین بیرون نمی‌کشیدند، پدران خردمندمان، قدر آب نیک می‌دانستند و ناشتان با به قاعده همان مقدار آب می‌خوردند. زراعتشان با دیم بود و به آب آسمان آبیاری می‌شد و یا از آبی که از قنات قناعت جرعه جرعه می‌تراوید.

پر واضح است که در این سرزمین خشک و کم‌آب باید زراعتشان را به دقت برمی‌گزیدند تا بتوانند سبزینه زندگی را بر صحرای تفدیده کویر حفظ نمایند. این بود که گیاهانی کم‌آب را یافتند که نه تنها به آب کم و خشکی مقاوم هستند که باران و رطوبت زیاد آن‌ها را از پای می‌اندازد و می‌پژمرد. زعفران و زیره دو محصولی هستند که ایشان برای این دیار برگزیدند. ایشان سالیان سال این محصولات را تولید می‌کردند و در کناره راه ابریشم به بازرگانان این شاهراه جهانی می‌فروختند و از آنان قوت و معاششان را می‌خریدند. این پدران خردمند استقلال را در بهره‌برداری مناسب از منابع طبیعی در دسترسشان می‌جستند و سودای خودکفایی در همه محصولات را در سر نداشتند!

پمپ‌ها و انرژی رایگان که از راه رسیدند و منه‌های تیز دراز انتظار برای تراویدن آب از مظهر قنات! چنین شد که آب‌هایی گوارا بی‌آبله دست و آسان و فوری بر جویبارها جاری شد.

چه نیکو این غول‌های مکنده حیات از دل زمین را «مکینه» نامیدند آن خردمندان پیرا! گویا از همان آغاز می‌دانستند که ماندوارده را باد می‌برد و این مکینه‌ها اگرچه در کوتاه‌مدت آبی گوارا را بر پهنه دشت‌های خشک تشنه این دیار خواهند آورد، اما بی‌گمان حرص و آزی که این سادگی بر جان فرزندان کم‌حوصله و پرتوقعشان خواهد ریخت، طولی نخواهد کشید که این مکینه‌ها هرچه آب در دل زمین است را بیرون خواهند کشید و بی‌رحمانه خون زندگی را از رگ‌های این دشت بی‌زبان خواهد مکید!

اتفاقی که دیرست افتاده است. کم نیستند کشاورزانی که برای افاده مکیدن آب از سفره‌های خالی‌شده زیرزمین ناچار شده‌اند چندین بار محل چاه‌های ایشان را تغییر دهند و برخی دیگر هرگز از سفره‌هایی که خودکرده خشک‌اند‌ماند قطره آبی نیافته‌اند!

این درحالی‌است که اگر پس از تکنولوژی مته و پمپ و برق، ما فرزندان آن پدران خردمند با تدبیر بیشتر عمل می‌کردیم، می‌توانستیم با زحمتی کمتر همان محصولات سنتی سازگار با خشکی و کم‌آبی پدرانمان را بیشتر تولید کرده و به جهان بفروشیم و از ایشان گندم بستانیم و گوشت و مایحتاج دیگری را که در این سالیان گذشته به قیمت خشکاندن سفره‌های آب زیرزمینی و البته نه چندان در حد خودکفایی تولید کرده‌ایم. چنین شده است که اکنون بی‌آبی دوباره انتظارمان را می‌کشد.

با اینکه بسیار دیر شده است، اما باز هم شایسته است در اولین فرصت الگوی کشت این دشت تشنه اصلاح و بهره‌سازگار شود. در چارچوب چنین الگوی کشتی، مسلما باید مجددا همان ریوکرد پدرانمان را برگزیده و زعفران و زیره را به عنوان محصول عمده این منطقه انتخاب کنیم.

اگر چه خوشبختانه در دو دهه اخیر، کاشت این محصولات بخصوص زعفران به مناطق بیشتری کشیده شده و امروزه علاوه بر استان خراسان جنوبی در سرتاسر استان‌های خراسان رضوی و شمالی نیز شایع شده است؛ به‌طوری‌که سطح زیرکشت این محصول فقط در استان خراسان رضوی به حدود ۶۸ هزار هکتار در سال جاری رسیده است. خوشبختانه به‌تدریج مسئولان کشاورزی و زارعان به این نتیجه رسیده‌اند که این اقلیم جای کاشتن محصولاتی چون چغندرقند نیست و باید به فکر کشت جایگزین سازگار با کم‌آبی و خشکی باشد.

* عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

اعطای تسهیلات ارزان‌قیمت به هنرمندان صنایع دستی کلات

دنیای اقتصاد- رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان کلات از اعطای تسهیلات ارزان‌قیمت به هنرمندان و فعالان صنایع دستی در این شهرستان خبر داد.

شعبان‌علی فرهمند اضافه کرد: بر اساس تفاهم‌نامه‌ای بین سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و صندوق کارآفرینی امید، امروز ۵۰ نفر از هنرمندان این شهرستان به منظور دریافت تسهیلات ارزان قیمت به این صندوق معرفی شده‌اند. وی افزود: مراحل پرداخت تسهیلات ارزان‌قیمت به این هنرمندان آغاز شده و به زودی به آنان اعطاء می شود.

فرهمند خاطر نشان کرد: این هنرمندان در رشته‌هایی مانند ابریشم‌بافی، نوار بافی، گلیم‌بافی و ... در شهرستان کلات فعالیت می‌کنند.

«دنیای اقتصاد» از وضعیت مهمترین محصول صادراتی خراسان رضوی در فصل برداشت گزارش می‌دهد؛

از فرآوری زعفران تا سودجویی دلالان

میری: هم‌اکنون از هر یک کیلوگرم گل زعفران جداسازی‌شده توسط مردم و به‌طریق سنتی و دستی، حدود ۹ تا ۱۱ گرم زعفران خشک به دست می‌آید، درحالی‌که از هر یک کیلوگرم باید ۱۳ گرم زعفران به‌دست آورد

دنیای اقتصاد، زهرا صفدری- **زعفران مهمترین کالا و محصول صادراتی خراسان رضوی است که باید مورد توجه همه‌جانبه مسئولان و دست‌اندرکاران قرار بگیرد تا قطب تولید زعفران کشور و دنیا همچنان قطب اصلی دلالی بماند.**

فصل برداشت زعفران در مزارع خراسان رضوی آغاز شده و در برخی نقاط همچون شهرستان تربت‌حیدریه و زاوه رویه‌پایان است. کشاورزان حاصل یکسال تلاش خود را برداشت می‌کنند و در این یکماه و یا تلاش هرروزه برای برداشت محصول نتایج کار خود را به پایان است. اگر دستگاهی باشد که نیاز کشاورز، صادرکننده و مصرف‌کننده را برآورده کند کارایی بالایی خواهد داشت و تحول عظیمی در زعفران و صادرات آن ایجاد خواهد کرد. در دیگر کشورهایی که به تولید زعفران می‌پردازند، کار جداسازی و خشک کردن محصول به طور دستی در کنار مزرعه انجام می‌شود و در نتیجه کیفیت آن کاهش نمی‌یابد اما زعفران‌های ما به این روش جداسازی و خشک نمی‌شود و مسیر طولانی‌تری طی می‌کند و وقتی در خانه جداسازی و خشک می‌شود با آلودگی همراه است و این موضوع در کیفیت و صادرات زعفران اثرگذار است.

■ قدرتی برای کوتاه کردن دست دلال‌ها از بازار زعفران نداریم

رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران خراسان رضوی تصریح می‌کند: خوشبختانه چون در دنیا رقیبی برای زعفران ما نیست، خریدار داریم اما نباید به این موضوع اکتفا کرد و باید نواقص را برطرف کرد. تا اگر کشور دیگری وارد بازار رقابت شد، بتوانیم به خوبی رقابت کنیم. نگهداری مقدار زیاد زعفران برای کشاورز امکان‌پذیر نیست و آن‌ها به‌دلیل موارد امنیتی معمولا زعفران خود را در مکان‌هایی مخفی می‌کنند که روش نگهداری درست و قابل‌قبول نیست و در کیفیت محصول اثرگذار است.

میری درباره لزوم کوتاه کردن دست دلالان از بازار زعفران می‌گوید: این موضوع یک راهکار دارد؛ ما باید به کشاورزان توصیه کنیم که محصول خود را به افراد دارای مجوز بفروشند و از فروش زعفران به افراد دلال و واسطه‌ای که به درب منازل می‌آیند، خودداری کنند چون آن‌ها معمولا در زعفران دخالت می‌کنند، به‌طوری‌که روزانه سه درصد از زعفران‌هایی که به آزمایشگاه ما وارد می‌شود، برگشت می‌خورد چون دلال‌ها در آن‌ها دخالت می‌کنند. ما قدرت و اهرم اجرایی برای کوتاه کردن دست دلال‌ها نداریم و تنها اهرم اعتباری است که دولت و بانک‌ها می‌توانند در اختیار ما قرار دهند تا زعفران‌ها را خریداری کنیم. اما درحال حاضر چون نقدینگی نداریم دلال زعفران را می‌خرد و می‌داند که در آینده صادرکنندگان به سراغش می‌روند و زعفران‌ها را از او می‌خرند.

رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران خراسان رضوی درباره قیمت کنونی زعفران، اظهار می‌کند: حداقل قیمت کنونی برای هر کیلوگرم زعفران چهار میلیون و ۲۰۰ هزار تومان و حداکثر قیمت پنج میلیون و ۵۰۰ هزار تومان است، در سال گذشته قیمت این محصول تا هفت میلیون و ۵۰۰ هزار تومان بود و دلالی‌زی و واسطه‌گری باعث این افزایش قیمت شده بود. امسال هم در مقطعی در اردیبهشت ماه، با ۵۰ درصد افزایش قیمت و در نتیجه کاهش میزان صادرات در شش ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته مواجه شدیم چون میزان دسترسی به زعفران در آن فصل سال، کمتر بود اما آن که دسترسی‌ها بیشتر است و پیش‌بینی شده محصول قابل‌ملاحظه‌ای خواهیم داشت، با کاهش قیمت‌ها روبه‌رو هستیم.

■ افزایش سطح زیرکشت زعفران در استان

مسئول بخش زعفران جهاد کشاورزی خراسان رضوی می‌گوید: به‌طور معمول و میانگین در هر سال حدود سه تا ۴۰۰۰ هزار هکتار زعفران سطح زیرکشت زعفران در استان داریم که این موضوع در سال جاری هم اتفاق افتاده است. شهرستان‌های زاوه و تربت‌حیدریه به ترتیب با حدود ۱۰ هزار و ۷۵۰۰ هکتار سطح زیرکشت زعفران، بیشترین میزان تولیدات این محصول را در خراسان رضوی دارند.

رامین اسمی با اشاره به بارش باران در هفته گذشته در استان، اظهار می‌کند: در هنگام بارش باران و در صورت وارد شدن خسارت به کشاورزان کسانی‌که محصولاتشان بیمه است، خسارت را دریافت می‌کنند و درغیراین‌صورت شاید استانداری از محلی، اعتباری را برای کمک و حمایت از آن‌ها درنظربگیرد اما در مجموع همه کشاورزان باید محصول خود را بیمه کنند تا در هنگام سرمای زودرس و بارندگی دچار ضرر نشوند و خسارات احتمالی جبران شود.

اسمی خاطرنشان می‌کند: اگر بارندگی و یا سرما در هنگام برداشت گل زعفران باشد خسارت زیادی به محصول می‌زند، زیرا باران موجب آلودهشدن گل به خاک می‌شود و این موضوع علاوه بر کاهش کیفیت آن، مراحل برداشت و فرآوری را نیز سخت‌تر می‌کند و هزینه‌های اضافی برای کشاورز به دنبال دارد و اگر باران سیل‌آسا باشد، محصول را از بین می‌برد. وی ادامه می‌دهد: متاسفانه به‌طور میانگین حدود ۵ تا ۶ هزار هکتار از ۶۹ هزار هکتار زمین زعفران در استان بیمه هستند و یکی از دلایل کشاورزان برای خودداری از این موضوع، شاید این است که بیمه خسارت مطلوبی به آن‌ها نداده و یا دیر پرداخت کرده است، این یکی از موارد اعتراض کشاورزان به صندوق بیمه محصولات کشاورزی است و آن‌ها خواستار پرداخت متناسب و به موقع غرامت‌ها از سوی بیمه هستند.

■ استفاده از روش اسپانیایی برای خشک کردن محصولات

مسئول بخش زعفران جهاد کشاورزی استان درباره روش‌های خشک کردن و فرآوری زعفران پس از برداشت از مزارع اظهار می‌کند: روش خشک کردن اسپانیایی، الک و هیتر است که زعفران را پس از پاک کردن و جداسازی از گل، توسط این دستگاه در عرض ۳۰ تا ۴۰ دقیقه در دمای ۵۰ تا ۶۰ درجه سانتی‌گراد خشک می‌کند و این روش باعث حفظ کیفیت محصول می‌شود، اگر کشاورزان به دنبال این باشند که محصولشان عطر، طعم و رنگ خوبی داشته باشد، باید بلافاصله آن را خشک کنند اما متاسفانه برخی‌ها به روش‌های سنتی مثل خشک کردن زعفران در طول دو تا سه روز در خانه بسنده می‌کنند و از روش‌های سنتی استفاده می‌کنند که این امر به شدت موجب افت کیفیت زعفران می‌شود.

اسمی یادآور می‌شود: در حال حاضر ۷۰ تا ۸۰ درصد کشاورزان استان از روش اسپانیایی برای خشک کردن زعفران استفاده می‌کنند، دستگاه این کار، گران‌قیمت نیست و کسانی‌که نتیجه آن را دیده‌اند از این روش استفاده می‌کنند. از طرفی مدیریت جهاد کشاورزی در شهرستان‌های مختلف در سال‌های گذشته چند دستگاه خشک‌کن خریداری کرده و به طور امانی در فصل برداشت، به کشاورزان واگذار می‌کنند.

مسئول بخش زعفران جهاد کشاورزی خراسان رضوی در پاسخ به این سوال که کوتاه کردن دست دلالان از بازار زعفران چه تاثیری بر بازار خرید و فروش این محصول دارد، می‌گوید: برای کوتاه کردن دست دلالان، بهترین کار، راه افتادن بورس زعفران است که اگر محقق شود کشاورزان می‌توانند محصول خود را در بورس گذاشته و خریدار به‌طور مستقیم زعفران را از آن‌ها بخرد اما امروز با توجه به شرایط اقتصادی کشور، کسانی‌که دارای نقدینگی هستند محصول را خریده و سپس به کارخانه‌داران و صادرکنندگان می‌فروشند که در صورت راه‌اندازی بازار بورس این موضوع دیگر اتفاق نمی‌افتد.

وی می‌افزاید: جلسات مربوط به راه‌اندازی این بازار برگزار شده و چون احتیاج به انبارهای مجهز و آزمایشگاه‌ها و... برای نگهداری زعفران دارد، سازمان جهاد کشاورزی انبارها را معرفی کرده و مورد موافقت قرار گرفته است.

■ خشک کردن زعفران یکی از معضلات فرآوری است

مدیرعامل زعفران کیان‌توس هم می‌گوید: پس از اینکه تولید انجام و گل زعفران برداشت شد، بخش فرآوری محصول آغازمی‌شود که یکی از مهمترین قسمت‌هاست. یک بخش فرآوری این است که گل زعفران را پر کرده و کلاله‌ها را جمع و خشک می‌کنند و بخش دیگر این است که شرکت‌های صادرکننده که کلاله‌های خشک را خریداری کرده‌اند بعد از آنالیز، فرآوری دیگری روی آن انجام می‌دهند و براساس آنالیز زعفران‌ها تقسیم‌بندی و به صورت فله و یا بسته‌بندی صادر می‌شوند.

مسعود صیادزاده یکی از معضلات در بحث فرآوری را خشک کردن زعفران دانسته و می‌افزاید: این مرحله متاسفانه به صورت سنتی انجام می‌شود و کیفیت آن بسیار متفاوت است. اگر خشک شدن زعفران به درستی انجام نشود، کیفیت محصول از نظر طعم، رنگ و عطر افت بسیاری می‌کند اما اگر زعفران بعد از جدایی از گلبرگ هرچه سریع‌تر خشک شود کیفیت بالاتری دارد.

اسمی: شرکت ما در این زمینه پیشرو بوده و توانسته با دستگاه‌های خشک‌کنی که ساخت شرکت است و به کشاورزان واگذار کرده بحث خشک کردن زعفران را تا حدودی بهبود دهد.

این صادرکننده زعفران درباره کیفیت زعفران نقاط مختلف استان نیز اظهار می‌کند: در واقع دو نوع زعفران داریم؛ زعفران دشت و کوهپایه که معمولا زعفران کوهپایه از زعفران دشت عطر و طعم بهتری دارند و چون مناطق کوهستانی تربت‌حیدریه از دیگر شهرستان‌های استان بیشتر است، کیفیت زعفران شرق تربت‌حیدریه یعنی حدود زاوه و فدامی بیشتر است. صیادزاده درباره حضور دلالان می‌گوید: متاسفانه صادرکننده‌ها به‌طور مستقیم با کشاورزان در ارتباط نیستند و به‌دلیل اینکه خرید زعفران خرید نقدی می‌رساند. کسانی‌که در تولید طلای سرخ تلاشی بسیار دارند اما سودی که نصیبشان می‌شود با آنچه باید به دستشان برسد، مغایرت دارد. داستان همیشگی حضور دلالان در بازار زعفران مانند بسیاری دیگر از محصولات کشاورزی درحال تکرار است و جیب کشاورزان به پول‌های اندک و دلالان با پول‌هایی بیشتر پر می‌شود. البته برخی از دست‌اندرکاران معتقدند نمی‌توان حضور واسطه‌ها را در بازار زعفران نادیده گرفت و وجود این افراد به نوعی در برخی موارد لازم و ضروری است زیرا زعفران محصولی گران‌قیمت بوده و کشاورز در لحظه فروش پولش را می‌خواهد و صادرکننده‌گان که با دست خالی نمی‌توانند نیاز خود را خریداری کنند، به همین دلیل منتظر اقدام دلالان شده و سپس در مراحل بعدی دلالان در بازار زعفران مانند بسیاری دیگر از محصولات کشاورزی درحال تکرار است و جیب کشاورزان به پول‌های اندک و دلالان با پول‌هایی بیشتر پر می‌شود.

■ تاثیر فرآوری زعفران در ضریب نفوذپذیری در بازار

عضو هیات رئیسه شورای ملی زعفران با اشاره به اهمیت موضوع فرآوری در کیفیت و صادرات زعفران به «دنیای اقتصاد» می‌گوید: در هر محصولی از جمله زعفران فرآوری نقش مهمی در تعیین کیفیت و ضریب نفوذپذیری در بازارها دارد، اگر محصول به درستی فرآوری نشود نمی‌تواند جایگاه خود را در بازارها تثبیت کند، بنابراین فرآوری صحیح زعفران برای بهبود کیفیت محصول و ارزش‌افزوده آن برای کشاورز مهم است و در ایران با جدیت دنبال می‌شود.

علی حسینی اضافه می‌کند: در پنج سال گذشته در شورای ملی زعفران فرهنگ‌سازی در این زمینه را آغاز کرده‌ایم و با همکاری جهادکشاورزی، خانه‌های بهداشت، فرماندارها و بخشداری‌ها و نهادهای مرتبط در هر شهرستان، فرآوری صحیح زعفران را در دو استان است پیشنهاد می‌دهیم که دولت وارد عمل شود و با راه‌اندازی بانک کالایی زعفران، که نیازمند سرمایه زیادی است و هیچ نهاد و بخش خصوصی به تنهایی نمی‌تواند آن را راه‌اندازی کند، وارد عمل شود.

حسینی یادآور می‌شود: دولت باید محصول مازاد کشاورزان را در زمانی‌که نیاز به تامین منابع مالی دارند، خریداری کند تا آن‌ها ناچار نشوند با عرضه محصول بیش از نیاز بازار، موجب کاهش قیمت‌ها شوند. لازم است یک تعادل بین عرضه و تقاضا در طول سال فراهم شود و این تعادل را می‌توان با بانک کالایی که همه در آن سهیم بوده و مشارکت داشته باشند و با پشتیبانی دولت همراه باشد، ایجاد کرد تا زعفران‌کاران دیگر نگران کاهش و یا افزایش قیمت نباشند.

عضو هیات رئیسه شورای ملی زعفران درباره بهنظرمی‌رسد که امسال نسبت به سال گذشته افزایش تولید داشته باشیم و در واقع به تولید واقعی برگردیم، چون سال گذشته به دلیل شوک‌های گرمایی، کم‌آبی و مسائل جوی کاهش تولید داشتیم و امسال از نظر عملکرد در واحد سطح، میزان تولید برابر با سال ۹۲ خواهد بود، به‌طورکلی در هر هکتار باید پنج کیلوگرم زعفران تولید شود و اگر از این میزان کمتر باشد باید نگران باشیم.

■ سالانه ۳۰۰ تن زعفران در دنیا نیاز است

حسینی اظهار می‌کند: شورای ملی زعفران، تشکل‌ها، نمایندگان و بسیاری از دلسوزان بخش کشاورزی و زعفران به دنبال نظم و ثبات در بازار این محصول هستند و این موضوع به نفع تولیدکننده، صادرکننده و کشور است چون ما محصولی تولید می‌کنیم که رپالی ارزری نداشته اما می‌تواند ارزآوری قابل‌توجهی برای کشور داشته باشد و باید حمایت شود نه به این معنا که در هر کجا زعفران بکاریم و در زمینه تولید افراط کنیم و بعد با حجم زیاد زعفران‌های تولیدی دچار چالش شویم.

عضو هیات رئیسه شورای ملی زعفران تاکید می‌کند: دولت باید یای کار باشد و به کشاورزان آموزش دهد که منابع خود را هدر ندهند. متاسفانه کشور ما در نقطه بسیار کم‌آب دنیا واقع شده و هر استانی می‌بیند زعفران محصولی کم‌آب است به کاشت آن اقدام می‌کند اما به این توجه نمی‌کند که ظرفیت مصرف زعفران در دنیا محدود است. در حال حاضر تمامی نیاز دنیا به زعفران ۳۰۰ تن در سال است و ما همین مقدار تولید می‌کنیم البته در بهترین شرایط بیش از ۲۰۰ تن و در حالت عادی بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ تن از زعفران از ایران صادر می‌شود و در هر سال ۱۰۰ تن از زعفران‌های تولیدی برای سال بعد رسوب می‌شود.

حسینی ادامه می‌دهد: ۹۰ درصد زعفران دنیا را ما صادر می‌کنیم و ۱۰ درصد دیگر توسط سایر کشورها مثل یونان، هند، افغانستان و دیگر کشورها انجام می‌شود، آن‌ها به سمت توسعه تولید می‌روند و ایستایی ندارند، ما هم بیکار نشسته‌ایم اما اگر ما جای‌ای سطح زیرکشت، باید عملکرد را در واحد سطح افزایش دهیم، نباید هر سال بیشتر به زمین زیرکشت اضافه کنیم این به ضرر ما است و نفعی حاصل نمی‌شود و همه اینها باید با مدیریت صحیح کنترل شود تا تولیدکننده و عرضه‌کننده عمده زعفران در دنیا بمانیم.

عضو هیات رئیسه شورای ملی زعفران درباره گمرگذاری زعفران می‌گوید: این موضوع توسط شورا و با ارگانی انجام نمی‌شود، قیمت‌گذاری هر محصولی براساس عرضه و تقاضاست، هر چه عرضه بیشتر از حنایاز باشد، قیمت کاهش می‌یابد و اگر تقاضا باشد و عرضای نباشد قیمت بالا می‌رود و در این شرایط دلالان وارد عمل می‌شوند و بازار را به هم می‌زنند و همه کشور از این امر متضرر می‌شوند. اگر دلالی در هنگام افزایش تقاضا، زعفران را به خاطر سودآوری عرضه نکند، صادرات متوقف خواهد شد و به عنوان صادرکننده اصلی زعفران در دنیا به خاطرش رانده می‌شویم و دیگر کشورها وارد عمل می‌شوند و در مجموع کشور ضرر می‌کند.

■ ضرورت استفاده از تکنولوژی برای جداسازی زعفران

رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران خراسان رضوی نیز می‌گوید: متاسفانه زعفران‌هایی که امروز برداشت می‌شود چون به صورت سنتی جمع‌آوری و جداسازی می‌شود، آلودگی و مواد خارجی بسیاری دارد و اگر بتوان از تکنولوژی روز متل دستگاه جداسازی کلاله برای این کار استفاده کرد، زعفران کیفیت بهتری خواهد داشت و واحد رنگ آن هم در یک کیلوگرم زعفران حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار تومان کاهش هزینه خواهیم داشت. همچنین اگر دستگاه کارایی مطلوبی داشته باشد، زعفران جداسازی‌شده میزان بیشتری خواهد بود، هم‌اکنون از هر یک کیلوگرم گل زعفران جداسازی‌شده توسط مردم و به‌طور سنتی و دستی، حدود ۹ تا ۱۱ گرم زعفران خشک به دست می‌آید، درحالی‌که از هر یک کیلوگرم باید ۱۳ گرم زعفران به‌دست آورد.

میری خاطرنشان می‌کند: وزیر صنعت با درخواست رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان برای ساخت این دستگاه دستور لازم را صادر کرده و اقدامات در حال انجام و ابرادات دستگاه در حال برطرف شدن است. اگر دستگاهی باشد که نیاز کشاورز، صادرکننده و مصرف‌کننده را برآورده کند کارایی بالایی خواهد داشت و تحول عظیمی در زعفران و صادرات آن ایجاد خواهد کرد. در دیگر کشورهایی که به تولید زعفران می‌پردازند، کار جداسازی و خشک کردن محصول به طور دستی در کنار مزرعه انجام می‌شود و در نتیجه کیفیت آن کاهش نمی‌یابد اما زعفران‌های ما به این روش جداسازی و خشک نمی‌شود و مسیر طولانی‌تری طی می‌کند و وقتی در خانه جداسازی و خشک می‌شود با آلودگی همراه است و این موضوع در کیفیت و صادرات زعفران اثرگذار است.

■ سالانه ۳۵ تن زعفران در تربت‌حیدریه و زاوه

مدیر جهادکشاورزی تربت‌حیدریه نیز می‌گوید: تقریبا زعفران همه استان‌ها در پایانه زعفران تربت‌حیدریه خرید و فروش می‌شود. شهرستان زاوه با ۱۰ هزار و ۷۰۰ هکتار سطح زیرکشت زعفران و تربت‌حیدریه با هشت هزار

حسینی: در حال حاضر تمامی نیاز دنیا به زعفران ۳۰۰ تن در سال است و ما همین مقدار تولید می‌کنیم البته در بهترین شرایط بیش از ۲۰۰ تن و در حالت عادی بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ تن زعفران از ایران صادر می‌شود و در هر سال ۱۰۰ تن از زعفران‌های تولیدی برای سال بعد رسوب می‌شود

اسمی: برای کوتاه کردن دست دلالان، بهترین کار، راه افتادن بورس زعفران است که اگر محقق شود کشاورزان می‌توانند محصول خود را در بورس گذاشته و خریدار به‌طور مستقیم زعفران را از آن‌ها بخرد

کریمی: شهرستان زاوه با ۱۰ هزار و ۷۰۰ هکتار سطح زیرکشت زعفران و تربت‌حیدریه با هشت هزار هکتار، بیشترین سهم تولید زعفران را در خراسان رضوی دارند و سالانه ۳۵ تن زعفران در تربت‌حیدریه و ۴۰ تن در زاوه تولید و برداشت می‌شود

■ تولید سالانه ۷۵ تن زعفران در تربت‌حیدریه و زاوه

مدیر جهادکشاورزی تربت‌حیدریه نیز می‌گوید: تقریبا زعفران همه استان‌ها در پایانه زعفران تربت‌حیدریه خرید و فروش می‌شود. شهرستان زاوه با ۱۰ هزار و ۷۰۰ هکتار سطح زیرکشت زعفران و تربت‌حیدریه با هشت هزار

صیاغ زاده: به‌دلیل اینکه خرید زعفران خرید نقدی است، سرمایه در گردش بالایی را می‌طلبد و به هیچ حمایتی از شرکت‌های صادرکننده نمی‌کند، آن‌ها به‌طور مستقیم وارد خرید و فروش محصول نمی‌شوند و در این میان، خلأ موجود را دلالان پر می‌کنند

فیصل: با توجه به شرایط حاکم بر صنعت و بسته‌بندی در حال حاضر نه کشاورزان و نه صنعت‌گران توان دیو و انباشت حجم عظیم زعفران را ندارند، بنابراین در این میان واسطه‌ها و بازرگانان کمک کرده و محصولات را خریداری می‌کنند و به دست صادرکنندگان می‌رسانند

صیاغ‌زاده اظهار می‌کند: متاسفانه با وجود اینکه بزرگترین تولیدکننده زعفران در دنیا هستیم، قیمت این محصول را نمی‌توانیم ثابت نگه داریم و این بسیار مساله‌ساز است؛ پیش از شروع فصل برداشت، قیمت زعفران بین شش میلیون و ۲۰۰ هزار تومان تا هفت میلیون و ۳۰۰ هزار تومان بوده و اکنون که در فصل برداشت هستیم به چهار میلیون و ۵۰۰ هزار تا پنج میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسیده و این کاهش قیمت به دلیل افزایش عرضه و کاهش تقاضاست. دراین میان لازم است خرید تضمینی زعفران صورت بگیرد و قیمت محصول با کارشناسی تعیین شود تا در صورت پایین آمدن از آن قیمت، با خرید تضمینی و با حمایت از شرکت‌های صادراتی، اجازه کاهش قیمت وجود نداشته باشد.

مدیرعامل زعفران کیان‌توس خاطرنشان می‌کند: یک کشاورز نباید با همه زحمتی که می‌کشد و به دنبال برداشت حاصل یک سال زحمتش است، با این همه افت قیمت متضرر شود و سود به جیب دلال‌ها برود و از طرفی ما صادرکننده‌ها چوب این را می‌خوریم که همه فکر می‌کنند کاهش قیمت‌ها دست ماست، درحالی‌که چنین چیزی در اختیار ما نیست.

■ وجود واسطه‌ها در بازار زعفران ضروری است

مدیرعامل شرکت شاهسوند به «دنیای اقتصاد» می‌گوید: دلیلی ندارد بخواهیم دست واسطه‌ها از بازار زعفران کوتاه کنیم، چون در همه جای دنیا، تولید، صنعت و بازرگانی در کنار هم قرار دارند و کار واسطه‌ها همان بازرگانی است با توجه به شرایط حاکم بر صنعت و بسته‌بندی در حال حاضر نه کشاورزان و نه صنعت‌گران توان دیو و انباشت حجم عظیم زعفران را ندارند، بنابراین واسطه‌ها و بازرگانان کمک کرده و محصولات را خریداری می‌کنند و به دست صادرکنندگان می‌رسانند.

سعید فیصل درباره اهمیت موضوع فرآوری در کیفیت و صادرات زعفران اظهار می‌کند: اگر دولت و به‌ویژه جهاد کشاورزی در شهرستان‌ها لازم را داشته باشد تا برداشت زعفران اصولی‌تر و بهتر صورت بگیرد، افت‌ها در هنگام زعفران‌کاران و صادرکنندگان می‌شود.

وی با بیان اینکه زعفران تنها محصول انحصاری ایران است و ۹۰ درصد تولید زعفران در کشور ما انجام می‌شود، می‌افزاید: در سال‌های جنگ تحمیلی که ما از تولید زعفران غافل بودیم اسپانیایی‌ها، برای محصولات خودشان تبلیغات زیادی کرده و در مقابل برای بدنامی زعفران ایران تلاش می‌کردند و لازم است امروز دولت ایران با ساخت تیزر، تبلیغات بین‌المللی و معرفی زعفران ایران به جهانیان، به شناساندن هر چه بهتر محصول کشورمان کمک کند.

فیصل تاکید می‌کند: ما در صنعت بسته‌بندی زعفران چیزی از دنیا کم نداریم و در موادی حتی از آسیانیا وضعیت بهتری داریم. وی خاطرنشان می‌کند: یکی از مشکلات مول آمریکا ممنوعیت صادرات داشتیم و امیدواریم ممنوعیت‌ها لغو تحریم‌ها برداشته شود تا با افزایش میزان زعفران، روق خوبی در بازار زعفران داشته باشیم. صیاغ‌زاده با تاکید بر لزوم محدودکردن صادرات فلهای زعفران، می‌گوید: یکی از مشکلات این است که شرکت‌های صادرکننده‌ای که زعفران بسته‌بندی با برند ایران را می‌فرستند هیچ وجه تمایزی با کسانی‌که فلهای محصول را صادر می‌کنند، ندارند، درحالی‌که بحث ارزآوری و اشتغال‌زایی این شرکت‌ها خیلی بالاست و در گذشته جایزه‌ها و منشورهای صادراتی بود و اکنون نیست و با این وضع، انگیزه‌ای برای صادرکنندگان در ارائه کالای بسته‌بندی شده نمی‌ماند.

■ برندسازی زعفران ایران در اسپانیا

این صادرکننده زعفران می‌افزاید: در این میان کشورهای اروپایی زعفران فلهای را خریداری کرده و با نام خودشان برندسازی می‌کنند، ایران بزرگترین تولیدکننده زعفران و اسپانیا بزرگترین صادرکننده این محصول است و دلیل دولت‌آباد بیشتر است. صیاغ‌زاده اظهار می‌کند: ما به عنوان صادرکننده‌ها به‌طور مستقیم با کشاورزان در ارتباط نیستند و به‌دلیل اینکه خرید زعفران خرید نقدی است، سرمایه در گردش بالایی را می‌طلبد و دولت هم هیچ حمایتی از شرکت‌های صادرکننده نمی‌کند، آن‌ها به‌طور مستقیم وارد خرید و فروش محصول نمی‌شوند و در این میان، خلأ موجود را دلالان پر می‌کنند که در موارد‌ی مزیت محسوب شده و در مواردی بسیار تخریب‌کننده است و امروز می‌بینیم دلالان آنقدر قوی شده‌اند که می‌توانند در نوسانات بازار نقش مهمی ایفا کنند.

■ صادرکنندگان، زعفران را به قیمت روز خریداری می‌کنند

این صادرکننده ادامه می‌دهد: در بازه زمانی که حجم زعفران بالاست و باید خریداری شود، دلالان در کنار صادرکنندگان قرار می‌گیرند و در قبال جنسی که به صادرکنندگان می‌دهند با تاخیر بیشتری پول دریافت می‌کنند و این تنها مزیت حضور آن‌هاست اما اگر دولت حمایت کند صادرکننده می‌تواند مستقیم با کشاورز در ارتباط باشد و سود به‌دست‌آمده به جیب خود کشاورز برود و باید راهکاری باشد که شرکت‌ها بتوانند مستقیم و در هر حجمی جنس کشاورز را خریداری کنند.

صیاغ‌زاده عنوان می‌کند: ما به عنوان صادرکننده، زعفران را به قیمت روز خریداری می‌کنیم چون نوسانات این محصول به چند مورد ازجمله ارز بستگی دارد، چون زعفران کالای صادراتی است، ارز یکی از تعیین‌کننده‌های قیمت است و موضوع دیگر بحث عرضه و تقاضاست، در زمانی‌که تمام شرکت‌ها تقاضا دارند و خرید می‌کنند، اگر عرضه کم باشد، قیمت بالاتر می‌رود و برعکس و این نوسانات در روز گاهی خیلی بالاست ضمن اینکه یکی از مواردی که به نوسانات دامن می‌زند حضور دلال‌هاست و به همین دلیل مبلغ زعفران به‌طور روزانه مشخص می‌شود.

مدیرعامل زعفران کیان توس با اشاره به مشکلات صادرات زعفران ایران اظهار می‌کند: کشور ما بزرگترین تولیدکننده زعفران دنیاست و تربت‌حیدریه بزرگترین منطقه تولید زعفران است. در دوره تحریم‌ها مشکلات زیادی داشتیم، هزینه‌های اضافی برای صادرات پرداخت کردیم و برای فروش زعفران در دنیا و آوردن ارز آن به کشور دچار مشکل بودیم. ضمن اینکه به برخی کشورها مثل آمریکا ممنوعیت صادرات داشتیم و امیدواریم ممنوعیت‌ها لغو تحریم‌ها برداشته شود تا با افزایش میزان زعفران، روق خوبی در بازار زعفران داشته باشیم. صیاغ‌زاده با تاکید بر ل

مشهد ۲۰۱۷

مشهد ۲۰۱۷ و معماری ایرانی- اسلامی

صابر افشارزاده *

مهم‌ترین برنامه قرارگرفتن شهر مشهد در مسیر توسعه تحت‌عنوان مشهد ۲۰۱۷ شناخته می‌شود که با انتخاب مشهد به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در یکی از مصوبات اجلاس سال ۲۰۱۰ سازمان آیسسکو در باکو بوده است که در آن اجلاس، اعضا برای تعیین پایتخت جهان اسلام در سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۴ میلادی تصمیم‌گیری می‌کنند، به این ترتیب مقرر شد در سال ۲۰۱۷ میلادی از دی ماه ۹۵ تا دی ۹۶، مشهد عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام را در میان کشورهای آسیایی غیرعرب داشته باشد. پیشتر درباره جهات مختلف این برنامه در همین ستون توضیحات مفصلی داده شده است، پس از زیاده‌گویی پرهیز می‌کنم و یکی از مبانی اصلی که در سال‌های گذشته توجه چندانی به آن نشده را بررسی می‌کنیم. معماری یکی از معیارهای مهم شناساندن یک شهر و در واقع شاهراه اساسی هویت است. در شهرهای پیشرفته جهان از این ابزار به عنوان شناسنامه توسعه استفاده می‌شود که در واقع نمایانگر پیشینه تاریخی– فرهنگی آن ملت است . درنظر بگیرید؛ شهرداری لندن سال‌ها پیش، استفاده از پنجره با قاب فلزی را ممنوع و سازندگان را ملزم به استفاده از چوب کرده است. هرچندکه این بهره‌وری باعث تهدید محیط‌زیست می‌شود اما امروز پنجره‌های چوبی به همراه اتوبوس‌های دو طبقه، کیوسک‌های قرمز و تاکسی‌های مشکی نماد شهر لندن هستند. معماران و هنرمندان کشور ما همواره متأثر از معماری اسلامی بودند و ابنیه تاریخی ما گواهی بر این مدعاست. ویژگی‌های معماری اسلامی در گذر سالیان با ظرافت‌های هنر ایرانی تلفیق شد و مفهوم جدیدی به نام معماری ایرانی‌اسلامی را پدید آورد که ابزار مهمی در راستای شناساندن فرهنگ ایرانی محسوب می‌شود. سبکی که پیچیدگی‌های فرهنگ عمومی، لطافت و طبع حساس مردمان ما را به خوبی نمایان می‌کند، از آزمون تولید سربلند بیرون آمده و منجر به ساخت بناهای مهمی همچون مسجد شاه، عالی‌قاپو، امیرچخماق و ... شده است.

اما مشهد که از آن به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام یاد می‌شود تا چه حد به این اصل پایبند بوده است؟

شهری که از حضور با برکت هشتمین امام شیعیان بهره می‌برد باید سر آمد معماری ایرانی‌اسلامی باشد، درحالی‌که با نگاهی اجمالی به روند توسعه و ساخت‌وساز در سال‌های اخیر می‌توان به آسانی دریافت که ناظران و طراحان برنامه «مشهد ۲۰۱۷» از رعایت این اصل و حتی گنجاندن آن در بخشی از تصمیمات خود غافل بوده‌اند. ظهور بی‌رویه مراکز خرید متعدد، پارک‌های آبی، ساختمان‌های مرتفع اداری و مراکز تجاری مبادلات مالی متفاوت نه تنها کمکی به هویت‌بخشی شهر مشهد نکرده بلکه چهره این کلان‌شهر مذهبی را بیشتر به سمت یک طرح ناهمگون سوق داده است. یکی دیگر از مشکلاتی که نیاز به بازنگری اساسی دارد، ساماندهی حاشیه‌نشینی است که از سه سال پیش تاکنون اقدام خاصی در مورد آن صورت نگرفته و هویت شهر مشهد را تهدید می‌کند، علاوه برآن نیز جلوه بدی به نمای شهری داده است. خانه‌های بدون نما و نیمه‌خرابه، خراشی بر صورت معماری شهری است که نشان‌دهنده تبعیض و توسعه ناپایدار بوده که ضرورت پرداخت و نوسازی زیرساخت‌های شهری را بیش از پیش به‌وجود می‌آورد. حاشیه‌نشینان عموما نیروی کاری هستند که هر روز با چندین دستگاه اتوبوس خود را به مرکز و غرب شهر می‌رساند و معمولا مشاغل خدماتی را در اختیار دارند. براساس آخرین آمار منتشرشده ۳۰ درصد جمعیت مشهد را حاشیه‌نشینان تشکیل می‌دهند که یک واقعیت غیرقابل‌انکار هستند. یک میلیون حاشیه‌نشین مشهد بیشتر در شهرک‌ها و مناطق فرسوده‌ای زندگی می‌کنند که بسیار جرم‌خیز هستند. براساس آمار نیروی انتظامی، ۶۳/۴ درصد از مجرمان در این مناطق شهر ساکن هستند که به نظر می‌رسد اولویت اول در بحث‌های نوسازی، معماری، فرهنگی و امنیتی به‌شمار می‌آیند. با این نگاه رسیدگی به حاشیه‌نشینی و معماری شهری کار کارشناسی و رویکرد اجرایی مشخصی می‌طلبد که اگر اقدام به موقعی در خصوص آن صورت نگیرد، تأملات و پرسش‌هایی به‌وجود می‌آورد که شاید تا سال‌ها نتوان پاسخ مشخصی برای آن یافت و به جای قرار گرفتن در مسیر توسعه بیشتر باعث عقب‌ماندگی و عمیق‌تر شدن مشکلات خواهد شد.

محمدرضا اصلانی در چهارمین نشست راهبردی مشهد ۲۰۱۷:

مشهد با خلاقیت هنری زنده می‌شود

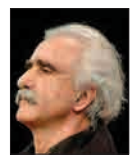

دنیای اقتصاد- محمدرضا اصلانی، فیلمساز و مستندساز با اشاره به اینکه بدترین بی‌اخلاقی، نبود خلاقیت است، گفت: مشهد با خلاقیت هنری زنده می‌شود.

محمدرضا اصلانی که در چهارمین نشست راهبردی مشهد ۲۰۱۷ با عنوان «سینما و مستندنگاری شهر» سخن می‌گفت با طرح این پرسش که چگونه یک مستند بی‌ارزش می‌تواند از یک موضوع متعالی صحبت کند، افزود: فیلم مستند باید اثر فرهنگی باشد، نه اینکه از اثر فرهنگی صحبت کند. کارگردان فیلم‌های مستندی چون «جام حسنلو»، «دل جهان»، «قاری خانه»، «آتش سبز» و «غبار نور» با تاکید بر اینکه سینما خود باید میراث فرهنگی باشد، افزود: توسعه بدون تفکر موجب بی‌تاریخ شدن و گسست فرهنگی شهرها شده است. نویسنده باغ‌سنگی افزود: نابودی تاریخ یعنی نابودی یک ملت و فیلم‌سازان ما در قبال این موضوع مسئولیت دارند. ما تمام تاریخ را در ناخودآگاه قومی خود داریم و باید آن را بیدار کنیم تا همبستگی قومی شکل بگیرد. وی در ادامه با اشاره به اینکه سینما در فضا با معماری و در ریتم با موسیقی مشابهت دارد، گفت: سینماگران فیلسوفان جهانند و می‌توانند تاریخ یک شهر را بازآفرینی کنند. گفتنی است «سینما و مستندنگاری شهر» چهارمین جلسه از سلسله نشست‌های تخصصی «مشهد پایتخت فرهنگی جهان اسلام» است که پژوهشکده ثامن به بهانه رویداد مشهد ۲۰۱۷ و با هدف واکاوی علمی مفهوم شهر نوین معنوی، تاکنون برگزار کرده است.

«دنیای اقتصاد» از «محصولات بومی» و جذب گردشگر در مشهد گزارش می‌دهد:

رونق گردشگری با صنایع دستی و سوغات ملی

یکی از علل جذب گردشگر در هر شهر و سرزمین، وجود محصولات بومی و دست‌سازه‌های هنرمندان عمدتا گمنام آن مناطق می‌باشد

دنیای اقتصاد، گروه گردشگری- پدیده گردشگری یا توریسم از جمله صنایعی است که با خود، آثار فراوان اقتصادی و اجتماعی به همراه دارد. ارزآوری اقتصادی از سویی و آشنایی با فرهنگ‌ها و آداب و رسوم اقوام و ملل دیگر از جمله این آثار به شمار می‌آیند. در دنیای معاصر شاید کمتر دولتی را بتوان یافت که از این منبع مهم درآمدی چشم‌پوشی نماید و همین امر خود سبب شده تا همواره دولت‌ها به این پدیده از منظری خاص ورای سایر پدیده‌های مرتبط دولتی نظر بیندازند. آنچه در این میان اهمیت ب سزایی دارد جاذبه‌های فراوان گردشگری ایران است که به نوعی این کشور را در میان سایر کشورهای دنیا متمایز ساخته و موجبات مسافرت گردشگران بسیاری را به این سرزمین فراهم آورده است. ناگفته پیداست سابقه تاریخی، فرهنگی و تنوع اقلیمی- محیطی ایران، آن را به بهشت گردشگران مبدل ساخته و هر ساله میلیون‌ها گردشگر خارجی و داخلی را به تماشای خود فرامی‌خواند.

استان خراسان با غنای دیرینه تاریخی خود در این زمینه یکی از استان‌های پیشرو محسوب می‌شود. این استان که در شمال‌شرقی ایران واقع شده است، به‌دلیل وجود آب‌وهوا و اقلیم مناسب از گذشته تاکنون میزبان اقوام و گروه‌های پرشماری بوده است. تنوع اقلیم، تاریخ پرفراز و نشیب و وجود امکانات محیطی سبب شده تا هرساله عده زیادی گردشگر داخلی و خارجی به این استان مسافرت کرده و از جاذبه‌های دیدنی و تفریحی و زیارتی آن بهره‌مند شوند.

تهیه سوغات و صنایع دستی توسط گردشگران خارجی و همچنین سفر آنان از شهری به شهر دیگر و از کشوری به کشور دیگر به‌طور ناخودآگاه در معرفی ارزش‌های فرهنگی ما تاثیر گذار بوده، درنتیجه با رونق گردشگری، صنایع دستی و سوغات نیز رونق می‌یابد

در این بین، شهر مشهد به دلیل وجود بارگاه ملکوتی حضرت ثامن‌الحجج (ع) از آوازه و شهرتی بسزا در میان سایر شهرهای این استان برخوردار می‌باشد. وجود مضجع شریف این امام همام از سویی و سایر جاذبه‌های تفریحی و شهری از سوی دیگر سبب شده تا هرساله میلیون‌ها انسان مشتاق راهی این سرزمین شوند تا ضمن برخورداری از اجر معنوی، لحظاتی توام با شادی و نشاط سپری کنند. امروزه گردشگری در ابعاد مختلف، اعم از گردشگری مذهبی، تفریحی و شهری یکی از گزینه‌های اصلی مسافران، برای سپری کردن اوقات خود و خانواده‌شان به حساب می‌آید.

■ محصولات بومی و جذب گردشگر

مشهد از دیرباز تاکنون محل تردد و رفت‌وآمد زائران و مسافران پرشماری بوده و امروزه برکسی پوشیده نیست که یکی از علل جذب گردشگر در هر شهر و سرزمین وجود محصولات بومی و دست‌سازه‌های هنرمندان عمدتا گمنام آن مناطق می‌باشد که از آن تحت‌عنوان صنایع دستی و گردشگری یاد می‌شود. این محصولات که خود انواع و موارد گوناگونی را در برمی‌گیرد، مولد اشتغال و زمینه‌ساز جذب گسترده گردشگر و به‌تبع آن ارزآوری و درآمدزائی برای منطقه خود به حساب می‌آیند. مشهد نیز به عنوان اولین کلان‌شهر مذهبی ایران ضمن برخورداری از جاذبه‌های مذهبی و تفریحی از داشتن این عامل مستثنی نبوده و نیست.

پس از شکل‌گیری هویت شهری مشهد به مرور پای هنرمندان و صنعتگران متعدد به این شهر گشوده شد که همین مساله باعث رونق و آبادانی این شهر و شکل‌گیری هرچه بیشتر مسافرت‌های زیارتی و بعدها سیاحتی به این شهر گردید. هنرهای متعدد که با استفاده از مصالح بومی و خاص منطقه تولید شده، سبب گردیده است تا نگاه بسیاری را چه در داخل و چه در خارج از پهنای این مرز و بوم به خود جلب نماید. در ادامه به دو مورد از این هنرها و اهمیت آن‌ها در زمینه جذب گردشگر اشاره خواهد شد.

■ هرکاره‌تراشی و مصنوعات سنگی

از اولین حِرَف شکل‌گرفته در این شهر که تاکنون نیز به حیات خود ادامه داده است، می‌توان به هنر سنگ‌تراشی و خلق دیگ‌های سنگی اشاره کرد. دیگ‌ها و ظروف سنگی که در اصطلاح عامه مردم مشهد «هرکاره» نامیده می‌شود از قرون گذشته یکی از مهمترین سوغات مخصوص مشهد به‌شمارمی‌آمد. وجود معادن منحصربه‌فرد این سنگ در اطراف شهر مشهد سبب شده تا این حرفه یکی از دیرپاترین مشاغل عمده مردم این نواحی به حساب آید. نویسندگان و سیاحان متعددی در آثار خود به وجود این حرفه و نیز معادن موجود اشاره داشته‌اند که از جمله آنان می‌توان به یعقوبی، ابن‌حوقل و نویسنده ناشناس حدودالعالم اشاره داشت. در کنار این موارد روایت نقل‌شده در کتاب عیون اخبار الرضا در باب اهمیت و توصیه به طبخ غذا در ظروف ساخته از این سنگ توسط امام رضا (ع)، خود گویای قدمت این حرفه نزد اهالی این سرزمین می‌باشد. بنا براین روایت هنگام ورود امام رضا (ع) به شهر توس ایشان به کوهی تکیه می‌دهند که مکان فعلی معادن سنگ هرکاره مشهد بوده و ضمن دعا برای برکت غذا در ظروفی که از جنس سنگ آن کوه تهیه می‌شده، توصیه به آوردن غذا در این ظروف برای ایشان تا هنگامی که در آنجا بوده‌اند، می‌نمایند.

■ قدیمی‌ترین صنایع دستی مشهد

هرکاره‌تراشی که امتداد آن تا زمان حاضر نیز کشیده شده است را می‌توان به عنوان قدیمی‌ترین صنایع دستی مشهد معرفی کرد. بازار سنگ‌تراش‌ها که یکی از قدیمی‌ترین بازارهای مشهد به شمار می‌آمده و در قسمت شمالی حرم مطهر واقع شده بود، مکانی بود برای تهیه، تولید و عرضه این کالای پر مصرف در میان خانوارهای مشهدی. در میان گذشتگان، کمتر خانواده‌ای را می‌توان یافت که دیگ یا هاون و یا دیگر محصولات ساخته شده از این سنگ را در خانه خود نداشته باشد. بنا به روایت یادشده در بالا، پاره‌ای اعتقاد راسخ به متبرک بودن این سنگ داشته و معتقد بودند در جهازیه تازه عروسان حتما می‌بایستی به جهت تبرک و شگون آن دیگی سنگی وجود داشته باشد. در قدیم سنگ را با دیلم و گوه از کوه جداساخته و پس از قواره کردن به اندازه موردنظر برش داده و به دست استاد سنگ‌تراش می‌سپردند.

او نیز به وسیله ابزارهایی که در دسترس بود به امر تراش و پرداخت این دیگ‌ها که در گویش مشهدی از آن به عنوان هرکاره یاد می‌شود، می‌پرداخت. وجود این نام خود گویای این مطلب بود که کاربری این دیگ تنها محدود به پخت آبگوشت (دیزی) نبوده و در آن هرگونه خورشتی را می‌توان طبخ نمود. در بین شهرهای ایران یزدی‌ها هنوز بنا به اعتقادات مذهبی خود بیشترین متقاضی این محصول به‌شمارمی‌روند.

این سنگ که به نام علمی سرپانتین شناخته می‌شود به دلیل جنس خاص و نسبتا نرم آن هم در ساخت ظروف و هم دیگر کالاهای کاربردی و تزئینی استفاده می‌شده است. از لحاظ علم پزشکی این سنگ به دلیل دارابودن فلزات گوناگون مفید برای بدن انسان از جمله آهن و مس از جمله ظروف توصیه‌شده و سالم جهت امر پخت‌وپز می‌باشند. استفاده از این ظروف به شکل موثری از بروز بیماری‌های ناشی از فقر آهن و مس در بدن کودکان و زنان جلوگیری به‌عمل می‌آورد.

■ محصولات بومی و برندسازی

از منظر گردشگری و جذب گردشگر در کنار تولید دیگ‌های سنگی می‌توان به ساخت دیگر مصنوعات ساخته‌شده از سنگ که بیشتر جنبه تزئینی و سوغاتی دارند، نام برد. هنرمندان این حرفه با ذوق و ابتکار عمل و نیز به‌کارگیری تکنولوژی روز توانسته‌اند محصولاتی را به بازار عرضه نمایند که تنها منحصر به این خطه از کشور عزیزمان بوده و در هیچ کجای دیگر نشانی از آن‌ها نمی‌توان یافت. تهیه سوغات و صنایع دستی توسط گردشگران خارجی و همچنین سفر آنان از شهری به شهر دیگر و از کشوری به کشور دیگر به‌طور ناخودآگاه در معرفی ارزش‌های فرهنگی ما تاثیرگذار بوده، درنتیجه با رونق گردشگری، صنایع دستی و سوغات نیز رونق می‌یابد. آن هم درصورتی‌که گردشگر از مزایای کالایی که خرید می‌کند، اطلاع داشته باشد و این اطلاع‌رسانی به فروش بسیار خوب کالا کمک کند.

از طرفی باید در کنار تولید صنایع دستی و سوغات به سمت برندسازی در این حوزه برویم. همچنین با اختصاص بسته‌بندی‌های شکیل و درخور ارزش سوغات ملی کشورمان می‌توانیم به اشتغال‌زایی و ارزآوری بیشتر در این حوزه امیدوار شویم. تنها در این صورت است که صنایع دستی کشور می‌تواند در حوزه اقتصاد نیز به جایگاه واقعی خود دست یافته و به ارزآوری و اشتغال‌زایی منتهی شود. هنرمندان این عرصه پس از تخریب بازار سنگ‌تراش‌ها عمدتا به کوهسنگی مهاجرت کردند که در جریان ساخت‌وسازها و توسعه حریم اطراف آن تنها عده محدودی آنجا باقی مانده و بقیه در قسمت‌های حاشیه‌ای شهر پراکنده شدند. اگرچه تاکنون مشابه چینی این محصول وارد بازار نشده است اما دیر یا زود به دلایلی که ذکر آن در این مقال نمی‌گنجد این هنر اصیل و قدیمی شهر مشهد نیز به بوته فراموشی سپرده خواهد شد و همین امر همت و توجه مسئولان را بیش از پیش به خود می‌طلبد.

■ فیروزه‌تراشی هنری اصیل

از دیگر محصولات خاص مشهد که شهرت و اعتباری جهانی دارد، می‌توان به فیروزه و هنر فیروزه‌تراشی اشاره کرد. این سنگ از جمله سنگ‌های توصیه‌شده در روایات اهل بیت (ع) به مومنان بوده که همین امر زمینه مناسبی در ذهن زائری که برای زیارت به این شهر می‌آمده، فراهم ساخته تا در کنار زیارت و جنبه‌های معنوی آن از خرید این کالای توصیه‌شده نیز غفلت نورزد.

این سنگ که به رنگ آبی خوشرنگ در طبیعت یافت می‌شود، انواع گوناگونی داشته و اخیرا نوع مصنوعی آن نیز به بازار آورده شده که از لحاظ ظاهر شباهت نسبتا زیادی به اصل آن داشته، اما از نظر کیفیت به هیچ‌وجه قابل‌مقایسه با نوع طبیعی آن نیست. فیروزه که در معدنی در حوالی شهر نیشابور به دست می‌آید پس از استخراج به مشهد آورده شده و بعد از تراش آن به اشکال گوناگون طالبان و مشتریان خود را به مراکز عرضه آن می‌کشاند.

در کنار فیروزه‌تراشی می‌توان از عقیق‌تراشی نیز یاد کرد که عمری چندصدساله داشته و همپای اولی توانسته نظر مساعد گردشگران داخلی و خارجی را به خود جلب کند. هنرمندان این رشته که عمدتا در خیابان طلاب مشهد متمرکز شده‌اند ضمن تراش به فرآوری این سنگ دست زده‌اند

از گذشته تاکنون مشهد پایگاه عمده فیروزه‌تراشی در ایران بوده و اساتید فیروزه‌تراش آن شهرت منطقه‌ای و ملی داشته‌اند. اخیرا در خود نیشابور نیز عده‌ای به این امر مبادرت نموده و سنگ‌های استحصالی از معدن را در همان شهر تراشیده و به بازار عرضه می‌نمایند.

این هنر که روزگاری در کنار دیگر عوامل، نقش عمده‌ای داشته اشت، اینک با توجه به نایاب شدن فیروزه و عرضه نامناسب آن در بازار کم‌کم در حال فراموشی بوده و نیازمند توجه و مراقبت جدی مسئولان امر است. در کنار فیروزه‌تراشی می‌توان از عقیق‌تراشی نیز یاد کرد که عمری چندصدساله داشته و همپای اولی توانسته نظر مساعد گردشگران داخلی و خارجی را به خود جلب کند. هنرمندان این رشته که عمدتا در خیابان طلاب مشهد متمرکز شده‌اند ضمن تراش به فرآوری این سنگ دست زده‌اند که همین امر باعث ارزآوری و توجه بیشتر دوستداران و خریداران این محصول شده است.

سنگ عقیق که در دست داشتن آن به شدت در روایات توصیه شده است پس از استحصال از معادن مربوطه به مشهد آورده شده و هنرمند عقیق‌تراش مشهدی با استفاده از ذوق و خلاقیت خود تراش خاصی به سنگ داده و آن را جهت ارائه به مشتاقان آماده می‌سازد. گردشگری و توسعه آن به اهتمام ویژه از ناحیه مسئولان و متولیان آن نیاز داشته و بدون شک بدون این حمایت‌ها و توجهات کم‌کم بازار به دست رقبای چینی افتاده و این هنر به دست فراموشی سپرده خواهد شد.

چشم انداز

کهن ترین قنات قصبه گناباد

قنات قصبه یکی بزرگ‌ترین و قدیمی‌ترین قنات‌های جهان مربوط به ۲۵۰۰ تا ۲۷۰۰ سال پیش و تنها اثر پیشنهادشده خراسان بزرگ به سازمان جهانی یونسکو برای ثبت است که در شهر گناباد در جنوب خراسان رضوی واقع شده است. ناصرخسرو در سفرنامه خود از قناتی پر آب می‌نویسد با ۷۰۰ گز عمق و چهار فرسنگ طول که آن قنات همین قنات قصبه گناباد است. طول این قنات بیش از ۳۳ کیلومتر است و عمق مادرچاه اصلی در انتهای رشته «دولاب نو» با توجه به شیب زمین حدود ۳۰۰ متر و میزان آبدهی آن بیش از ۱۳۰ لیتر در ثانیه است. قنات قصبه گناباد که از شاهکارهای آبی جهان است، از دو رشته اصلی و شش شاخه فرعی تشکیل شده‌است و مادرچاه آن در دامنه شمالی سیاه‌کوه و مظهر کنونی قنات در جنوب محله معروف به قصبه شهر (کوی شرقی) قرار دارد. قطعه سفال‌های پراکنده در اطراف دهانه چاه‌های این رشته، حاکی از این است که رشته قصبه واقع در کانال اولیه اصلی قنات بوده که در زمان هخامنشیان حفر شده و به دنبال آن رشته‌های دیگر قنات در مواقع خشکسالی حفر شده‌است. اما ریزش پی‌درپی قنات، پیشینیان را به یافتن راه چاره‌ای ترغیب کرد که طی آن در فاصله ۶۸۳ متری، قنات را به دو شاخه تقسیم کنند تا در صورت ریزش و بسته شدن یکی از کانال‌ها، آب از دیگری خارج شده و در داخل انباشته نشود.

خبر

کاهش سهم مردم در هزینه‌های درمان با استفاده از گردشگری سلامت

ایسنا- عضو هیات علمی پژوهشکده گردشگری جهاددانشگاهی با اشاره به اینکه مردم ایران در حال حاضر بیش از ۶۰ درصد از هزینه‌های درمانی را خود پرداخت می‌کنند، گفت: گردشگری سلامت در کشورهای پیشرو با ایجاد ارزش افزوده اقتصادی بخش قابل‌توجهی از بودجه بهداشت و درمان مورد نیاز داخلی این کشورها را تامین کرده است و ما نیز می‌توانیم با کمک از این صنعت، سهم مردم را در هزینه‌های درمان کاهش دهیم.

معصومه توانگر اظهار کرد: در ماده ۹۰ قانون برنامه چهارم توسعه کشور آمده است: «به منظور ارتقای عدالت توزیعی در دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی و در جهت کاهش سهم خانوارهای کم‌درآمد و آسیب‌پذیر از هزینه‌های بهداشتی و درمانی آن‌ها، توزیع منابع و امکانات بهداشتی و درمانی باید به نحوی صورت گیرد که سهم مردم از هزینه‌های سلامت حداکثر از ۳۰ درصد افزایش نیابد و میزان خانوارهای آسیب‌پذیر از هزینه‌های غیرقابل‌تحمل سلامت به یک‌درصد کاهش یابد». توانگر ادامه داد: سهم مردم از هزینه‌های درمانی در اکثر کشورهای دنیا کمتر از ۱۵ یا ۲۰ درصد است. این درحالی است که در کشورهای پیشرفته، در حال توسعه یا حتی کشورهای عقب‌مانده بالاترین نرخ سرانه به بخش بهداشت و درمان تعلق می‌گیرد و شاخص تورم مهم‌ترین عامل برای تعیین سرانه واقعی تلقی می‌شود. سرانه سلامت در آمریکا ۱۰ هزار دلار و در ایران فقط ۲۰۰ دلار است. گردشگری سلامت در کشورهای پیشرو در این حوزه، با ایجاد ارزش افزوده اقتصادی بخش قابل‌توجهی از بودجه بهداشت و درمان مورد نیاز داخلی این کشورها را تامین کرده است. مدیر گروه مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری پژوهشکده گردشگری جهاد دانشگاهی با بیان اینکه متاسفانه در حال حاضر به علت نبود پایه‌های صحیح آماری و مطالعات جامع گردشگری سلامت در کشور، اظهار نظر قطعی در این زمینه امکان‌پذیر نیست، یادآور شد: براساس سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ پیش‌بینی می‌شود ایران سالانه بیش از ۴۰ میلیون گردشگر داخلی و ۲۰ میلیون گردشگر خارجی داشته باشد.

■ حضور گردشگران سلامت از کشورهای همسایه در مشهد

توانگر عنوان کرد: دانشگاه علوم پزشکی مشهد به عنوان یکی از بازوهای سیاست‌گذار و تصمیم‌گیرنده گردشگری سلامت استان، از طریق تشکیل مدیریت گردشگری سلامت به ایفای نقش در این خصوص می‌پردازد. براساس آمارهای ارائه شده از سوی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، در سال ۱۳۹۱، حدود ۴۰۰۰ گردشگر سلامت در بخش‌های بستری بیمارستان‌های استان و ۸۰۰۰ نفر در بخش سرپایی، خدمات درمانی دریافت کرده‌اند.

معصومه توانگر در ادامه افزود: در سال ۱۳۹۲ دانشگاه علوم پزشکی مشهد بیش از ۸۰ میلیارد ریال در حوزه گردشگری درآمد داشته است و بیش از ۴۰۰۰ گردشگر خارجی به صورت بستری و ۱۰ تا ۱۵ هزار نفر به صورت سرپایی خدمات درمانی تخصصی و فوق‌تخصصی را در مراکز زیرپوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد دریافت کرده‌اند. گردشگران سلامت از کشورهای افغانستان، ترکمنستان ، عراق و کشورهای حاشیه خلیج فارس، کشورهای همسایه و آسیای میانه در مراکز درمانی دانشگاه خدمات دریافت می‌کنند.

مدیر گروه مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری پژوهشکده گردشگری جهاد دانشگاهی ادامه داد: هدف بهداشت عبارت است از تامین شرایط لازم جهت رفاه فردی و اجتماعی که امروزه کشورهای جهان به دنبال توسعه ارائه خدمات بهداشتی و درمانی خود در مقیاسی فراملی هستند. این نوع خدمت، تحت عنوان «پزشکی از راه دور» و «گردشگری سلامت» در ادبیات علمی جهان مطرح است و هدف از آن توسعه و اشاعه خدمات پزشکی، درمانی و بازتوانی بیماران در حداقل زمان انتظار، با حداکثر کیفیت و قیمت مطلوب است.

توانگر با بیان اینکه گردشگری سلامت نوعی از مسافرت است که علاوه بر تفریح، فراغت و آسایش، سلامت و مراقبت‌های پزشکی را نیز به همراه دارد، افزود: مهمترین زیرساخت‌های ویژه برای گردشگری سلامت عبارتند از دانش وفناوری نوین پزشکی، منابع طبیعی درمانی، برخورداری از شیوه‌های مورد تایید طب سنتی و چشم‌اندازهای آرام و روح‌افزایی که می‌تواند فضایی برای روان‌درمانی به‌شمار آید.

بازدید عضو هیأت علمی دانشگاه نیویورک از سایت‌موزه بندیان

دنیای اقتصاد- مدیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان درگز از بازدید عضو هیأت علمی دانشگاه نیویورک از سایت‌موزه بندیان در این شهرستان خبر داد.

محمد مددی گفت: خانم دکتر پروانه پورشریعتی عضو هیأت علمی و از اساتید ایران‌شناسی دانشگاه نیویورک آمریکا به همراه تعدادی از اعضای هیأت علمی و اساتید تاریخ و زبان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد از این اثر تاریخی بازدید کردند. وی افزود: این استاد دانشگاه ضمن ابراز شگفتی از نقش برجسته‌های این اثر تاریخی که دارای موضوعات مختلفی است، آن را بی‌نظیر و گویای زوایایی از افتخارات و اعتقادات و باورهای دوره ساسانی دانست که به شیوه ماهرانه‌ای در گچبری‌های دیواره‌های تالار اصلی به تصویر کشیده شده است.

یادداشت

قدم‌های نخست بدمینتون

آبان معلی

افسران انگلیسی که در هندوستان مستقر بودند با بازگشت به کشور خود بازی بومی کودکان شهر پونا را با اندکی تغییر از سال ۱۸۷۰ رسمیت بخشیدند، ورزشی که امروزه با عنوان «بدمینتون» آن را می‌شناسیم. پیش از آن در کشورهای مختلفی مانند چین و یونان ورزش‌های مشابه بدمینتون امروزی وجود داشت اما از ۱۸۷۳ که طبقه مرفه انگلیس به این ورزش روی آورد، روند گسترش بدمینتون آغاز شد و تا به امروز که حتی با دو راکت در صندوق عقب خودرو با ما به سفر و کمپ می‌آید از مسابقات جهانی تا یک بعدازظهر خانوادگی با مردم دنیا همراه بوده است. این ورزش مانند چندین ورزش دیگر با مهندسان نفتی انگلیس به ایران آمد و در مسجدسلیمان کلید خورد.

بدمینتون ورزشی است که مردان و زنان در هر رده‌ای و در هر سنی می‌توانند به آن بپردازند. این ورزش در سراسر دنیا و بخصوص در آسیا گسترش پیدا کرده و به جایی رسیده که در مسابقات مهم، تعداد تماشاگران آن به ۱۵ هزار نفر هم رسیده‌است.

این ورزش شامل انواع حرکات دویدن، پریدن، ضربه زدن، خم شدن و کشش بدن به‌صورت سریع بوده و برای بازیکن لذت‌بخش است. همچنین برای سلامت بدن بسیار مفید بوده و موجب تقویت کامل قدرت، استقامت، سرعت و چابکی و ورزیدگی بدن می‌شود و همینطور قدرت تشخیص، احساس رقابت و رضایت و تمرکز حواس و سرعت انتقال فکری و بدنی (عصبی و عضلانی) را تقویت می‌نماید.

بازی بدمینتون بر روی زمینی به شکل مستطیل اجرا می‌شود که توسط یک تور به دو قسمت مساوی تقسیم شده است. در هر قسمت یک خط کوتاه سرویس و یک خط بلند سرویس به‌صورت عرضی به موازات تور وجود دارد و یک خط مرکزی در امتداد عمود بر تور و مابین دو خط فوق قرار می‌گیرد.

این بازی در فضای باز و بسته انجام می‌شود ولی انجام این بازی در فضاهای باز به علت وزن کم توپ که در اثر وزش کمترین نسیم منحرف می‌شود از دقت کمتری برخوردار است.

بدمینتون توسط ۲ و یا ۴ بازیکن انجام می‌شود و نکته جالب این که در المپیک ۲۰۰۴ در یک تیم دو نفره که یک مرد و یک زن حضور دارند با تیم مقابل به همین شکل به رقابت پرداختند.

نحوه بازی بدین صورت است که بازیکنان به کمک راکت، توپ پردار را به سمت زمین حریف می‌فرستند و سعی می‌کنند

آن را در محوطه مشخص به زمین برسانند. برنده بازی تیمی است که دو گیم ۱۵ امتیازی را برنده شود. در انفرادی زنان گیم یازده امتیازی ست.

در بازی‌های انفرادی، در هر قسمت زمین یک نفر و در بازی‌های دوبل در هر قسمت زمین دو نفر قرار می‌گیرند و بازیکنان توپ را از روی تور به طرف یکدیگر طوری می‌زنند که به زمین حریف مقابل برخورد نماید و یک امتیاز یا زدن سرویس را بدست آورند. توپ بدمینتون حتماً باید در فضا بین بازیکنان رد و بدل شود و در صورتی‌که توپ روی زمین بازی بیفتد، بازی متوقف خواهد شد.

راکت:

راکت بدمینتون در سه نوع سبک، متوسط و سنگین ساخته می‌شود که معمولاً از جنس چوبی یا فلزی است. راکت از قسمت‌های دسته، میله، گلو یا سه راهی و صفحه راکت (کله راکت) تشکیل شده‌است. سطح تماس باید مسطح و عاری از هرگونه شیب اضافی یا برجستگی باشد.

توپ :

توپ بدمینتون ممکن است از مواد طبیعی یا مصنوعی ساخته شود. باید از جنس چوپ پنبه که لایه چرمی دارد، باشد. توپ چرمی باید دارای ۱۶ پرک باشد که به پایه وصل می‌شوند.

کفش:

کفش مناسب برای بازی بدمینتون در سالن باید دارای کف پلاستیکی صاف و برای بازی در فضای باز باید با کف آجدار باشد.

بطور کلی کفش بازیکنان باید به‌گونه‌ای پیش‌بینی شود که دارای ویژگی‌های موردنیاز برای استفاده بر روی کفپوش بوده و مطابق قوانین بین‌المللی باشد؛ پوشیدن جوراب ضخیم برای محافظت از ساق پاها مفید است.

لباس:

لباس بازیکنان باید مطابق قوانین بین‌المللی سبک، آزاد و سفید بوده تا ورزشکاران بتوانند حرکات مانوری لازم را به راحتی انجام دهند؛ همچنین لباس باید قابلیت تبادل حرارتی بدن را داشته باشد.

پایه‌ها:

پایه‌ها یا میله‌های تور باید ۱/۵۵ متر ارتفاع داشته باشند و پایه‌های فلزی باید بر کف سالن در کنار خط میانی میدان نصب شوند. درصورتی‌که نصب آن ممکن نباشد، باید پایه‌ها بر کف سالن به‌وسیله وزنه سنگین مهار شوند. قطر هر پایه نباید بشتر از چهار سانتی‌متر باشد.

سرانه بالاتر از برنامه توسعه چهارم با احداث مجموعه امام رضا (ع) محقق می شود:

استادیوم خاص ایران

دنیای‌اقتصاد، زیتون سیدزاده-مدت‌هاست پشت چراغ قرمز بلوارخیام در کنار مجموعه آستان قدس رضوی، سازه‌ای زیبا نوید روزهای خوب ورزش را به ساکنان خراسان و حتی ایران می‌دهد. در بحبوحه کمبود امکانات ورزشی، تجهیزات و بودجه‌ای که وجود ندارد، تولد یک ورزشگاه مدرن افتخاربرانگیز است؛ استادیومی که نه تنها در ایران بلکه در خاورمیانه حرفی برای گفتن دارد.

ورزشگاه امام رضا (ع) با چندین سالن مجهز به امکانات روز ورزش دنیا می‌تواند سال‌ها میزبان جوانان و ورزشکاران خراسان و ایران باشد تا سهم آستان قدس برای ایجاد فضاهای مناسب فرهنگی و ورزشی تا اندازه‌ای ادا شده باشد.

■ افتتاح به تعویق افتاده اما پذیرفتنی است

هرچند از مدت‌ها قبل بنا براین بود که بازی این هفته ایران و ترکمنستان، افتتاحیه ورزشگاه امام رضا(ع) بوده و در مشهد برگزار شود اما به اتمام نرسیدن پروژه، افتتاح را به یک بازی ملی دیگر شاید در چند ماه آینده موکول کرده است. با این حال با توجه به مدت زمان احداث دیگر ورزشگاه‌ها در کشور، بازه زمانی سه ساله برای رسیدن به همین مرحله از پروژه نیز به نظر قابل‌قبول می‌آید. امری که نشان می‌دهد انجام پروژه‌های بزرگ ورزشی تا چه اندازه به تامین اعتبار و بودجه آن بستگی دارد. با نگاهی به ورزشگاه نقش‌جهان و چندین و چند نمونه دیگر می‌توان به مقایسه بودجه وزارت ورزش و جوانان و دیگر نهادها برای احداث چنین مجموعه‌هایی پرداخت؛ جایی که کارشناسان از لزوم ورود نهادهای غیردولتی به عرصه ساخت‌وساز و ایجاد فضاهای فرهنگی ورزشی می‌گویند شاید در این مقایسه به راحتی دیده شود. ورزشگاه سی و پنج هزارنفری ثامن مشهد با بودجه دولتی و تمدیدهای مکرر آن بیش از یک دهه زیر ساخت بود تا به سرانجام رسید؛ حال آن که مراحل پایانی کار ورزشگاه امام رضا(ع) در سه سال نشان می‌دهد سازمان آستان قدس رضوی از چه پتانسیل عظیمی برای پیشرفت استان برخوردار است.

شباهت این مجموعه به استادیوم مرسدس بنز آرنا در شهر اشتوتگارت آلمان که در سال ۱۹۳۳ تاسیس شده و بعدها بازسازی اساسی شد، غیرقابل‌انکار است، ورزشگاهی که در جام جهانی ۲۰۰۶ هم میزبان شش مسابقه بوده

■ از بودجه وزارت تا توان آستان قدس

شاید بد نباشد که در این میان به حضور چندی پیش دکتر گودرزی، وزیر ورزش و جوانان اشاره کرد که در حین بازدید از این ورزشگاه و امکاناتش متحیر شده بود و ابراز علاقه خود را به الگوبرداری از نحوه اجرای این پروژه نشان داد و از مدیرکل ورزش استان خواست که در صورت موافقت آستان قدس رضوی، از مراحل ساخت پروژه گزارشی در اختیار این وزارتخانه قرار گیرد. اما نکته قابل‌تامل این بود که وی ضمن ابراز امیدواری به اجرای سازه سقفی در آزادی، مشابه سقف استادیوم امام رضا(ع) عنوان کرد که قطعاً توان دولت این‌قدر نیست که بتواند این چنین تأسیسات باکیفیت و به‌روزی را برای ورزش ایجاد کند. گفته‌ای که به صراحت تفاوت میان بودجه دولتی و غیردولتی را در زمینه ورزش عیان می‌کند.

■ این برترین ورزشگاه کشور

اما ویژگی‌های این ورزشگاه چیست که سرانه خراسان رضوی را بالاتر از حد پیش‌بینی شده در برنامه چهارم خواهد برد؟ استادیوم سی‌هزار نفری امام رضا (ع) مشهد، تقاطع بلوار خیام و فردوسی و در ضلع شرقی در زمینی به مساحت ۴/۵ هکتار و با زیربنای حدود ۲۰۰۰۰ متر مربع در مجموعه ورزشی ۱۲ هکتاری آستان قدس رضوی بنا شده است؛ ورزشگاهی که اولین و تنها استادیوم مسقف کشور بوده و براساس گفته سازندگانش هیچ تماشاگری زیر نور آفتاب و بارش باران نخواهد بود. شباهت این مجموعه به استادیوم مرسدس بنز آرنا در شهر اشتوتگارت آلمان که در سال ۱۹۳۳ تاسیس شده و بعدها بازسازی اساسی شد، غیرقابل‌انکار است، ورزشگاهی که در جام جهانی ۲۰۰۶ هم میزبان شش مسابقه بوده و این شباهت زیاد، بیشتر از آن که قابل‌نقد باشد، امیدوارکننده خواهد بود چراکه با توجه به اهمیت مرسدس بنز آرنا، الگوی مناسبی برای ساخت یک استادیوم در ایران به نظر می‌رسد.

■ سازنده المپیک لندن

اما یکی از بخش‌های تاثیرگذار یک استادیوم، سقف و پوسته‌ای‌ست که بر آن قرار می‌گیرد، چه از لحاظ تامین آسایش تماشاگران و چه از منظر زیبایی‌شناختی؛ امری که به خوبی در ورزشگاه امام رضا(ع) مشهد به آن پرداخته شده‌است؛ سازه‌ای فلزی که مانند ورزشگاه‌های مدرن دنیا با پوشش چادر بر روی آن، سقفی سبک و خوش‌منظر را ایجاد می‌کند. سازه این سقف که توسط شرکت فرانسوی (آلمانی‌الاصل) اندرس نوبل، سازنده ورزشگاه المپیک لندن و پیمانکاری شرکت ایرانی آذران‌سازه احداث شده، چیزی نزیک به ۸۰ میلیارد تومان هزینه برداشته است.

ساخت هتلی پنج ستاره در همجواری این ورزشگاه شاید ضربه آخر باشد تا نفس دیگر ورزشگاه‌ها را به شماره بندازد

■ و سانتیاگوبرنابئو

صندلی‌های ورزشگاه هم توسط شرکت معتبر دیگری تولیدشده که پیش از این برای صندلی‌های سانتیاگوبرنابئو با آن مجموعه همکاری داشته است؛ صندلی‌هایی که گویا از گزند خشم تماشاگران در امان خواهند ماند و شکسته نمی‌شوند. صندلی‌ها در این استادیوم به صورت کامل نصب شده‌اند و سیستم گرمایش از کف یا هیتینگ چمن استادیوم نصب شده است.

■ از دست دادن چمن اولدترافولد

ابتدا قرار بر این بود که کار چمن این ورزشگاه در اختیار شرکتی قرار گیرد که چمن آنفیلد، امارات، اولدترافورد، سن سیرو و آلیانز را هم اجرا کرده بود، اما قرارداد با شرکت دسو گرس مستر لغو گردید و شرکت سدروس سبز که یک شرکت ایرانی بوده و چمن ورزشگاه آزادی (تنها چمن مقبول حال حاضر کشور) را نیز اجرا کرده، جایگزین شد تا پیست تارتان و زیرسازی‌های مربوطه را با کیفیت بالا به انجام رساند.

■ به اضافه پنج هزار نفر

بر خلاف ورزشگاه آزادی که نورافکن‌هایی بر روی دکل دارد و بسیار قدیمی است، نورپردازی این مجموعه بر روی سقف‌های سبک آن کار شده تا هم دید بهتری را به‌وجود آورد و هم دکلی برای مزاحمت و بی‌قوارگی در میانه ورزشگاه وجود نداشته باشد.

۱۴ سالن ورزشی مجزا که در زیر استادیوم قرار گرفته، پنج هزار نفر را در خود جای می‌دهد؛ این سالن‌های ورزشی که به بهره‌برداری رسیده‌اند، مجهز به پیشرفته‌ترین سیستم‌های تاسیساتی بوده و دارای تهویه مطبوع و گرمایش و سرمایش هوشمند است و هوای سرویس‌های بهداشتی به‌طور کامل گرفته و در محل دیگری تخلیه می‌شود و به دستگاه اکسیژن‌ساز مجهز هستند. تنها ۱۱ میلیارد تومان صرف تجهیز سالن بدن‌سازی بانوان و آقایان شده تا بهترین برندهای دستگاه‌ها خریداری شود. سالن‌های ژیمناستیک پسران و دختران، ورزش‌های رزمی، تنیس روی میز، بازی‌های پرورشی، آمادگی جسمانی و همچنین سالن همایش، موزه و گنجینه افتخارات ورزشی کشور، سالن کنفرانس، کلینیک پزشکی شبانه‌روزی، بوفه و زمین چمن طبیعی فوتبال روباز برای تمرین از بخش‌های مختلف این استادیوم است. و در زمانی که کمترین توجه ممکن به محل استقرار اصحاب رسانه در ورزشگاه‌ها صورت می‌گیرد، جایگاه خبرنگاران این استادیوم به مدرن‌ترین وسایل تجهیز شده است. البته ساخت هتلی پنج ستاره در همجواری این ورزشگاه شاید ضربه آخر باشد تا نفس دیگر ورزشگاه‌ها را به شماره بندازد.

■ رمز موفقیت

تحقیق، پیگیری و بودجه کلان

شاید رسیدن به چنین زیرساخت‌های ورزشی و امکانات حساب‌شده ورزشگاه امام رضا(ع) به تحقیقات پیش از ساخت برگردد. امری که در ساخت پروژه‌های کوچک و بزرگ معمولا چندان که باید جدی گرفته نمی‌شود و بعدها سر بزنگاه مجوزها، مسیرهای رفت‌وآمد و موارد دیگر تازه مشکلات آغاز می‌شود. اما اینجا ما با روندی گام به گام و منطقی روبه‌رو هستیم.

به گفته مسئولان ورزشگاه از سال ۱۳۸۰ مطالعات بر روی این پروژه آغاز گردیده و پس از چندین سال طراحی و مطالعه، طرح انتخاب شده است؛ اما با توجه به حساسیت موضوع و محل قرارگیری مجموعه در داخل شهر، قبل از شروع طراحی این استادیوم، مجوز شورای تامین شهر مشهد را پس از چندین مرحله کارشناسی اخذ کرده‌اند و نظر این شورا را برای ظرفیت ۳۰ هزارنفری استادیوم جلب کرده و پس از آن باقی مراحل طی شده است.

برای تامین محل پارک وسایل نقلیه نیز احداث پارکینگ اختصاصی در ۳۶ هزار متر مربع و در ۶ طبقه

۱۴ سالن ورزشی مجزا که در زیر استادیوم قرار گرفته، پنج هزار نفر را در خود جای می‌دهد؛ این سالن‌های ورزشی که به بهره‌برداری رسیده‌اند، مجهز به پیشرفته‌ترین سیستم‌های تاسیساتی بوده و دارای تهویه مطبوع و گرمایش و سرمایش هوشمند است

منظور شد تا بخشی از ایراداتی که بر مساله حمل‌ونقل و ترافیک این مجموعه وارد است، برطرف شود.

خراسان با استفاده از بخشی از ظرفیت‌های ممکن نهادهایی مانند آستان قدس رضوی به روی ورزش لبخند خواهد زد اگر این ابتدا و انتهای کار نباشد و بتوان با مشارکت چنین سازمان‌هایی گره از مشکلات اقتصادی گشود که تنها به دست دولت حل نخواهد شد ، بلکه نیازمند نیم‌نگاه بخش‌های غیردولتی است.

ضیافت پنالتی‌ها، بلای جان خراسان در جام حذفی

دنیای اقتصاد، علیرضا هاشمی- هر دو نماینده مشهد در جام حذفی، در ضیافت پنالتی‌ها اسیر تیم‌های تهرانی شدند و از حضور در یک چهارم نهایی جام حذفی باز ماندند تا این شهر نماینده ای در بین هشت تیم حاضر در مرحله یک‌چهارم نهایی نداشته باشد.

■ سیاه‌جامگان؛ شکست در اولین بازی

سیاه‌جامگان که یکی از دو تیم خراسان حاضر در جام حذفی بود، طبق قرعه‌کشی این رقابت‌ها، در مرحله یک‌شانزدهم نهایی جام حذفی باید در مقابل تیم کارون اهواز قرار می‌گرفت که این بازی به دلیل انصراف تیم انجام نشد و تیم مشهدی بدون انجام دیداری به مرحله یک‌هشتم نهایی جام حذفی صعود کرد. آن‌ها در این مرحله و در خانه خود در مقابل تیم سایپا قرار گرفتند و تا پایان ۱۲۰ دقیقه به نتیجه تساوی بدون گل دست پیدا کردند، اما در ضربات پنالتی با نتیجه سه بر یک اسیر حریف شدند و نتوانستند از این مرحله عبور کنند. در این قسمت سه پنالتی از دست‌رفته رضا عنایتی، میثم حسینی و امیر تیزرو در مقابل تنها ضربه گل‌شده بهروز افشار فروغی، مهمترین عملکرد سیاه‌جامگان بود تا آن‌ها با این شکست تلخ، کار خود را در رقابت‌های جام حذفی ۹۵ – ۹۴ تمام‌شده بدانند.

■ پدیده؛ ادامه راه سیاه‌جامگان

دومین نماینده مشهد هم به درد نماینده اول دچار شد و آن‌ها هم در خانه حذف شدند. پدیده که در بازی اول خود در مرحله یک‌شانزدهم نهایی، در برابر شهرداری کاشان قرار گرفته بود، توانست با نتیجه چهار بر یک از سد حریفش عبور کند. هت تریک یونس شاکری و تنها گل محسن یوسفی باعث پیروزی آن‌ها در اولین بازی و صعودشان به مرحله یک‌هشتم نهایی شد.

اما در این مرحله مشهدی‌ها بازهم میزبان شدند و این بار باید از تیم علیرضا منصوریان یعنی نفت تهران، پذیرایی می‌کردند. این بازی که با یک گل به سود نفتی‌ها پیش می‌رفت در نهایت با گل محسن یوسفی به تساوی کشیده شد و دو تیم پس از ۱۲۰ دقیقه تلاش نتوانستند به نتیجه‌ای بهتر از تساوی یک بر یک دست پیدا کنند و بنابراین ضربات پنالتی باید تیم برنده را تعیین می‌کرد. ضرباتی که در نهایت رای به برتری تهرانی‌ها داد تا پدیده نیز مانند دیگر تیم همشهری خود، دل خوشی از این قسمت بازی‌ها نداشته‌باشد.

محمدعلی مردانی و معین عباسیان دو بازیکنی بودند که در ضیافت پنالتی‌ها توانستند برای تیم‌شان گل‌زنی کنند و در طرف دیگر میثم نقی‌زاده و حسین بادامکی نیز دو بازیکنی بودند که نتوانستند ضربات خود را به گل تبدیل کنند.

نکته جالب در این قسمت این بود که پدیده‌ای‌ها سال گذشته نیز به دست تیم نفت تهران از این رقابت‌ها حذف شده بودند و نکته جالب دیگر اینکه در آن بازی نیز در ضربات پنالتی به نفتی‌ها باخته بودند.

■ پدیده ۹۳؛ بهترین نتیجه‌گیری در دهه ۹۰

در پنج دوره‌ای که جام حذفی در دهه ۹۰ برگزار شده و می‌شود، پدیده، تیمی بوده که در بین مشهدی‌ها، بهترین نتیجه‌گیری را داشته است، در رقابت‌های این فصل (جام حذفی ۹۵ – ۹۴) همانطورکه عنوان شد هر دو تیم لیگ برتری سیاه‌جامگان و پدیده نتوانستند از مرحله یک‌هشتم نهایی عبور کنند.

اما سال گذشته و در رقابت‌های جام حذفی ۹۴ – ۹۳، پدیده تا مرحله نیمه‌نهایی این رقابت‌ها بالا آمده بود و جالب اینکه در آن مرحله نیز توسط همین تیم نفت و در ضربات پنالتی حذف شدند تا به فینال رقابت‌ها راه پیدا نکنند. آن‌ها در آن رقابت‌ها توانستند از سد تیم‌هایی همچون خونه به خونه بابل، گسترش فولاد تبریز و تراکتورسازی عبور کنند و در مرحله نیمه‌نهایی در مقابل تیم نفت درحالی‌که پنالتی‌های بسیاری را از سر گذرانده بودند در نهایت با نتیجه ۸ بر ۷ مغلوب این حریف شدند.

در رقابت‌های جام حذفی ۹۳ – ۹۲ نیز پدیده که آن زمان در لیگ یک به‌سرمی‌برد و پدیده شاندیز خوانده می‌شد تنها تیم خراسانی بود که در مرحله یک شانزدهم نهایی حضور داشت و البته آن‌ها نیز از شانس بد خود در آن مرحله به پرسپولیسی‌ها خورده بودند و بازی‌شان را در تهران با نتیجه ۵ بر ۱ به حریف واگذار کردند.

در مسابقات جام حذفی ۹۲ – ۹۱ و در شرایطی‌که مشهدی‌ها بازهم تیمی را در لیگ برتر نداشتند، این ابومسلم بود که آبروداری کرد و توانست در این مسابقات شمه‌ای از دوران اوج خود را به نمایش بگذارد و تا مرحله یک‌چهارم نهایی بالا بیاید. ابومسلمی‌ها در آن سال پیکان و صبا را از پیش رو برداشتند و در یک‌چهارم نهایی رقابت‌ها به استقلال خوردند و نتوانستند در مقابل این تیم دوام بیاورند و با یک باخت سنگین با این رقابت‌ها خداحافظی کردند.

اما در رقابت‌های جام حذفی ۹۱ – ۹۰ نیز که اولین مسابقات حذفی در دهه ۹۰ لقب دارد دو تیم مشهدی توانستند تا مرحله یک‌هشتم نهایی رقابت‌ها بالا بیایند و سپس هر دو حذف شوند. در آن سال تیم ابومسلم با برتری در مقابل تیم ملوان بندرانزلی در یک‌شانزدهم نهایی رقابت‌ها در مرحله بعد بازی حساس خود را با یک گل به تیم شاهین بوشهر واگذار کرد و از دور مسابقات کنار رفت. سیاه‌جامگان نیز به عنوان دومین تیم مشهدی، ابتدا تیم سایپا را از پیش رو برداشت اما در مرحله بعد نتوانست در مقابل تیم شهرداری یاسوج نتیجه‌ای بهتر از باخت دو بر یک به دست بیاورد و از این رقابت‌ها حذف شد.

■ امید خراسان به لیگ برتر

حال با حذف هر دو نماینده این خطه از رقابت‌های جام حذفی، هواداران فوتبال تنها امیدشان به رقابت‌های لیگ برتر است، رقابت‌هایی که شاگردان فرهاد کاظمی اوضاع روبه‌راهی در آن ندارند و در حال حاضر با کسب تنها ۷ امتیاز در رده چهاردهم جدول رده‌بندی جاخوش کرده‌اند، اما پدیده اوضاع بهتری از همتای خود دارد و تاکنون با ۱۳ امتیازی که کسب کرده است، توانسته در رده یازدهم جدول بایستد.

یاران رضا مهاجری در بازی بعدی خود در رقابت‌های لیگ برتر باید در روز بیست و هشتم آبان ماه در مشهد با تیم راه‌آهن دیدار کنند و سیاه‌جامگان نیز در روز بیست و نهم با تراکتورسازان در تبریز روبه‌رو خواهند شد.

آنتی فوتبال

تغییر زمان برگزاری مسابقات بین‌المللی شطرنج جام فردوسی

دنیای اقتصاد: زمان برگزاری مسابقات بین المللی شطرنج جام فردوسی تغییر کرد. به گزارش ایسنا مسابقات بین‌المللی شطرنج جام فردوسی جهان از تاریخ ۹ الی ۱۶ بهمن ماه مصادف با ۲۹ ژانویه تا ۵ فوریه در مشهد مقدس برگزار می‌شود.

براساس مکاتبات و رایزنی‌های صورت گرفته با فدراسیون جهانی شطرنج (FIDE) و فدراسیون شطرنج ایران قرار است مسابقات بین‌المللی شطرنج با حضور استادان بزرگ شطرنج جهان از تاریخ ۹ الی ۱۶ بهمن ماه مصادف با ۲۹ ژانویه تا ۵ فوریه در مشهد مقدس برگزار شود. پیش از این قرار بود این مسابقات از تاریخ ۲۳ تا ۲۹ آبان ماه (۱۴ تا ۲۰ نوامبر) در مشهد مقدس برگزار شود که به سبب برگزاری ناگهانی مسابقات قهرمانی تیمی اروپا و مسابقات ملی چند کشور دنیا، تاریخ این مسابقات تغییر یافت.

برگزاری دوره مربی‌گری B آسیا در مشهد

دنیای اقتصاد:دوره مربی‌گری B آسیا از ۱۶ آبان ماه به مدت ۲۰ روز در مشهد برگزار می‌شود که در این دوره مربی‌گری، ۲۴ نفر از استان‌های خراسان رضوی و شمالی شرکت می‌کنند.

شایان ذکر است که «مسعود اقبالی» و «علی صنعتگر» به ترتیب مدرس و کمک مدرس این دوره خواهند بود و شرکت‌کنندگان در دوره مربی‌گری کلاس B آسیا با مباحث تئوری و عملی آشنا خواهند شد.

تیم هندبال بانوان ثامن الحجج (ع) سبزوار بر نفت و گاز گچساران پیروز شد

دنیای اقتصاد: تیم هندبال بانوان ثامن الحجج (ع) سبزوار بر نفت و گاز گچساران پیروز شد. به گزارش ایرنا، در این بازی که عصر جمعه ۱۵ آبان در سبزوار برگزار شد، تیم هندبال بانوان ثامن‌الحجج (ع) سبزوار با نتیجه ۲۶ بر ۱۳ تیم نفت و گاز گچساران را شکست داد.

در نیمه نخست این بازی نیز تیم بانوان ثامن‌الحجج (ع) سبزوار با نتیجه ۱۱ بر شش پیروز میدان بود. پرستو نعمتی و لیلا شفاهی این دیدار را قضاوت کردند و دستجردی و امیری نیز ناظر این دیدار بودند. تیم هندبال بانوان ثامن‌الحجج (ع) سبزوار بازی رفت مقابل نفت و گاز گچساران را نیز با پیروزی ۳۶ بر ۱۳ به پایان رسانده بود. تیم ثامن‌الحجج (ع) سبزوار که تمام دیدارهای خود را با پیروزی پشت سر گذاشته، چهار سال متوالی قهرمانی لیگ برتر بانوان را به خود اختصاص داده است. این تیم جمعه آینده ۲۲ آبان ماه به مصاف تیم ذوب آهن اصفهان می‌رود.

شکست شهرداری تبریز توسط تیم بسکتبال ثامن

سرمربی تیم بسکتبال ثامن مشهد گفت: با کسب این پیروزی با روحیه بالا برای ادامه لیگ خود را آماده خواهیم کرد.

به گزارش ایسنا مهدی صاحبیان پس از کسب پیروزی۸۴ بر ۶۸ تیمش مقابل شهرداری تبریز در هفته سوم سوپرلیگ بسکتبال در جمع خبرنگاران اظهار کرد: بازی زیبایی از دو تیم شاهد بودیم، خوشبختانه توانستیم با ارائه یک بازی زیبا اولین پیروزی خانگی خود را بدست آوریم. وی اضافه کرد: با تیم قدرتمندی بازی داشتیم ولی خدا را شکر خوشحال هستم که در پایان نتیجه بازی را به نفع خود به پایان رساندیم.

صاحبیان در خصوص عملکرد بازیکنان تیمش در این بازی عنوان کرد: از عملکرد بازیکنان در این بازی رضایت کامل دارم، خوشبختانه بازیکنان تمام برنامه‌های کادرفنی را به خوبی در زمین بازی به نمایش گذاشتند. با کسب این پیروزی با روحیه خوبی برای بازی با تیم آینده‌سازان میهن خود را آماده خواهیم کرد و امیدوارم این روند در ادامه لیگ همچنان ادامه داشته باشد. سرمربی تیم ثامن در خصوص داوری این بازی خاطرنشان کرد: عملکرد داوری در این بازی خوب بوده است و یکی از بهترین قضاوت داوران را در این مدت شاهد بودیم. در مشهد جدال تیم‌های ثامن و شهرداری تبریز با حساب ۸۴ بر ۶۸ به سود ثامن تمام شد تا شاگردان افرادی‌نیا هم نخستین باخت خود را تجربه کنند و به همین دلیل سرمربی شهرداری تبریز پس از پایان بازی حاضر به انجام مصاحبه نشد.

شطرنج‌باز خراسانی، قهرمان رده ۱۸ سال جهان

دنیای اقتصاد: شطرنج باز خراسانی با تساوی توافقی در دور آخر، توانست به مقام قهرمانی مسابقات شطرنج رده سنی۱۸ سال جهان دست پیدا کند. در دور آخر رقابت‌های شطرنج قهرمانی نوجوانان جهان در «یونان»، در بخش ۱۸ سال «مسعود مصدق‌پور» با تساوی برابر «ماتیاس مارک» از جمهوری چک، ۹،۵ امتیازی شد و بدین ترتیب بدون توجه به دیگر دیدارها که همچنان در حال برگزاری است، قهرمانی‌اش را مسجل کرد. در بخش ۱۸ ساله‌ها، ۱۱۶ شرکت‌کننده از ۷۱ کشور جهان حضور داشتند که «مصدق‌پور» در ابتدای مسابقات، بخت هفدهم مقام قهرمانی محسوب می‌شد اما در نهایت با شایستگی تمام قهرمان شد.

یادداشت

افزایش شهرنشینی و بهم‌ریختگی نظام شهری

حسنعلی فرجی سبکبار *

جمعیت شهری ایـران به‌شدت درحال رشد است، به‌طوری‌که در حال حاضر تقریبا از هر سه ایرانی یک نفر در نواحی شهری زندگی می‌کند، درحالی‌که در دهه ۳۰ از هر چهار ایرانی سه نفر در نواحی روستایی زندگی می‌کرد. این چرخش و رشد شتابان در شهرها بیشتر در شهرهای بزرگ و کلان‌شهرها اتفاق افتاده و نوعی بهم‌ریختگی در نظام شهری ایران به‌وجود آورده و شهرها را با مشکلات متعددی مواجه کرده است.

۱- مسائل محیط‌زیست در نواحی شهری: شهرها به مثابه یک سیستم هستند؛ منابعی وارد سیستم می‌شود و در جریان فرآیندهای شهری مورداستفاده قرار می‌گیرد و خروجی‌هایی را تولید می‌کند؛ به دلیل مقیاس‌بندی بزرگ کلان‌شهرها میزان استفاده از منابع، خارج از آستانه‌های قابل تحمل محیط است و انواع آلودگی و تخریب‌های زیست‌محیطی را در نواحی شهری به دنبال دارد. در پاسخ به نیاز جمعیت کلان‌شهرها به زمین برای مسکن و ...، زمین‌های مرغوب پیرامون شهرها تغییر کاربری می‌یابند و توسعه میان افزایش شهری و افزایش تراکم با تخریب درختان و باغ‌های درون و پیرامون شهری همراه می‌شود. این درختان ریه‌های شهر را می‌سازند و با قطع آن‌ها تنفس شهری و احیای هوای شهری با مشکل مواجه می‌شود. الگوی توسعه تک‌هسته در بیشتر شهرها مشکلات زیست‌محیطی و آلودگی‌ها را تشدید کرده است. هسته شهر محل فعالیت در شهرها محسوب می‌شود و برای جابه‌جایی جمعیت بین مرکز و پیرامون سیستم حمل‌ونقل پاک با محدودیت همراه است، بنابراین بیشتر افراد از خودروی شخصی استفاده می‌کنند و آلودگی‌های شدیدی ایجاد می‌شود. تولید خودروها با آلایندگی بالا، مشکلات زیست‌محیطی این شهرها را تشدید می‌کند. به این حجم دود و گاز تولیدشده از فعالیت‌های شهری ، آلودگی سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی، فعالیت کارخانه‌ها و ... را نیز اضافه کرد.

زباله‌های شهری یکی از منابع عمده آلاینده محیط‌زیست است که بخش قابل‌توجهی از آن دفن می‌شود؛ بخشی از زباله دفن‌شده به‌صورت گاز مجددا وارد هوا می‌شود؛ همچنین زباله‌ها مقدار زیادی شیرابه تولید می‌کنند که در صورت نفوذ منجر به آلودگی آب‌های زیرزمینی می‌شود. از سویی دفن زباله نیز منجر به تخریب زمین و آلودگی خاک می‌شود؛ براساس استانداردهای بین‌المللی این زمین‌ها معمولا برای توسعه فضاهای سبز اختصاص می‌یابند اما تا سالیان متمادی امکان استفاده از آن‌ها وجود ندارد و در صورت نبود سامانه‌های مناسب برای مدیریت شیرابه‌ها و گازها ممکن است نتایج ناگواری را نیز به دنبال داشته باشد.

شهرداری در مقابل ارائه خدمات، نیاز به منابع مالی مستمر و دائمی دارد تا هزینه‌های جاری و عمرانی شهری را تأمین کند و مبالغی را به‌عنوان عوارض دریافت می‌کند. محدودیت منابع مالی شهرداری‌ها را با مشکلاتی مواجه ساخته و آن‌ها را به سوی منابع درآمدی می‌کشاند که در بلندمدت پایدار و قابل‌اتکا نیست و توسعه پایدار شهری را به خطر می‌اندازد. فروش تراکم و تغییر کاربری‌ها نمونه‌هایی از آن است. فروش تراکم نوعی تجاوز به حقوق شهروندی و تشدید آلودگی‌های زیست‌محیطی است. افزایش تراکم به معنای افزایش تراکم جمعیت، افزایش تراکم خودرو و افزایش تقاضا برای پارکینگ و عرض معبر است. تغییر کاربری و دادن مجوزهای تجاری در حاشیه معابر اصلی شهر نیز منجر به چنین نتایجی می‌شود. ساخت یک مجتمع تجاری باعث افزایش حجم تردد در برخی معابر می‌شود. علاوه بر مباحث نیاز به پارکینگ و کمبود آن در شهرها تصور کنید در نتیجه ایجاد یک مجتمع تجاری در حاشیه خیابان ترافیکی که تولید می‌شود تأخیر در حرکت و توقف در تقاطع‌ها را ایجاد می‌کند؛ خودروها در حال تولید و انتشار گاز هستند و توقف بیشتر آن‌ها آلودگی بیشتر هوا و افزایش دمای شهر را به دنبال دارد. به عبارتی فروش تراکم و تغییر کاربری‌ها مترادف با گسترش آلودگی‌های بیشتر و تشدید مشکلات شهری است و در بلندمدت هزینه‌های اجتماعی و زیرساختی شهر را افزایش خواهد داد.

۲- آسیب‌های اجتماعی: شهر فقط کالبد نیست بلکه مکانی برای فعالیت و سکونت است؛ رشد شهرها مسائل و آسیب‌های اجتماعی متعددی را به‌دنبال خود آورده است. با دوقطبی شدن کلان‌شهرها ، عدالت دسترسی به خدمات و تسهیلات شهری و سرانه استفاده از منابع در داخل شهرها متعادل نیست. بخش‌های مرغوب‌تر شهر جذابیت بیشتری داشته و سرمایه‌ها و منابع را به سمت خود جلب می‌کند اما بخش‌های ضعیف‌تر در جذب این منابع ضعیف هستند. مشکلات روحی، افسردگی، فقر، فحشا، جرم و جنایت و... پدیده‌هایی هستند که بیشتر شهرها با آن مواجه هستند البته توزیع و پراکندگی آن‌ها در شهرها برابر نیست.

رشد جمعیت شهری، پدیده حاشیه‌نشینی را برای شهرها ایجاد کرده است؛ حتی پیرامون بسیاری از کلان‌شهرهای کشور، روستاها به عنوان خوابگاه جمعیت شهری تبدیل شده که از پس هزینه‌های شهری برنمی‌آیند و به دنبال مسکنی ارزان‌تر در پیرامون کلان‌شهرها می‌گردند در نتیجه این فرآیند، مشکلات شهری به فضاهای پیرامون آن‌ها نیز کشیده می‌شود.

در شهرها انواع فعالیت‌های اقتصادی، تولیدی و بازرگانی صورت می‌گیرد. با رشد شهرها و افزایش جمعیت، تقاضا برای انواع کالاها و خدمات شکل می‌گیرد و این خود باعث تنوع بخشیدن به فعالیت‌ها و کالاها و اشتغال‌زایی می‌شود و خود عامل مهمی در جذب بیشتر جمعیت جویای کار است.

برای مدیریت پایدار شهری نیازمند بازنگری مجدد در روش‌ها، مشارکت شهروندان در مدیریت شهری، پایش شهری، سیستم جامع مدیریت شهری و درون‌زا کردن توسعه شهری هستیم.

* دانشیار دانشگاه تهران

«دنیای اقتصاد» در گفت و گو با کارشناسان شهری بررسی میکند؛

چالش های برنامه ریزی شهری

در برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه شهری برای آینده باید تحولات اقتصادی و اجتماعی جمعیتی به درستی رصد شود و پیش‌بینی دقیق‌تری صورت گیرد

دنیای اقتصاد، فاطمه رافع- خیلی نمی‌گذرد از آن زمانی که سروته شهرهایمان ختم می‌شد به دو سه خیابان نه چندان عریض و طویلی که جمعیت ناچیزی را در خود جای داده بود؛ جوان‌ترها شاید یادشان نباشد اما مسن‌ترها به‌خاطر می‌آورند روزگارانی را که بیشتر جمعیت کشور روستانشین بودند و شهرنشینان شمار اندکی داشتند؛ حالا اما شهرنشینی گسترش یافته و به گواه آمار، شهرنشینان بیش از ۷۰ درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند؛ دیگر سروته شهرها مشخص نیست و این کالبدهای عظیم‌الجثه روزبه‌روز هم گسترده‌تر می‌شوند.

با توجه به جمعیت روبه افزایش امروزی، استفاده از منابع طبیعی و به‌کارگیری امکانات اقتصادی، فیزیکی و اجتماعی به‌منظور رفاه و ارتقاء سطح زندگی بشری نیاز به برنامه‌ریزی در مدیریت شهرها از ضرورت‌هایی است که باید مورد توجه قرار گیرد؛ در طول سالیان گذشته مدیران شهری در کشور برنامه‌هایی برای اداره شهر و توسعه آن داشته‌اند که اگرچه نباید توفیق این برنامه‌ها را در برخی عرصه‌ها نادیده گرفت اما شاید بتوان گفت این برنامه‌ها آنطورکه باید موفق نبوده و تاب داشته‌اند و به سرانجام نرسیده‌اند!

پاپلی یزدی: بر اساس اصل ۱۰۰ قانون اساسی باید مدیریت یکپارچه شهری وجود داشته باشد اما این اصل قانونی اجرا نمی‌شود و همین امر مشکلات زیادی ایجاد کرده و باعث بروکراسی بسیار پیچیده‌ای شده که در نتیجه آن روابط بین ادارات مشخص نیست

برخی کارشناسان این برنامه‌ها را به‌طورکلی ناکارآمد می‌دانند و در خصوص چرایی آن دلایل متعددی را نیز مطرح می‌کنند؛ برخی اجرا نشدن اصل ۱۰۰ قانون اساسی و نبود مدیریت یکپارچه شهری را مهم‌ترین نقطه‌ضعف در برنامه‌ریزی‌های شهری می‌دانند و برخی دیگر معتقدند الگوبرداری از غرب و بی‌توجهی به نیازها و مشکلات شهروندان باعث شده برنامه‌ریزی شهری ما در حال حاضر ارتباطی با متن زندگی مردم نداشته باشد؛ بعضی دیگر هم بر این باورند که به روز نبودن قانون، اعمال سلیقه دولت‌ها و پیش‌بینی‌های نادرست باعث ناکارآمدی برنامه‌ریزی شهری و طرح‌های توسعه شده است. هفدهم آبان ماه در تقویم جهانی به نام روز «برنامه‌ریزی شهری» ثبت شده است؛ «دنیای اقتصاد» به همین مناسبت با اساتید و کارشناسان برنامه‌ریزی شهری گفت‌وگو کرده و به بررسی چالش‌ها و راهکارهای برنامه‌ریزی شهری پرداخته است.

برادران: شاهد هستیم که سلایق دولت‌ها نیز در رفتار با مدیریت شهری اعمال می‌شود؛ به عبارت دیگر دولت‌های مختلف رفتار واحدی را در زمینه مدیریت شهری ندارند و این امر به نوعی سبب می‌شود نتوانیم برنامه‌ریزی‌های بلندمدت برای شهرداری‌ها داشته باشیم

مسئول و متولی شهر مشخص نیست

استاد دانشگاه تربیت مدرس تهران در این‌باره به رشد شهرنشینی در کشور اشاره می‌کند و می‌گوید: جمعیت شهری کشور در طول ۵۰ سال گذشته سه برابر شده و از ۲۵ درصد به حدود ۷۵ درصد رسیده است.

محمدحسین پاپلی‌یزدی با اشاره به اینکه ظرف ۵۰ سال گذشته جمعیت برخی از شهرهای کشور از بسیاری از کشورهای دنیا بیشتر شده است، می‌افزاید: برای مثال جمعیت شهر مشهد در حال حاضر با جمعیت کشوری نظیر لبنان برابری می‌کند و از جمعیت کشورهای قطر و بحرین بیشتر است؛ همچنین در حال حاضر جمعیت مشهد معادل سه‌پنجم جمعیت کشورهایی از قبیل سوئد و نروژ است.

استاد مدعو دانشگاه سوربن فرانسه با تأکید بر لزوم برنامه‌ریزی‌های دقیق برای مدیریت شهرها با توجه به افزایش جمعیت شهرنشین، خاطرنشان می‌کند: در حال حاضر کلان‌شهرها و شهرهای بزرگ در کشور به صورت نسبی خوب اداره می‌شود و اقدامات مناسبی برای حل مشکلات شهری و افزایش سرانه فضای سبز انجام شده هر چند معضل ترافیک در شهرها روزبه‌روز در حال افزایش است.

پاپلی‌یزدی به این نکته نیز اشاره می‌کند که برنامه‌ریزی شهری یکی از راهبردها و اقدامات اساسی برای بهبود مسائل شهری و وضعیت زندگی شهروندان است که باید تمام ابعاد شهر را از مسائل زیست‌محیطی گرفته تا ابعاد تاریخی، باستانی، کالبدی، آب، خاک و ... در نظر بگیرد. وی وجود رشته برنامه‌ریزی شهری در دانشگاه‌ها، برقراری ارتباط بین مراکز برنامه‌ریزی شهری با پژوهشگاه‌ها، برگزاری کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی در زمینه مسائل شهری و مدیریت شهرها و ... را از اقدامات مثبت سال‌های گذشته در عرصه برنامه‌ریزی شهری می‌داند و معتقد است: با این حال باید به سمت تکامل و بهبود اوضاع شهرها پیش برویم زیرا شهرها همانند موجودات زنده همواره رو به تکامل هستند.

رئیس پژوهشکده امیرکبیر مهم‌ترین نقطه ضعف در برنامه‌ریزی‌های شهری کشور را اجرا نشدن اصل ۱۰۰ قانون اساسی می‌داند که بر اساس آن باید مدیریت یکپارچه شهری محقق شود و تصریح می‌کند: بر اساس این اصل قانونی باید شوراهایی برای کمک به توسعه مسائل اقتصادی، اجتماعی، رفاهی و ... انتخاب شوند اما در حال حاضر این شوراها صرفا به شهرداری محصور شده و این در حالی است که شهرداری تنها بخشی از مدیریت شهر را بر عهده دارد و در اداره آموزش و پرورش، محیط‌زیست، آب و ... نقشی ندارد.

پاپلی‌یزدی معتقد است با روند کنونی در شهرها، مسئول و متولی شهر مشخص نیست و می‌گوید: در حال حاضر هر یک از سازمان‌ها برنامه‌ای برای خود دارند اما این برنامه‌ها هر چقدر هم که خوب باشد، به دلیل ناهماهنگی در اجرا با مشکل مواجه می‌شوند و یک‌دست نیستند. بر اساس اصل ۱۰۰ قانون اساسی باید مدیریت یکپارچه شهری وجود داشته باشد اما این اصل قانونی اجرا نمی‌شود و همین امر مشکلات زیادی ایجاد کرده و باعث بروکراسی بسیار پیچیده‌ای شده که در نتیجه آن روابط بین ادارات مشخص نیست.

برنامه‌ریزی شهری ما با متن زندگی مردم ارتباطی ندارد

مدیرگروه جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی مشهد نیز در این‌باره افزایش جمعیت شهرنشین را در دهه‌های گذشته پدیده‌ای غیرعادی و مشکل‌زا می‌داند و در زمینه نقاط ضعف برنامه‌ریزی شهری فعلی در کشور اینطور می‌گوید: در حال حاضر برنامه‌ریزی‌های شهری ما بیشتر تحت تأثیر الگوهای غربی است و کارشناسان و متخصصان ما بیشتر نظرات کارشناسان غربی را مطالعه و اجرا می‌کنند.

محمدعلی احمدیان با اعتقاد بر اینکه در برنامه‌ریزی شهری ما باید بیشتر به الگوهای برنامه‌ریزی شهرهایی توجه شود که مسائل و مشکلاتی مشابه شهرهای ما دارند، خاطرنشان می‌کند: شاید بتوان در این زمینه از تجربیات شهرهای مالزی و هند استفاده کرد.

عضو بازنشسته هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد معتقد است: برنامه‌ریزی شهری در کشور ما با متن زندگی مردم ارتباط لازم را ندارد و بیشتر در صدد آن است که از تحولات روز دنیا عقب نماند؛ بسیاری از مدیریت‌های شهری بیش از آنکه به دنبال ایجاد تحول در زندگی مردم و ارتقاء سطح کیفی زندگی شهروندان باشند، به دنبال ارائه گزارش و اجرای طرح‌هایی هستند که دست‌مایه‌ای برای تبلیغات است، بنابراین ابعاد فرهنگی و اجتماعی برنامه‌ریزی شهری تحت‌الشعاع ابعاد کالبدی و تحولات فیزیکی شهرها قرار می‌گیرند. وی اضافه می‌کند: به همین دلیل است که شهری مانند مشهد از یک سو به سطح بالایی از شاخص‌های شهر الکترونیک دست می‌یابد اما از سوی دیگر برای ارائه ضروری‌ترین خدمات مورد نیاز شهروندان و تأمین رضایت آن‌ها کارنامه درخشانی ندارد.

احمدیان بر لزوم توجه به بومی کردن برنامه‌ریزی شهری در کشور تأکید می‌کند و می‌افزاید: باید در برنامه‌ریزی شهری به مشکلات، نیازها، امکانات و استعدادهای خودمان توجه کرده و راهکارهایی ارائه کنیم که بومی باشند. وی ادامه می‌دهد: بهترین شیوه برای برنامه‌ریزی شهری استفاده تلفیقی از پیشرفت‌های تکنولوژیک غرب، تجربیات شرق و نیازهای خودمان است.

به روز نبودن قانون؛ چالش برنامه‌ریزی شهری

معاون سابق برنامه‌ریزی و توسعه شهردار مشهد نیز در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با بیان اینکه امروزه موضوع شهرها به عنوان موضوعی بین‌رشته‌ای مورد توجه بسیاری از رشته‌های علمی و دانشگاهی قرار گرفته و از جنبه‌های مختلف عمرانی، محیط زیست، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاست شهری و ... به آن توجه می‌شود، می‌گوید: افزایش جمعیت شهرنشین جهان و نیازهای جدید جامعه شهری در توجه دانشگاهیان به موضوع مدیریت و برنامه‌ریزی شهری تأثیر عمده‌ای داشته است.

محمدمهدی برادران با بیان اینکه تأثیر متقابل اقدامات و فضای کالبدی بر هم ضروری‌ترین پارامتر مرتبط با مدیریت شهری قلمداد می‌شود، به ضعف‌های مدیریتی در کشور اشاره و اظهار می‌کند: این عقب‌افتادگی‌ها در زمینه مدیریت شهری نیز وجود دارد؛ مدیریت شهرها به عنوان یک موضوع جدی در سطح جهان مطرح است و ما نیز باید به آن توجه بیشتری داشته باشیم به ویژه اینکه مدیریت شهرها امروزه تبدیل به حکمرانی و حکمروایی شهرها شده است.

معاون سابق شهردار مشهد معتقد است اگر شکاف موجود بین عملکرد فعلی مدیران شهری با مدیریت ایده آل رفع نشود، تبعات متعددی را در زندگی شهری شاهد خواهیم بود و می‌افزاید: پیچیده‌تر شدن شکاف مسائل اجتماعی و آسیب‌های آن نظیر فردگرایی مفرط، مهاجرت، فقر، مشکلات زیست‌محیطی و ....، محیط را برای زندگی شهری دچار مخاطراتی می‌کند و کارکردهای شهرها را در ابعاد مختلف از بین می‌برد.

برادران به‌روز نبودن قانون را یکی از آسیب‌های اساسی فعلی در زمینه برنامه‌ریزی و مدیریت شهری برمی‌شمارد و تصریح می‌کند: علاوه بر این شاهد هستیم که سلایق دولت‌ها نیز در رفتار با مدیریت شهری اعمال می‌شود؛ به عبارت دیگر دولت‌های مختلف رفتار واحدی را در زمینه مدیریت شهری ندارند و این امر به نوعی سبب می‌شود نتوانیم برنامه‌ریزی‌های بلندمدت برای شهرداری‌ها داشته باشیم، درحالی‌که اساسا جنس موضوعاتی که در مدیریت شهری دنبال می‌شود بلندمدت است و باید به آن‌ها نگاه کلان داشت اما در حال حاضر نگاه‌های سطحی، کم‌تجربه و گاهی سیاست‌زده در مدیریت شهری وجود دارد و باید در جهت تغییر این رویکرد به سمت مدیریت‌های علمی، بلندمدت و دارای نگاه‌های راهبردی و استراتژیک از طریق اصلاح قانون و رویه‌ها حرکت کرد و بیشترین اثر را در این زمینه دولت و مجلس خواهند داشت.

معاون سابق شهردار مشهد با اشاره به اینکه یکی از اهداف برنامه‌ریزی شهری ارتقاء کیفیت زندگی شهری است، عنوان می‌کند: مدیریت شهری به جای اینکه کارآمدی خود را با شاخص‌های سازمانی بسنجد باید با یک هدف خارج از سازمان به توفیق برسد؛ باید تأثیر زندگی مردم در امور حکمرانی خوب و شایسته دنبال شود تا مردم کمترین مشکل را با سیستم خدمت‌رسانی شهری داشته باشند و امور خود را از دولت محلی هوشمند پیگیری کنند؛ باید از شهر الکترونیک به سمت شهر هوشمند حرکت کنیم و تلاش کنیم با یکپارچه‌سازی مدیریت شهری زندگی شهروندی را برای مردم تسهیل کنیم تا محیط مناسبی برای زندگی مهیا شود.

پیش‌بینی‌های نادرست و تهیه طرح‌های توسعه توسط افراد غیربومی

عضو هیأت علمی گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه فردوسی مشهد نیز در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با اشاره به رشد شهرنشینی در چند دهه گذشته، بر لزوم برنامه‌ریزی صحیح در حوزه مدیریت شهری تأکید و اظهار می‌کند: نبود برنامه مناسب برای مدیریت شهرها، مشکلات متعددی را ایجاد خواهد کرد.

براتعلی خاکپور با اشاره به اینکه در طول سال‌های گذشته طرح‌های جامع و تفصیلی در مدیریت شهری در کشور وجود داشته است، خاطرنشان می‌کند: اگرچه تحقق‌پذیری این طرح‌ها با موفقیت چندانی صورت نگرفته است با این حال وجود آن‌ها توانسته ضوابطی را در اختیار مدیران شهری قرار دهد.

عضو شورای اسلامی شهر مشهد با تأکید بر اینکه در برنامه‌ریزی‌های شهری باید نسبت به ارتقاء کیفیت محیط سکونت شهروندان و تأمین امکانات و خدمات مورد نیاز آنان اقدام شود، می‌افزاید: برای تحقق ارتقاء سطح کیفی زندگی شهروندان باید مشارکت شهروندان به دو صورت عینی و ذهنی مدنظر قرار گیرد؛ در مشارکت ذهنی، سنجش دیدگاه شهروندان می‌تواند مبنای تصمیم‌گیری‌ها قرار گیرد و در بعد عینی نیز باید بستری برای مشارکت عینی آنان فراهم شود.

احمدیان: برنامه‌ریزی شهری در کشور ما با متن زندگی مردم ارتباط لازم را ندارد و بیشتر در صدد آن است که از تحولات روز دنیا عقب نماند؛ بسیاری از مدیریت‌های شهری بیش از آنکه به دنبال ایجاد تحول در زندگی مردم و ارتقاء سطح کیفی زندگی شهروندان باشند، به دنبال ارائه گزارش و اجرای طرح‌هایی هستند که دست‌مایه‌ای برای تبلیغات است

خاکپور تهیه نشدن طرح‌های توسعه شهری توسط افراد بومی متخصص را از نقاط ضعف طرح‌های توسعه شهری فعلی در کشور می‌داند و معتقد است: برخی از این طرح‌ها توسط افرادی تهیه می‌شود که شناخت کافی از شهر و نیازهای مردم آن ندارند و به همین دلیل طراحی آن‌ها با در نظر گرفتن برخی ضوابط و قواعد برنامه‌ریزی صورت می‌گیرد که باعث می‌شود نیازها و خواست‌های شهروندان مورد توجه قرار نگیرد؛ برای مثال طرح‌های توسعه شهری یک جهت را برای توسعه شهر در نظر می‌گیرد اما گرایش شهروندان به سمت دیگری است و در نتیجه محوری که در طرح توسعه شهری به عنوان محور توسعه مدنظر قرار گرفته، با استقبال کمتری از سوی شهروندان مواجه می‌شود.

عضو شورای اسلامی شهر مشهد با بیان اینکه پیش‌بینی‌های نادرست از تحولات جمعیتی از دیگر آسیب‌های طرح‌های توسعه شهری است، عنوان می‌کند: این امر باعث شده بسیاری از منابع و سرمایه‌های شهر هدر برود برای مثال قرار بود بر اساس طرح‌های توسعه مشهد، جمعیت این شهر در سال ۹۵ به ۵،۴ میلیون نفر برسد اما در حال حاضر جمعیت مشهد حدود سه میلیون نفر است و به دلیل پیش‌بینی نادرست به ناچار شهرهای جدید گلبهار و بینالود ایجاد شد و این در حالی است که منطقه الهیه مشهد هنوز به لحاظ فیزیکی و کالبدی اشباع نشده و سرمایه‌های بسیاری را در شهرهای جدید معطل کردیم و این‌ها در عمل بدون استفاده باقی مانده‌اند؛ اگر همین سرمایه‌گذاری‌هایی که در زمینه مسکن در شهرهای گلبهار و بینالود صورت گرفته، برای اشتغال‌زایی در مشهد هزینه می‌شد، می‌توانست بسیاری از مشکلات را حل کند.

خاکپور ادامه می‌دهد: در برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه شهری برای آینده باید تحولات اقتصادی و اجتماعی جمعیتی به درستی رصد شود و پیش‌بینی دقیق‌تری صورت گیرد و بر این مبنا نسبت به تأمین منابع برای جمعیت ساکن فعلی و جمعیت آینده اقدام شود؛ باید برای شهرها راهبردهای توسعه شهری مشخص شود؛ در این راهبردها با توجه به تحولات کلی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و کالبدی و قابلیت‌ها، استعدادها و نقش شهر در جهت ارتقاء کیفیت سکونت و بالندگی محیط اجتماعی چشم‌اندازی ترسیم می‌شود؛ در این طرح‌ها باید به ذی‌نفوذان و ذینفعان توجه شود و در راستای تأمین نقطه نظرات همگان سیاست‌گذاری کند.

سرمقاله

نابرنامه‌ریزی شهری و نابسامانی شهرسازی

سیدرضا حسین‌زاده *

باید تصدیق کنیم که تاکنون برنامه ریزی شهری به معنای واقعی در کشور نداشته ایم و در اصل برنامه ریزی شهری در ایران به شهرسازی و معماری ناشی از پیروی های ناآگاهانه و سطحی از معماری و شهرسازی سایر کشورها تنزل یافته و حاصل آن در سیما و منظر شهری و ناهمگونی روزافزون آن تبلور یافته است. برنامه ریزی شهری در همان حدوقواره طرح‌های هادی و جامع هم نتوانسته وظیفه خود را انجام دهد، لذا می بینیم که انحراف‌های گسترده ای در اجرای این طرح‌ها رخ داده است. عده ای از برنامه‌ریزان شهر بدون توجه به تغییرات در اجرای طرح‌های فوق صحبت از ناموفق بودن این طرح‌ها می کنند و مجریان طرح‌ها که برای تأمین هزینه های سازمانی و هزینه های اداره شهر عامل اصلی انحراف در اجرای طرح‌های فوق بوده‌اند به این بهانه که در حال حاضر جامعه پیشرفت کرده و نیازهای جدیدی در او پیدا شده، در پوشش به‌هنگام کردن طرح‌ها با نیازهای مردم تغییرات گسترده ای در آن به‌وجود آورده اند. اگر برنامه‌ریزی شهری مبتنی بر علم و آگاهی و پیشینه تاریخی و بومی آن داشتیم در گذر از شهرسازی سنتی به مدرن آنچنان که شاهد آن هستیم دچار سردرگمی، خودباختگی فرهنگی و نابسامانی نمی شدیم. اگر یک نهاد برنامه ریزی شهری دانش‌مدار داشتیم امروزه شهرهای ما به مکان‌هایی پرخطر و بحران‌زا چه در بخش محیط طبیعی و چه در بخش فرهنگی، اجتماعی و بهداشتی تبدیل نمی‌شدند. کلان شهرهای ما با بحران‌های جدی مواجه شده‌اند، تخریب محیط طبیعی، از بین رفتن اراضی مرغوب زراعی و باغی، آلودگی هوا، آب و خاک، آسیب‌پذیری بالا در برابر مخاطرات محیطی از چالش‌های موجود و پیش روی این کلان‌شهرهاست که خود در سایه نابرنامه ریزی شهری ظهور کرده است. وظیفه برنامه ریزی شهری جامع نگر فراهم آوردن فضایی برای ساکنان است که شهروندان در آن احساس آرامش کنند و نه آنکه هر روز فضای زندگی، مسیر رفت‌وآمد، هوای مورد تنفس، افق دید و آسمان آن‌ها محدوتر و کوچک‌تر شود. در توسعه شهری کشور ما اقتصاد برتر از هر چیز دیگری است. البته شهرها کانون‌های مهم اقتصاد و تجارت هستند اما متأسفانه در شهرهای ما زمانی‌که صحبت از برتری اقتصاد می شود، منظور بورس‌بازی زمین، تغییر کاربری با اهداف سودجویی‌های کلان، رانت‌خواری، مال اندوزی و زیاده خواهی است. بخش عظیمی از سرمایه هایی که می توانست شهرهای ما را به شهرهای مولد اقتصادی تبدیل کند در قالب بهای زمین و مساکن خالی بلااستفاده مانده است. متأسفانه از زمانی که منابع درآمد سازمان‌های مسئول در توسعه و مدیریت شهر به تغییر کاربری و فروش زمین و تراکم وابسته شد خود این مراکز به کانون‌های اصلی اشاعه فرهنگ زمین‌خواری و زیاده‌خواهی و در نهایت عامل بروز بحران‌های یادشده گردیدند. اگر برنامه ریزی شهری داشتیم توسعه شهری مدرن عرصه را بر شهرسازی و معماری ایرانی- اسلامی تنگ نمی کرد و در بسیاری از شهرها آثار باقیمانده این سبک معماری مورد آزار و اذیت شهرسازی مدرن قرار نمی‌گرفت و در دیگر شهرها حداقل بخش‌هایی از بافت‌های شهری و معماری قدیمی برای نمونه حفظ می‌شد. اخیرا مسئولان و مردم به این دیدگاه دست یافته‌اند که بدون برنامه‌ریزی شهری امکان توسعه شهری پایدار وجود ندارد و خوشبختانه زمزمه‌هایی به گوش می رسد که باید طرحی نو درانداخت. به عبارتی وارد یک مرحله گذار در برنامه ریزی شهری شده‌ایم و باید مسائل زیر مورد توجه جدی قرار گیرد:

۱- شهر به مثابه یک سیستم است و تفکر سیستمی باید بر برنامه ریزی و مدیریت شهری حاکم باشد. متولیان برنامه‌ریزی شهری و اجرای توسعه شهری نمی توانند جدا از هم باشند و گرچه مدیریت یکپارچه در شرایط فعلی دور از ذهن می‌نماید اما باید نهادی که پیوند این دو را به خوبی برقرار نماید، وجود داشته باشد. حالت مناسب‌تر آن است که یک نهاد برنامه‌ریزی شهری شکل گیرد. ۲- در برنامه ریزی شهری جدید باید ضمن بهره گیری از شهرسازی مدرن در توسعه و اصلاح زیرساخت‌های شهری از دو مسأله غافل نشد. اول اینکه دقت شود کشور ما در مناطق حساس اقلیمی، تکتونیکی و مورفولوژیکی قرار گرفته و لذا همسازی شهرها با محیط طبیعی از مهم‌ترین مسائل است. دوم آنکه دست‌مایه های قرن‌ها تجربه و تلاش پیشینیان این مرزوبوم در عرصه برنامه ریزی شهری و معماری و شهرسازی مجددا احیا و مورد بهره‌برداری قرار گیرد. ۳- در برنامه‌ریزی جدید شهری توجه به وجود و توسعه فضاهای عمومی شهروندان مورد توجه قرار گیرد و در این راه در کنار حفظ سهم اتومبیل سهمی نیز به پیاده‌روها داده شود و از طرفی ساختارهای محیط طبیعی جهت تنوع‌بخشی به کالبد شهری احیا یا حفظ شود. ۴- نقش شوراها خصوصا در کلان‌شهرها برجسته‌تر شده و باید از شهروندان درباره محیط زندگی آنان نظرخواهی و زمینه مشارکت شهروندان فراهم شود. ۵- در برنامه ریزی شهری و مدیریت شهری جدید باید از نیروهای جوان و خلاق این عرصه کمک گرفت. چرخاندن مدیریت‌ها و مسئولیت‌ها در بین عده ای محدود و خاص به بهانه داشتن تجربه، تکرار دورهای باطل را به دنبال دارد. بسیاری از آن‌ها تجربه های اشتباه سال‌های قبل خود را تکرار می کنند و اسم آن را تجربه می گذارند! ۶- برنامه ریزی شهری یک فرآیند میان‌رشته ای است لذا سپردن آن فقط به گروه خاصی، تنزل آن را تا حد خیابان‌کشی و خانه‌سازی به دنبال دارد.

برنامه‌ریزی شهری در مشهد

مشهد شهری است بین‌المللی و حوزه نفوذ گسترده‌ای دارد. این شهر یک شهر اسلامی است یا حداقل ادعای اسلامی بودن دارد. حال باید ببینیم برنامه ریزی شهری در مشهد در خور این جایگاه هست یا خیر؟ مشهد تا حدود یکی دو دهه قبل با وجود جمعیت نزدیک به سه میلیون نفری به صورت روستا اداره می شد، بعدا که مسئولان متوجه شدند این شهر هم در کشور و هم در دنیای اسلام موقعیت ویژه ای دارد، توسعه و مدیریت آن را جدی تر گرفتند اما راه در پیش‌گرفته‌شده چندان مطلوب نبود. تلاش برنامه‌ریزان و بهتر بگوییم اقتصاد بنگاهی‌مآبانه، حاکمیت، سیاست و قدرت منجر به آن شد که از شهر مدرن، بلندمرتبه‌سازی بدون برنامه، مجتمع‌های بازاری سودجویانه، اصلاح ناقص شبکه حمل‌ونقل و البته فضاهای سبز خیابانی و معماری آشفته غربی و شرقی گرفته شود و به صورت وصله ها و پینه‌هایی به هم جفت‌وجور شود. نتیجه آن منظر شهری است که معلوم نیست این شهر یک شهر غربی است یا اسلامی یا نمادهایی از جنگل‌های آهن و سیمان به سبک اماراتی. آنچه که خوشبختانه عمده مدیران شهری و برنامه‌ریزان به آن اذعان دارند، این است که این روش، شایسته این شهر و مجاوران و زائران نبوده است و باید شهر در راه تحقق یافتن یک شهر ایرانی- اسلامی پیش می‌رفت و فرهنگ، امنیت، رفاه و آسایش مردم بیشتر مورد توجه قرار می‌گرفت؛ با این وجود می‌بینیم که بر همان منوال گذشته اوضاع پیش می‌رود و تمام آرزوهای تحقق شهر اسلامی- ایرانی در حد همین گفته‌ها و نوشته‌ها باقی می‌ماند.

* عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

خبر

اختصاص ۱۰ میلیارد تومانی بودجه برای اجرای فاز نخست گازرسانی به روستاهای جغتای

دنیای اقتصاد- عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی از اختصاص ۱۰ میلیارد تومان برای اجرای فاز نخست گازرسانی به روستاهای جغتای خبر داد.

رمضانعلی سبحانی‌فر در جمع مردم روستاهای بخش هلالی شهرستان جغتای با بیان اینکه کاهش درآمدهای دولت بر اجرای پروژه‌ها تاثیر جدی گذاشته است، اظهار کرد: متاسفانه امروز درآمدهای نفتی بسیار کاهش یافته و صادرات نفت نیز به زیر ۵۰ درصد رسیده است. وی با بیان اینکه عملکرد مالی دولت قبل سبب شده تا بسیاری از پروژه‌های عمرانی امروز تلف شود، تصریح کرد: برای اتمام پروژه‌های عمرانی در سطح کشور به بیش از ۵۰۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز است که با وضعیت امروز تامین این اعتبار امکان‌پذیر نیست.

سبحانی‌فر با بیان اینکه برای رفع موانع موجود و کم شدن بار مشکلات مردم و کشاورزان از بانک‌ها خواسته شده تا به افراد متقاضی تسهیلات ارائه کنند، گفت: در همین زمینه مجوزی از سوی مجلس صادر شده تا از محل صندوق توسعه ملی اعتباری برای پرداخت تسهیلات به مردم در اختیار مردم قرار گیرد. نماینده مردم سبزوار با تاکید براینکه با وجود محدودیت‌های مالی دولت، خدمات خوبی از دوسال گذشته در منطقه جغتای صورت گرفته است، گفت: تاکنون بیش از ۱۲۰ سایت BTS در منطقه نصب شده که به پوشش آنتن دهی موبایل در منطقه کمک زیادی کرده است. سبحانی‌فر با بیان اینکه در سال ۸۰ پروژه گازرسانی به روستاهای منطقه جغتای کلنگ‌زنی شده و تاکنون هیچ اقدامی برای اجرای آن صورت نگرفته بود، افزود: در این مدت فاز نخست گازرسانی به روستاهای سطح منطقه نیز آغاز شده که برای اجرای این پروژه بیش از ۱۰ میلیارد تومان اعتبار اختصاص یافته تا پروژه به اتمام برسد و فازهای دوم و سوم نیز اجرا شود.

وی با اشاره به مشکلات اخیر کشاورزان در ارتباط با کارخانه قندجوین نیز گفت: متاسفانه کارخانه مطالبات کشاورزان را به موقع پرداخت نکرده و با توجه به این مسأله اعتباری بالغ بر ۳ میلیارد تومان به صورت تسهیلات به این مجموعه پرداخت می‌شود تا بتواند مطالبات کشاورزان را پرداخت کند. نماینده مردم سبزوار در مجلس شورای اسلامی با اشاره به مشکلات شبکه آب‌رسانی روستای شاه‌آباد بخش هلالی جغتای نیز گفت: برای تعویض شبکه آب این روستا بیش از ۵۰ میلیون تومان از اعتبارات ماده ۱۸۰ اختصاص یافته که تاکنون ۲۵ میلیون تومان آن پرداخت شده و مابقی نیز به‌زودی اختصاص پیدا می‌کند.

درآمد ۸۰ میلیون دلاری صدور گوگرد شرکت پالایش گاز سرخس

آشنانیوز- مدیرعامل شرکت پالایش گاز شهید هاشمی‌نژاد در حاشیه بازدید مدیر ساخت و توسعه راه‌های استان از پالایشگاه خانگیران گفت: درآمد این شرکت از فروش گوگرد در بازارهای داخلی کشور ۴۰۰ میلیارد ریال و بابت صادرات آن ۸۰ میلیون دلار بوده است.

مسعودحسنی گفت: این پالایشگاه سالانه ۶۰۰ هزار تن گوگرد تولید می‌کند که ۴۰۰ هزار تن از این مقدار از طریق راه‌آهن و کامیون به بازارهای هدف در خارج از کشور صادر می‌شود. از مجموع گوگرد تولیدی این پالایشگاه ۲۰۰ هزار تن نیز در صنایع داخلی کشور به فروش می‌رسد. حسنی با بیان اینکه تعدادی از کارکنان این شرکت در مشهد ساکن هستند و برای رفت‌وآمد خود از جاده مشهد به سرخس تردد می‌کنند، خواستار مناسب‌سازی این جاده شد. او همچنین از موافقت وزیر نفت و صدور مجوز تحویل دو هزار تن گوگرد رایگان به اداره راه و ترابری برای اجرای آسفالت گوگردی در قطعات جاده سرخس- مشهد خبر داد.

آغاز برداشت محصول سیب‌زمینی از ۴۰۰هکتار مزارع شهرستان تربت جام

دنیای اقتصاد- مدیرجهادکشاورزی شهرستان تربت‌جام گفت: شهرستان تربت‌جام با سطح زیرکشت ۴۰۰هکتار سیب‌زمینی، جایگاه مناسبی در سطح استان دارد که برداشت آن نیز هم‌اکنون در این شهرستان آغاز شده است.

جوادی پیش‌بینی برداشت این محصول را باتوجه به سطح کاشت و میانگین برداشت، ۳۷تن در هکتار اعلام کرد و از تولیدی بالغ بر ۱۴۸۰۰ تن خبر داد. سیب‌زمینی در بین سبزیجات حاوی ویتامین بالایی است و هر ۱۰۰ گرم سیب‌زمینی ۲۰ تا ۲۵ میلی‌گرم ویتامین سی دارد و برای تامین ویتامین سی موردنیاز برای جلوگیری از خون‌ریزی لثه مفید است.

آغاز ساخت بخش زایمان بیمارستان کاشمر

خبرگزاری صدا و سیما- ساخت بخش زایمان بیمارستان حضرت ابوالفضل (ع) شهرستان کاشمر آغاز شد.

مدیر شبکه بهداشت و درمان شهرستان کاشمر گفت: این بخش با زیربنای هزار و ۸۶۰ مترمربع و با اعتبار ۳۷ میلیارد و ۲۰۰ میلیون ریال در مدت زمان یکسال ساخته می‌شود.

محمدجواد یزدانی افزود: این بخش به صورت دو طبقه و دارای ۱۶ اتاق است که خدماتی نظیر زایمان بدون درد، مراقبت از مادران قبل، حین و پس از زایمان و کلاس‌های آموزش بارداری ارائه می‌دهد. یزدانی با بیان اینکه ساخت این بخش زایمانی در اجرای برنامه تحول نظام سلامت صورت گرفته است، گفت: در ساخت فضاهای جدید از طراحی اتاق‌های تک‌تخته استفاده شده است که مادر باردار می‌تواند در همه مراحل درد، زایمان و پس از زایمان در حضور یک همراه از افراد خانواده‌اش این زمان را سپری کند. وی ادامه داد: ترویج زایمان طبیعی، یکی از هفت بسته خدمتی مرحله اول طرح تحول نظام سلامت است که در آن بر بازسازی بخش‌های زایمان با ایجاد فضاهای اختصاصی برای خوشایندسازی محیط زایمان طبیعی تاکید شده است.

«دنیای اقتصاد» از وضعیت صنعت پسته در سبزوار گزارش می‌دهد:

لبخند پسته سبزوار

بازار پسته سبزوار بسیار بکر است و سبزوار پس از مشهد بیشترین سرمایه را دارد

دنیای اقتصاد، گروه شهرستان‌ها- کشورهای زیادی در دنیا خواهان پسته ایران هستند. در این سال‌ها در تولید پسته در جهان رتبه دوم و در صادرات رتبه اول را داشته‌ایم. به‌رغم افزایش تولید پسته توسط آمریکا و رسیدن به رقم ۳۰۰ هزار تن در سال اما در بازارهای صادراتی همچنان پسته ایران حرف اول را می‌زند چرا که عمده فروش پسته آمریکا در بازارهای داخلی است اما بیش از ۸۰ درصد از پسته تولید ایران در بازارهای جهانی عرضه می‌شود. محدودیت منابع آبی در مزارع پسته و اراضی خرده‌مالکی و نبود نظام جامع در تولید پسته و نبود هماهنگی میان بخش‌های مختلف در کنار بهره‌وری پایین باعث شده است تا تولید ایران با کاهش قابل‌توجهی مواجه باشد. از طرف دیگر برداشت پسته در آمریکا سه برابر ایران است، چرا که باغات آن‌ها به صورت یکپارچه بوده و مشکل و محدودیت آب هم ندارند لذا بهره‌وری‌شان در تولید این محصول از ایران بالاتر است، درحالی‌که نهایت میزان برداشت پسته در ایران ۸۰۰ کیلوگرم در هر هکتار است. از طرفی در پنج سال گذشته به دلیل وجود خشکسالی‌ها، کمبود و شوری آب در استان‌های کرمان و یزد، با افت شدید تولید پسته در ۳۰ هزار هکتار از باغات رو به‌رو شده بودیم که همین باعث شد در این سال‌ها آمریکا رتبه اول تولیدکننده پسته جهان را به خود اختصاص دهد. پسته یک صنعت طولانی‌مدت در کشور ماست. سابقه هزارساله دارد. در صد سال اخیر، این صنعت تجاری شده و در ۳۰ سال پس از انقلاب، صادرات ما رشد کرده است. اما خشکسالی سال‌ها است که بر پسته ایرانی سایه افکنده است. موضوع خشکسالی تا حدی جدی تلقی می‌شود که تاجری مانند اسدالله عسگر اولادی که سال‌ها لقب «سلطان پسته» ایرانی را به خود اختصاص داده است، بیان کرده که به دلیل همین خشکسالی باید به فکر توسعه کشت پسته در سایر استان‌ها افتاد چرا که کرمان در وضعیت بسیار بدی قرار گرفته و به احتمال زیاد تولید این محصول به استان‌های دیگر منتقل می‌شود.

در صنعت پسته ۹۰درصد سود به بعد از برداشت و به بسته‌بندی برمی‌گردد. اینکه شما بتوانید پسته را درجه‌بندی کنید سود خواهید کرد

کمبود آب و مشکلات خشکسالی باعث شده تا ضعف‌هایی وجود داشته باشد. از طرفی شهرستان‌های دیگری در کشور دیده می‌شوند که پتانسیل‌های بالایی برای کاشت پسته در آن‌ها وجود دارد و کشاورزان و مسئولان با توجه به آن‌ها می‌توانند با هدف‌گذاری صحیح، تولید پسته را افزایش دهند.

در هفته‌ای که گذشت با محمدمهدی محتشم کارآفرین نمونه خراسان رضوی و همچنین رئیس خانه پسته سبزوار به گفت‌وگو نشستیم. او در مورد پیشینه کاشت پسته در سبزوار برایمان حرف زد و به مشکلات و کمبودهای این حوزه اشاره کرد. او معتقد است که در چند سال آینده سبزوار از جنبه کاشت و برداشت جایگاه ویژه‌ای خواهد داشت که جزئیات آن را در ادامه می‌خوانید.

لطفا درمورد پیشینه کاشت پسته در سبزوار توضیح دهید.

طبق سندهایی که در تاریخ موجود است، دشت‌های بالای خراسان بین داورزن و صدخرو اولین باغات اقتصادی جهان است و مردم در این مناطق به کاشت مشغول بوده‌اند و یکی از آن مناطقی که از آن به صورت اقتصادی برداشت می‌کردند، شهرستان سبزوار بوده است.

این مسأله در تاریخ بیهقی هم موجود است و گویای آن است که در قرن چهارم در جنگ غزنویان با سلجوقیان زمانی که غزنویان به سمت افغانستان امروزی عقب‌نشینی کردند، سرداری را برای حفظ خراسان فرستادند. وقتی این سردار در جنگ شکست خورد و خواهان عقب نشینی از منطقه دشت بیهق (سنگ کلیدر تا کهک امروزی) بود، دستور داد تا باغات پسته این منطقه را که بسیار هم گسترده بودند قطع کنند و از هیزم آن برای آتش استفاده کنند تا اینگونه نیاز خود را برطرف کنند و از طرفی چیزی برای سلجوقیان باقی نماند. پس پیشینه تاریخی وجود داشته است و اولین باغات در این منطقه بوده اما به دلیل همین جنگ‌ها و تامین هیزم مناسب، این باغ‌ها قطع شده است. بعد از حمله مغول این منطقه از لحاظ اقتصادی به شدت ضعیف شد. مردم هم قدرت صبر نداشتند چراکه اساسا صنعت پسته مقداری زمان می‌برد تا به بهره برسد. از این جهت کسی به سمت پسته نرفته و همه زمین‌ها زراعی شده و بیشتر مردم گندم، پنبه و جو کاشته‌اند. اما در این سال‌ها سبزوار در حال بازگشت به میراث گذشته است و گام به گام در مسأله باغات پسته در حال قطب شدن است. در همین منطقه داورزن هنوز هم درخت‌هایی وجود دارد که مربوط به سال‌های گذشته است.

چشم‌انداز بازار پسته در سبزوار را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بازار پسته سبزوار بسیار بکر است و سبزوار پس از مشهد بیشترین سرمایه را دارد. به این دلیل که سرمایه سبزوار تولیدی نیست_ زیرا از قدیم تجّار بوده‌اند _ بازار بسیار تشنه‌ای دارد. دو علت مطرح می‌شود که می‌تواند به این بکر بودن ضربه بزند. مسأله اول آموزش ندیدن است که این خود لطمه‌هایی به این بازار بکر می‌زند و از طرف دیگر محصول سبزوار یک‌سوم برداشت می‌شود چون دوسوم دیگر سن برداشت نیست و چیزی حدود پنج و شش سال طول می‌کشد که این محصول به جایگاه برداشت برسد.

صنایع سبزوار مثل کرمان پیشرفت نکرده است. فناوری‌ها هنوز ضعیف است، بحث بسته‌بندی وجود دارد و بازارها بیشتر دلالی است و فقط ما صادرکننده مستقیم هستیم. از طرفی شما می‌بینید یک پیوندزن در سبزوار می‌تواند هم خرید و فروش پسته کند و هم دلال پسته باشد و هم در مسائل دیگر(قیمت‌گذاری باغ و...) دخالت کند. سبزوار ظرفیت‌های بالایی دارد و باید از این ظرفیت‌ها استفاده شود. ما کلاس‌های مختلف توجیهی برای تجار برگزار می‌کنیم که در این کلاس‌ها پیرامون مسائل مختلف توجیه می‌شوند. در صنعت پسته ۹۰درصد سود به بعد از برداشت و به بسته‌بندی برمی‌گردد. اینکه شما بتوانید پسته را درجه‌بندی کنید سود خواهید کرد. متاسفانه در سبزوار پسته را یا به صورت تر می‌فروشند یا شخص بعد از خرید دست به دست می‌فروشد و حتی قدرت جدا کردن پسته سربسته با باز را ندارد.

سطح زیر کشت پسته در سبزوار چه قدر است؟

آمار دقیقی وجود ندارد و به شدت هم در حال افزایش است. جهاد کشاورزی آماری داده که ۱۰۰۰ تن برداشت خشک بوده و چیزی حدود چهار هزار هکتار پسته وجود دارد، اما ما احساس می‌کنیم چیزی حدود چهار تا پنج هزار تن پسته اینجا کاشته شده است و در حال افزایش است، چراکه با بحران کرمان و رفسنجان بازار پسته در حال منتقل شدن به استان خراسان جنوبی و خراسان رضوی است.

برای تامین آب باغ‌های موجود چه فکری شده است؟

سبزوار از نظر آبی هنوز مشکل زیادی ندارد. چاه‌های آبی سبزوار زیاد پایین نرفته و میزان برداشت‌ها فعلا فصلی بوده است. تبلیغاتی صداوسیما انجام داده و روی بحث قطره‌ای کردن بسیار تاکید دارد اما ما مشکلاتی داریم و دو مسأله اینجا مطرح است. مسأله اول این است که آب‌هایی که استفاده می‌شود آب شور است. این آب در بحث قطره‌ای کردن مشکل ایجاد می‌کند چراکه بعد از مدتی رسوب می‌کند و بسته می‌شود. البته راهکارهایی هم برای جلوگیری از این مسأله وجود دارد اما متاسفانه کشاورزان با این مسأله مشکل دارند و کنار نمی‌آیند. دومین مسأله این است که بیشتر باغ‌های ما در جایی هستند که آب وجود دارد اما برق نیست. یعنی آب چندین کیلومتر با لوله منتقل می‌شود اما برق نیست. سیستم‌های قطره‌ای برای پمپاژ به برق نیاز دارند مگر اینکه استخر بزنیم که باز این مشکلات خاص خودش را دارد. تخریب و سرقت هم یکی از مواردی است که باعث می‌شود کشاورزان به این سمت نروند. مورد بعدی عدم‌حمایت‌های بانک‌ها است که از مقوله آبیاری قطره‌ای حمایت نمی‌کنند. البته بانک‌ها می‌گویند که ما حمایت می‌کنیم اما بنده در سبزوار فقط یک نفر را دیدم که توانسته از این وام‌ها استفاده کند.

یعنی حتی با توجه به بحران آب شرایط سختی گذاشته‌اند؟

شرایطش سخت نیست اما وام نمی‌دهند. روزی خانمی به دفتر بنده آمد و گفت: «یک میلیارد وام برایم تایید شده برای ترمینال فناوری پسته. ترمینال فناوری پسته چیست؟» من پلات خانم را گرفتم و نقشه‌ها را تحویل ایشان دادم و گفتم: این جمله یادت باشد «وام دست تو، نقشه‌ها در لپ‌تاپ ما» البته باید گفت بسیاری از کشاورزان مقصر هستند. در دوران آقای احمدی‌نژاد که وام خوبی می‌دادند بعضی از کشاورزان برای گاوداری و... وام می‌گرفتند و بعد وام‌ها را در کار مسکن و خرید و فروش به‌کار می‌بستند و کار تولیدی نمی‌کردند. نظارت در بانک کشاورزی ضعیف است و بانک کشاورزی از طرح حمایت نمی‌کند. برای مثال ما یک طرح فرآوری پسته دادیم که در ۲۴ ساعت پسته را فرآوری می‌کرد اما این طرح اصلا به بانک نرسید و جهادکشاورزی آن را تایید نکرد.

آیا سود صنعت پسته در توسعه زیرساخت‌های سبزوار نمود عینی داشته است؟

سود صنعت پسته چندان جاری نشده است. کشاورزان سبزوار چند سالی بیشتر نیست که پول برداشت می‌کنند و این مبالغ هنوز برای رفاه خودشان خرج می‌شود. طرف موتور داشته و این تبدیل به ماشین شده و این مسأله در قسمت‌های دیگر زندگی هم وجود دارد. البته به تازگی ایده‌هایی دارند که در صنایع پسته سرمایه‌گذاری کنند ولی بیشتر از ۹۰ درصد درآمد، خرج مسائل شخصی و باغ‌ها می‌شود. صنایعی که به زیرساخت‌ها کمک می‌کنند صنایعی هستند که حداکثر ۲۵ سال از ایجاد شدنشان گذشته باشد. این مسأله اگر بخواهد در سبزوار به چشم بیاید باید زمان زیادی بگذرد تا صنعت خودش را اشباع کند و سود به‌دست آمده به بازار تزریق شود.

زمزمه‌هایی از طرف اتاق بازرگانی وجود دارد مبنی براینکه بیشتر تاجران بازار پسته از این بازار خارج شدند و در بخش صنعت و معدن سرمایه‌گذاری کرده‌اند؟ نظر شما چیست؟

صنایعی که به زیرساخت‌ها کمک می‌کنند صنایعی هستند که حداکثر ۲۵ سال از ایجاد شدنشان گذشته باشد. این مسأله اگر بخواهد در سبزوار به چشم بیاید باید زمان زیادی بگذرد تا صنعت خودش را اشباع کند و سود به‌دست آمده به بازار تزریق شود

اتفاقا ما نوتاجر در این مملکت زیاد داریم. تاجرهای قدیمی که هستند و این صنعت را رها نمی‌کنند. سود به‌دست آمده بسیار کم شده و مثل گذشته نیست اما می‌شود گفت که از جنبه‌ای میزان ریسک هم پایین آمده است و کمتر ریسک می‌کنند. قضیه این است که تاجر پسته و خشکبار حاضر نیست کار خود را عوض کند، شاید سرمایه‌هایش زیاد باشد و به سمت کار دیگری برود اما این کار را رها نمی‌کند. مشکل این بازار، نوتاجرها هستند. شما به خیابان جهاد کرمان که بروید، می‌بینید همه صادرکننده شده‌اند، درصورتی‌که چند سال پیش آنجا صادرکننده‌ای نبود و این مسأله باعث شده بازار صادرکننده‌های اصلی خراب شود چراکه پسته را به قیمتی می‌دهند که خرید خودشان همان قیمت است و باید مدتی بگذرد تا به قول بزرگان پسته این نوتاجرهای غیرمتخصص ریزش داشته باشد تا تاجرهای اصلی باز کار خود را شروع کنند تا بازار به ثبات برسد.

چه زیرساخت‌ها و بسترهایی برای گسترش باغ‌های پسته در سبزوار وجود دارد؟

در سبزوار به شدت خرده‌مالکی رواج دارد. فرد هفت هکتار زمین دارد و هر کدام از این هکتارها در قسمتی واقع شده است. نبود اتحاد و کار تیمی باعث شده پیشرفت‌ها زیاد به چشم نیاید و یا کم باشد، چراکه کار تیمی در ایران منسوخ است. شرکت‌های تعاونی روستایی مشکل دارند و فقط کارشان کود دادن است. زیرساخت‌های سبزوار نسبت به دارایی که دارد، پیشرفت می‌کند. اگر شخص درآمد بیشتری داشته باشد زمین بیشتری می‌خرد و می‌کارد. برای زیرساخت‌ها هم ما در تلاش هستیم که در بحث تجارت اتاقی باشد و تجارت عامه از بین برود تا دلالی از بین برود. برای تجار و کاروان‌سراها برنامه‌های آموزشی مدنظرداریم. باید عرض کنم صنعت پسته بکر است. باید به سمتش آمد. شاید چند سال اول از جیب خرج شود اما بعد درآمد خوبی دارد و جواب صبوری‌ها را می‌دهد.

در صنعت پسته ۹۰درصد سود به بعد از برداشت و به بسته‌بندی برمی‌گردد. اینکه شما بتوانید پسته را درجه‌بندی کنید سود خواهید کرد

عکس هفته

پاک کردن زعفران در تربت‌حیدریه

در شهرستان‌های خراسان رضوی، در خانه‌های بزرگ و کوچک و خانواده‌های کم جمعیت و پرجمعیت همیشه از این بساط‌ها دیده می‌شود. زعفران جمع شده است. همه در گوشه‌ای از خانه نشسته‌اند و پاک می‌کنند. زن و مرد نمی شناسد. همه باید کمک کنند. نوه‌های بزرگتر به کمک پدربزرگ و مادربزرگ می‌آیند و آن‌ها را در پاک کردن کمک می‌کنند. آن کوچکترها که به کنار پارچه و سفره و ... می‌آیند با دعوای بزرگترها روبه‌رو می‌شوند و برای همین دورتر کمین می‌کنند و در فرصتی مناسب خودشان را شریک کار می‌کنند و باز با آمدن بزرگترها فرار می‌کنند. فصل برداشت زعفران که شروع می‌شود همه همت می‌کنند تا طلای سرخ را از روی زمین جمع کنند و امیدوارند که فردای بهتری داشته باشند.

خبر

پیشرفت ۴۰ درصدی ساخت فرودگاه گناباد

دنیای اقتصاد- رئیس فرودگاه گناباد گفت: ساخت مرحله دوم فرودگاه این شهر تاکنون ۴۰ درصد پیشرفت اجرایی داشته است.

عباس اسدی افزود: مراحل اجرایی ساخت فرودگاه گناباد از سال ۱۳۷۲ آغاز شد و تا سال ۱۳۸۲ تنها باند خاکی آن اجرا شده بود. وی گفت: از این سال کارهای عمرانی ساخت باند به عرض ۴۵ و طول دو هزار و ۷۰۰ مترمربع شروع شد و در سال ۱۳۹۳ به بهره‌برداری رسید. رئیس فرودگاه گناباد افزود: مرحله دوم ساخت این فرودگاه شامل پایانه تیر ماه گذشته از طریق مناقصه به پیمانکار واگذار شد و از شهریور ماه، گودبرداری، بتن‌ریزی و فوندانسیون این سالن انجام شد. در ادامه مرحله دوم نیز اسکلت‌بندی پایانه به طول چهار هزار مترمربع شروع شده و سال آینده به اتمام می‌رسد. اسدی گفت: مرحله سوم ساخت فرودگاه گناباد شامل تجهیز و اجرای بقیه بناهای آن نظیر ساختمان‌های نیروی انتظامی، سوخت‌رسانی و سپاه و همچنین محوطه‌سازی از خرداد ماه سال ۱۳۹۵ آغاز می‌شود. وی افزود: تاکنون حدود ۷۰ میلیارد ریال برای ساخت فرودگاه گناباد هزینه شده و برای تکمیل آن حدود ۲۵۰ میلیارد ریال دیگر مورد نیاز است. رئیس فرودگاه گناباد ضمن تاکید بر لزوم توجه بیشتر مسئولان خراسان رضوی و شهرستان گناباد برای عمل به تعهدات خود در تخصیص اعتبار ساخت این فرودگاه ادامه داد: تامین اعتبار جاده دسترسی از ابتدای بلوار فرودگاه به سمت پایانه آن به طول هزار و ۷۰۰ مترمربع از مهرماه سال گذشته و از زمان فرمانداران سابق این شهر در دستور کار قرار داشت ولی تاکنون اقدام موثری در این زمینه انجام نشده است. وی اضافه کرد : تنها ساخت این جاده دسترسی نیازمند ۷۰ میلیارد ریال اعتبار است. او با اشاره به اینکه تامین اعتبار ساخت فرودگاه‌ها باید از منابع هر استان و شهرستان تامین شود، افزود: درصورتی‌که مسئولان استان به تعهدهای خود برای ساخت این فرودگاه بیش از پیش عمل کنند، فرودگاه گناباد در نیمه نخست سال ۱۳۹۶ به بهره‌برداری می‌رسد.

صاحبان واحدهای تولیدی چناران خواستار استمهال بدهی‌های خود هستند

دنیای اقتصاد- مدیر اجرایی خانه صنعت، معدن و تجارت چناران گفت: صاحبان واحدهای تولیدی این شهرستان خواستار استمهال سه ساله یا تقسیط بدهی‌های خود هستند.

سید کاظم حسینی افزود: واحدهای صنعتی این شهرستان به دلیل رکود اقتصادی کمتر از ظرفیت خود تولید می‌کنند و مبالغ هنگفتی به شرکت‌های گاز، برق، مخابرات، بانک‌ها و بیمه تامین اجتماعی بدهکار هستند. صاحبان این واحدها به جای تسهیلات بانکی خواستار فرصت مناسب برای پرداخت بدهی‌های خود هستند، زیرا دریافت تسهیلات مجدد واحدها را مقروض‌تر می‌کند. حسینی افزود: از ۱۸۲ واحد صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری در چناران ۳۵ درصد تولید دارند و مابقی آن‌ها تعطیل یا نیمه‌تعطیل هستند. این شهرستان، خوشه صنعتی صنایع غذایی است و ۴۴ واحد صنعتی از کل واحدهای صنعتی آن مربوط به صنعت غذا می‌باشد که اغلب محصولات خود را صادر می‌کنند. مدیر اجرایی خانه صنعت، معدن و تجارت چناران ادامه داد: عمده واحدهای صنعتی چناران به نهادهای مختلف بدهکار و از برخی نهادهای دولتی نیز طلبکار هستند که دولت می‌تواند با تهاتر این بدهی‌ها را رفع کرده یا فرصتی برای پرداخت بدهی به واحدها بدهد. وی با اشاره به مشکلات شهرک صنعتی چناران گفت: بودجه عمرانی برای تکمیل زیرساخت‌های این شهرک به شدت کاهش یافته و هزینه‌های آن افزایش پیدا کرده است. حسینی در بخش دیگری از صحبت‌هایش افزود: رکود اقتصادی، فرسودگی ماشین‌آلات، کمبود مواداولیه و نبود دانش فنی روز واحدهای صنعتی را دچار عقب‌ماندگی کرده است.

شهرک صنعتی چناران با هزار و ۲۰۰ هکتار وسعت، محل استقرار ۱۸۲ واحد تولیدی فعال است و ۴۱۸ پروانه تاسیس واحد صنعتی در آن صادر شده که برای هزار و ۸۰۰ نفر ایجاد اشتغال کرده است. مرکز شهرستان ۱۲۶ هزار نفری چناران در ۶۱ کیلومتری شمال‌غرب مشهد واقع است.

کشف محموله بزرگ قاچاق در مسیر سبزوار به مشهد

ایرنا- فرمانده انتظامی شهرستان سبزوار از کشف محموله بزرگ قاچاق به ارزش ۱۰ میلیارد ریال در مسیر سبزوار به مشهد خبر داد.

سرهنگ سید محمد هاشم‌زاده هاشمی گفت: در پی کسب خبر مبنی بر قاچاق محموله سنگین کالاهای خارجی از جنوب کشور به سوی مشهد، تحقیقات در این ارتباط آغاز شد. سرهنگ هاشمی افزود: در این راستا تیم‌های مبارزه با قاچاق کالا و ارز شهرستان سبزوار با اقدام گسترده اطلاعاتی، خودروی تریلی حامل محموله سنگین قاچاق را شناسایی و به محض ورود به حوزه استحفاظی شهرستان سبزوار آن را متوقف کردند. سرهنگ هاشمی اظهار کرد: در بازرسی از کانتینر این خودرو محموله سنگین کالای قاچاق به ارزش ۱۰ میلیارد ریال شامل لباس‌های خارجی، گوشی‌های تلفن همراه، کیف و کفش، سیگار و پودرهای بدن‌سازی و نیروزا کشف شد. سرهنگ هاشم‌زاده هاشمی با اشاره به دستگیری یک متهم در این ارتباط گفت: تحقیقات پلیس برای شناسایی و دستگیری عاملان این اقدام ادامه دارد.

روزنامه اقتصادی صبح ایران
صاحب امتیاز : دنیای اقتصاد تابان
مدیر مسئول: علیرضا بختیاری
مدیر هنری:محمد عسگری
دفتر مرکزی ویژه نامه های استانی:۴۲۷۱۰۴۵۴-۰۲۱
نشانی:خیابان مطهری، حد فاصل خیابان های سنایی و میرزای شیرازی، پلاک ۳۷۰ - کد پستی: ۱۵۸۶۶-۹۷۵۱۱

دنیای اقتصاد
روزنامه صبح ایران
ضمیمه هفتگی استان های خراسان
دوشنبه ۱۸ آبان ماه ۱۳۹۴/ ۲۶ محرم ۱۴۳۶/ نهم نوامبر ۲۰۱۵/ شماره ۳۶۲۵

سرپرست خراسان رضوی: شهناز رمارم
دبیر ضمیمه خراسان: احسان میرزاده
نشانی:مشهد،بلوار شهید صادقی،خیابان آپادانا،شماره۱۳
تلفن:۳۷۶۲۴۲۷۶، ۳۶ ۶۱ ۳۷۶۸-۰۵۱۳ نمابر:۸۹۷۸۰۲۱۷-۰۲۱
آگهی ها: ۳۵ ۸۶ ۴۱۹ ۰۹۱۲
پست الکترونیک: mashhad@den.ir
نسخه الکترونیک: www.EastEconomy.ir
سامانه ارتباطی:۳۰۰۰۲۲۴۸۰۰

خراسان ما

چهارطاقی بازه هور؛ قدیمی‌ترین گنبد جهان

رضا سلیمان نوری*

نوشتار قبلی را با وعده معرفی قدیمی‌ترین بنای گنبد ایران و البته جهان به پایان رساندیم. بنایی تاریخی که یادگار سال‌های آخر سلطنت خاندان اشکانی بر ایران است و از قضا در خراسان بزرگ که هیچ در همین خراسان رضوی کوچک امروز و آن هم بیخ گوش مشهد واقع شده است. البته قبل از اینکه به معرفی کامل این بنا بپردازیم، نخست به معرفی نوع آن اقدام می‌کنیم.

چهارطاقی چیست؟

چهارطاقی یا چارتاقی، در معماری به کالبدی با زمینه چهارگوش و پوشش گنبدی، متشکل از چهار پایه و یک طاق گنبدی روی آن، با چهار ورودی طاق‌دار گفته می‌شود. چهارطاقی را چهاردر، چهارقاپو و چهاردروازه نیز نامیده‌اند. چهارطاق یک نقشه مربع دارد و عناصر اصلی تشکیل‌دهنده آن عبارتند از: یک جرز در هر یک از چهار گوشه نقشه مزبور، چهار قوس که چهار جرز را به هم متصل می‌کند، یک گنبد که به کمک یک گوشواره در بالای قوس‌ها ساخته می‌شود و یک درگاه که در هر یک از چهار ضلع بنا پس از خاتمه کار به‌وجود می‌آید. این نوع بنا در گذشته کاربردهای گوناگونی داشته از جمله ساخت بناهای مذهبی. آتشکده‌های ساسانی کُنارسیاه در جنوب فیروزآباد و آتشگاه فیروزآباد در سال‌های پیش از ورود اسلام به ایران و مساجد جامع اردستان و بروجرد در دوران اسلامی از معروف‌ترین چهارطاقی‌های مذهبی ایران محسوب می‌شوند. البته سازه چهارطاقی کاربردهای غیر مذهبی نیز داشته و از جمله به عنوان بخشی از آذین‌بندی در جشن‌ها استفاده می‌شده است. البته در این بین چهارطاقی‌هایی هم هستند که دارای کاربردهای چندگانه‌ای بوده‌اند. چهار طاقی بازه هور به عنوان قدیمی ترین چهارطاقی ایران و برجسته‌ترین یادگار دوره اشکانی در خراسان کنونی از این دست‌سازه‌ها محسوب می‌شود.

بازه هور، قدیمی‌ترین

بنای بازه هور براساس اسناد تاریخی موجود و البته کاوش‌های باستان‌شناسی قدیمی‌ترین چهارطاقی ایران است که در دوره پادشاهی پارتیان درمحدوده خراسان بزرگ ساخته شده است. این چهارطاقی بنایی با نقشه مربع شکل دارد که سقف آن به شکل گنبد روی چهار پایه حمل می‌شود و باستان‌شناس معروف آرتور پوپ معتقد است این بنا قدیمی‌ترین گنبد ایجادشده روی پلان مربع در جهان است.

بازه هور چهارطاقی سنگی است که در ۷۰کیلومتری جنوب شهر مشهد و ضلع شرقی روستایی به نام رباط سفید در ابتدای تنگه بازه هور واقع شده است. این بنا به دلیل قرار داشتن در کنار راه قدیم مشهد به تربت‌حیدریه که خود عمده‌ترین راه عبور کاروانیان از جنوب خراسان، سیستان و بلوچستان و کرمان به شمال خراسان و میان رودان بوده از قدیم دارای اهمیت خاصی بوده است. از نظر لغوی بازه در فارسی دری به قسمتی از دیواره کوه گفته می‌شود که خورشید از میانه باز آن به‌طرز زیبایی طلوع می‌کند. به لحاظ ویژگی‌های معماری این بنا نمایانگر بخشی از اجزا و عناصر پارتی است که‌آندره گدار آن را به قرن سوم میلادی نسبت داده است. معماری این بنا شامل چهارطاقی از چهار طرف باز می‌باشد که گنبدی بر فراز آن قرار گرفته است. فضای ورودی نیز دارای سه درگاهی بلند و عریض است که احتمالاً در حکم تالار ورودی به فضاهای معماری طرفین به شمار می‌آید، اما ورودی اصلی بنا از ضلع غربی ایجاد شده که درگاهی‌های همسان در اطراف، حاکی از الحاقات پیرامون آن است. در سطح فوقانی پلان مربع بنا چوب‌هایی برکنج آن نصب شده که احتمالاً گام‌های اولیه برای ایجاد گوشواره به‌منظور ایجاد گنبد در بناها بوده است. این بنا در واقع هسته مرکزی یک مجموعه معماری است و به فاصله نزدیکی از آن ویرانه‌های قلعه‌های تاریخی دختر و پسر مشاهده می‌شود.

ثبت ملی، کشف ناشناخته‌ها

بنای سنگی بازه هور نه تنها قدیمی‌ترین سازه چهارطاقی شناخته شده ایران یا به روایت باستان‌شناس معروف آرتور پوپ کهن‌ترین گنبد جهان محسوب می‌شود بلکه نخستین اثر ثبت ملی شده خراسان رضوی نیز هست. این اثر با شماره ۳۹ در تاریخ ۲۴ شهریور ۱۳۱۰خورشیدی، در فهرست آثار ملی ایران ثبت شده است.این اثر چند وقتی است که پس از سال‌ها غریب بودن مورد توجه مسئولان میراث فرهنگی قرار گرفته و سال گذشته گروهی از باستان شناسان دانشگاه تهران اقدام به کشف ناشناخته‌های آن کردند.

این چهارطاقی تنها یک سازه معماری مجرد نیست بلکه بخشی از یک مجموعه معماری در مجاورت یک زیستگاه اواخر دوران زمامداری اشکانیان و البته سال‌های نخست حکومت ساسانیان بر ایران است. گواه این ادعا وجود آثار قلعه‌ای در نزدیکی آن و همچنین کشف انبوه قطعه سفال شکسته دارای ویژگی‌های دوران مورداشاره در اطراف این بنا می‌باشد. شواهد حاکی از این است که بنا با زیرسازی محکم و اساسی به شیوه اواخر عصر اشکانی بنیان گرفته و مشتمل بر تالار مرکزی، دالان‌هایی در دو طرف شمال و جنوب و ایوان یا تالار ستون‌دار در سمت شرق بوده است.

حفظ شاکله اصلی در طول تاریخ یکی از مهمترین امتیازات این بنا محسوب می‌شود که دلیل آن زیرسازی و بسترسازی مناسب بنا قبل از احداث است. هرچند پلان این بنا به شکل آتشکده‌های ساخته شده در عصر آخرین پادشاهان اشکانی و نخستین شاهان ساسانی است. بنای چهارطاقی بازه هور مانند یک تالار مجلل است که بررسی‌های اولیه نشان می‌دهد به احتمال زیاد بنایی حکومتی و متعلق به درباریان بوده است. از سویی نیز به اعتقاد برخی پژوهشگران، این بنا در زمره چهارطاقی‌های گاه‌شماری و محاسبه نجومی در معماری ایران باستان و نه چهارطاقی‌های مذهبی و آتشکده‌ای محسوب می‌شود.

سرانجام اینکه با توجه به آخرین بررسی‌های انجام‌شده در این مجموعه می‌توان مدعی شد، بررسی بهتر و کامل‌تر بازه هور دریچه‌ای تازه به سال‌های پایانی حکومت اشکانیان و آغازین حکومت ساسانیان بر ایران زمین بازخواهد کرد، زیرا علاوه بر امکانات طبیعی، بناهایی که در این مکان ساخته شده نشانگر اکوسیستم این دوره نیز هست.

*کارشناس ارشد ایرانشناسی و خراسان‌پژوه

رئیس اتاق بازرگانی خراسان رضوی در نشست مشترک با رایزنان بازرگانی ایران خواستار شد:

رایزنان بازرگانی مستقل عمل کنند

دنیای اقتصاد، فاطمه رافع- اتاق بازرگانی خراسان رضوی در هفته‌ای که گذشت میزبان جلسه مشترکی با رایزنان بازرگانی ایران در کشورهای افغانستان، امارات، پاکستان، تایلند، چین، عمان، هند و ترکمنستان بود؛ در این جلسه که با صرف صبحانه کاری آغاز شد، فعالان اقتصادی استان و رایزنان بازرگانی به ارائه نظرات خود درباره راهکارهای گسترش مبادلات اقتصادی با کشورهای هدف پرداختند. در این جلسه مقرر شد رایزنان بازرگانی اطلاعات دقیقی از وضعیت اقتصادی کشورهای هدف جمع آوری کرده و در اختیار فعالان اقتصادی استان قرار دهند؛ همچنین مقرر شد فعالان اقتصادی و بخش خصوصی استان نیز جزئیات پروژه‌های سرمایه‌گذاری خود را در اختیار رایزنان بازرگانی قرار دهند تا از این طریق امکان معرفی آن‌ها به سرمایه‌گذاران خارجی فراهم شود.

علیرضایی: ترکیب فعلی کالاهای صادراتی پاسخگوی نیاز بازار جهانی نیست

■ رایزنان بازرگانی باید به دور از نگاه کاسب‌کارانه فعالیت کنند

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی در این نشست به ایجاد فضای جدید در کشور و جهان پس از مذاکرات هسته‌ای اشاره کرد و گفت: این تغییر دیدگاه جهان نسبت به ایران فرصت جدیدی را برای همه به ویژه رایزنان بازرگانی ایجاد کرده است.

شافعی: تولید قوی پشتوانه صادرات موفق است؛ بسیاری از کالاهای تولیدی استان در بازارهای هدف کشورهای دیگر توجیه اقتصادی ندارد و باید مشکلات این عرصه در داخل حل شود

غلامحسین شافعی فضای فعلی کشور را فرصتی استثنایی برای اقتصاد دانست و با بیان اینکه استفاده از این فرصت طلایی به عملکرد ما بستگی دارد، اظهار کرد: مسیر حرکت فعالان اقتصادی و مسئولان کشوری در گذشته اشکالاتی داشته که همین امر مانع صعود اقتصاد ایران بر اساس قابلیت‌های بالقوه آن شده است بنابراین مشکلات گذشته باید رفع شود تا از این طریق چراغ راه آینده روشن شود.

رئیس اتاق بازرگانی استان بر لزوم ارتباط اتاق‌های بازرگانی کشور با رایزنان بازرگانی تأکید و اظهار کرد: رایزنان بازرگانی باید نگاه عمیقی به توسعه روابط اقتصادی داشته باشند. وی مبادله نشدن اطلاعات را از اشکالات موجود در فعالیت رایزنان بازرگانی برشمرد و تصریح کرد: در حال حاضر با ابزار اطلاعاتی موجود به راحتی می‌توان مبادله اطلاعات را انجام داد؛ باید اتاق‌های بازرگانی در ارتباط با رایزنان بازرگانی پیشرو و پیش‌قدم شوند.

شافعی به توجه دولت به صادرات برای تحریک تقاضا اشاره کرد و افزود: با این حال صادرات زورکی امکان‌پذیر نیست؛ باید فضای رقابتی سالم فراهم شده و زیرساخت‌های صادرات نیز تأمین شود؛ توجه رایزنان بازرگانی به مسائل اقتصادی به صورت عمیق می‌تواند در ساخت آینده مؤثر باشد. وی بر لزوم به‌روز بودن اطلاعات اقتصادی رایزنان بازرگانی تأکید و اظهار کرد: رایزنان بازرگانی باید به دور از نگاه کاسب‌کارانه فعالیت کنند و باید رویکرد و نگاه ملی داشته باشند.

رئیس اتاق بازرگانی استان با تأکید بر اینکه رایزنان بازرگانی نباید در مذاکرات نگاه ویژه به افراد یا گروه‌های خاص داشته باشند، گفت: این امر می‌تواند آفتی باشد که بر ارتباطات تأثیر منفی می‌گذارد.

شافعی بر لزوم استقلال عمل رایزنان بازرگانی تأکید و خاطرنشان کرد: اگر فعالیت رایزنان بازرگانی تحت تأثیر فضای سیاسی کشورهای هدف باشد، توفیق چندانی نخواهند داشت. وی با اشاره به اینکه دولت و وزارت صنعت توجه ویژه‌ای به توسعه فعالیت رایزنان بازرگانی دارند، عنوان کرد: اما در این زمینه محدودیت منابع وجود دارد.

رئیس اتاق بازرگانی استان به این نکته نیز اشاره کرد که نگاه غالب بخش تولید به فعالیت‌های برون‌مرزی است و افزود: برای ارتباط مستمر با رایزنان بازرگانی آمادگی داریم؛ همچنین فعالان اقتصادی استان از پذیرش هیأت‌های اقتصادی خارجی استقبال می‌کنند و آماده اعزام هیأت‌های داخلی از خراسان رضوی هستند.

شافعی در بخش دیگری از این نشست مشترک با بیان اینکه در گذشته به بخش خصوصی جفا شده است، گفت: اما اکنون وضعیت متفاوت است و باید برای بهبود اقتصاد تلاش کنیم. وی از رایزنان بازرگانی حاضر در جلسه خواست از قوانین اقتصادی، سرمایه‌گذاری، مالیاتی، گمرکی و ... کشورهای هدف فهرستی تهیه کنند و در اختیار اتاق استان قرار دهند تا بین فعالان اقتصادی خراسان توزیع شود. رئیس اتاق بازرگانی استان با اشاره به اینکه در زمینه صادرات مشکلاتی وجود دارد، عنوان کرد: تولید قوی پشتوانه صادرات موفق است؛ بسیاری از کالاهای تولیدی استان در بازارهای هدف کشورهای دیگر توجیه اقتصادی ندارد و باید مشکلات این عرصه در داخل حل شود.

■ رایزنان بازرگانی رقیب بخش خصوصی نیستند

مدیرکل دفتر امور نمایندگی‌های سازمان توسعه تجارت نیز در بخشی از این نشست در پاسخ به سؤال یکی از حاضران در خصوص برنامه‌های رایزنان بازرگانی برای فعالیت در کشورهای هدف با بیان اینکه بخشی از استراتژی‌های اقتصادی توسط دولت و بخشی دیگر توسط بخش خصوصی تهیه می‌شود، اظهار کرد: با این حال کدام بخش از تجارت کشور ما در حال حاضر استراتژی ریز و با جزئیاتی دارد؟

رضا عباسقلی با اشاره به اینکه برای تمام رایزنان بازرگانی برنامه چهار ساله‌ای تدوین شده است، خاطرنشان کرد: با این حال فعلا این استراتژی‌ها تنها روی کاغذ است. وی با تأکید بر اینکه بخش خصوصی باید رایزن بازرگانی را از خود بداند، تصریح کرد: بخش خصوصی نباید رایزن بازرگانی را رقیب خود بداند و نباید تصور کند رایزنان بازرگانی نگاه فرهنگی و امنیتی دارند؛ تنها در این صورت است که مشکلات تجارتی ایران حل خواهد شد.

مدیرکل دفتر امور نمایندگی‌های سازمان توسعه تجارت با اشاره به اینکه نگاه ویژه‌ای برای برقراری ارتباط و گسترش فعالیت‌های اقتصادی با کشورهای همجوار خراسان وجود دارد، گفت: اقتصاد استان‌ها بر اساس ارتباط بین تجار و رایزنان رونق می‌گیرد و این امر به افزایش میزان صادرات منجر خواهد شد.

عباسقلی در خصوص وظایف و اختیارات رایزنان بازرگانی نیز تصریح کرد: وظیفه اصلی این افراد افزایش ارتباط خود با اعضای اتاق کشور هدف است؛ همچنین وزیر صنعت اختیارات تامی را به رایزنان بازرگانی تفویض کرده و آنان نمایندگان ویژه وزارت صنعت در کشورهای هدف هستند. وی این نکته را نیز یادآور شد که در طول سال‌های گذشته نتوانسته‌ایم در جذب سرمایه‌گذار حرفه‌ای عمل کنیم.

علی رسولیان، مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی و بین‌الملل استانداری خراسان رضوی نیز در این جلسه با تأکید بر اینکه حضور ما در بازارهای هدف بدون اطلاع‌رسانی درست رایزنان بازرگانی و برنامه‌ریزی آن‌ها میسر نخواهد شد، برای همکاری فعالان اقتصادی استان با آن‌ها اعلام آمادگی کرد.

■ ترکیب فعلی کالاهای صادراتی پاسخگوی نیاز بازار جهانی نیست

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی نیز در بخشی از این جلسه با بیان اینکه ترکیب فعلی کالاهای صادراتی پاسخگوی نیاز بازار جهانی نیست و باید تغییر یابد، اظهار کرد: زیرساخت‌های موجود در اقتصاد یک محدودیت جدی هستند و برای ارزشمند شدن هر تن صادرات نیاز به برنامه‌ریزی دقیق است.

به گزارش ایسنا، راضیه علیرضایی با بیان اینکه برنامه توسعه صادرات استان تدوین شده است، عنوان کرد: برنامه کمی صادرات تا پایان سال ۹۶ و تا سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ تدوین شده که این برنامه برای بهبود زیرساخت‌های تجاری توسعه صادرات است.

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان با اشاره به اینکه برای ورود به بازارهای هدف که کالاهای ایرانی را مصرف می‌کنند، برنامه‌ریزی دقیق لازم است، تصریح کرد: اولویت ما در برنامه توسعه صادرات استان براساس ارزش کالاها و

عباسقلی: بخش خصوصی باید رایزن بازرگانی را از خود بداند، بخش خصوصی نباید رایزن بازرگانی را رقیب خود بداند و نباید تصور کند رایزنان بازرگانی نگاه فرهنگی و امنیتی دارند؛ تنها در این صورت است که مشکلات تجارتی ایران حل خواهد شد

صدور خدمات فنی و مهندسی به همراه ارائه کالای با کیفیت همچنین شناسایی و ارتباط با کشورهای هدف مصرف‌کننده است.

علیرضایی خاطرنشان کرد: رایزنان ایرانی قبل از اعزام به کشورهای مختلف یک فرصت برای شناسایی و مطرح‌شدن توانایی و استعدادهای بخش خصوصی هستند.

حضور در جلسه مشترک با اتاق اصناف مشهد و دیدار با استاندار خراسان رضوی از دیگر برنامه‌های سفر دو روزه رایزنان بازرگانی به مشهد بود.

در حاشیه:

برخی از فعالان بخش خصوصی و رایزنان بازرگانی حاضر نسبت به مدت زمان کوتاه جلسه انتقاد داشتند که علیرضایی در واکنش به آن‌ها ضمن عذرخواهی گفت: جلسات صبح اتاق معمولا از ساعت ۷:۳۰ دقیقه شروع و تا ساعت ۹ ختم می‌شود. بنابر اعلام قبلی قرار بود رایزن بازرگانی ایران در ترکمنستان نیز در جلسه حضور داشته باشد اما خبری از حضور وی نبود و علیرضایی اعلام کرد که وی به گمرک لطف‌آباد در مرز باجگیران اعزام شده است.

■ افزایش تبادل و رفت‌وآمد هیأتهای خارجی در خراسان رضوی

جمهوری اسلامی

روزنامه جمهوری اسلامی در خبری به نقل از رئیس نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور، نوشت: غلامعباس ارباب‌خالص در اظهارنظری گفته است تبادل و رفت‌وآمد هیات‌های خارجی در خراسان رضوی از ابتدای امسال تاکنون نسبت به مدت مشابه پارسال افزون بر ۵۰ درصد رشد دارد. نمایندگی وزارت امور خارجه طی این مدت در خراسان رضوی به تناسب ظرفیت‌ها و توان استان در راستای توسعه مناسبات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ورود یافته است. وی گفت: امروز با تلاش‌های گسترده‌ای که در حوزه دیپلماسی خارجی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب خط مشی نظام و هدایت‌های داهیانه رهبر معظم انقلاب صورت گرفته، فضای خوبی برای همکاری‌های خارجی فراهم شده و افق روشنی پیش‌رو داریم. رئیس نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور با اشاره به سفر هیات‌های متعدد خارجی از جمله حضور هیات ۱۰۰ نفره فرانسوی افزود: سفر هیات تایلندی به خراسان رضوی نیز به‌زودی انجام می شود. وی ادامه داد: هیاتی هم پیرو روابطی که در سال ۱۳۸۱ با ایالت آندراپرداش هند ایجاد شده بود تا آخر سال سفری به مشهد خواهد داشت تا تفاهم‌هایی که از سوی اتاق بازرگانی دو استان در آن زمان امضا شد را پیگیری نماید.

ارباب‌خالص این هیات را متشکل از بخش خصوصی و اعضای اتاق بازرگانی استان آندراپرداش عنوان و بیان کرد: از جمله موضوعات مورد پیگیری در این سفر بحث راه‌اندازی خط پروازی بین مشهد- حیدرآباد است که بیشترین جمعیت شیعه را در آن بخش از کشور هند دارد.

وی گفت:برای این موضوع پیش از این پیگیری و مجوزهای لازم صادر شده اما چون شرکت هواپیمایی معرفی‌شده قادر به انجام پرواز و تعهدات آن نبود تاکنون اجرایی نشده است.

■ حسن رسولی:
تشکیل ستاد انتخاباتی ائتلاف اصلاح طلبان

اعتماد

روزنامه اعتماد در گفت‌وگویی با حسن رسولی استاندار اسبق خراسان، نوشت: حسن رسولی که اخیرا از سوی محمدرضا عارف مسئولیت ساماندهی امور مربوط به حضور انتخاباتی وی را به عهده گرفته، یکی از اعضای شورای عالی سیاست‌گذاری انتخابات اصلاح طلبان است که برای جمع بندی و انسجام اصلاح طلبان تلاش میکند. او در این گفت وگو نسبت راهبردهای انتخاباتی جریان اصلاحات را تبیین کرد و به اظهارات اخیر محمدرضا باهنر نیز واکنشی جدی نشان داد. باهنر طی روزهای گذشته گفته بود نباید اجازه دهیم مجلس آتی حتی به دست اصلاح طلبان معتدل بیفتد. رسولی به دبیرکل جبهه پیروان خط امام و رهبری پیشنهاد کرد به جای ورود به مجلس، چند صباحی در منزل استراحت کند. راهبرد اصلی اصلاح طلبان برای انتخابات ۷ اسفند تحقق اجماع کامل بین همه بخش ها و ظرفیت‌های اصلاح طلبی به گونه ای است که در سایه این انسجام و همگرایی امکان تدوین لیست نهایی و سراسری نامزدهای اصلاحطلب برای تمامی حوزه های انتخابیه کشور فراهم شود. برای عملیاتی کردن این دو راهبرد و با هدف تاثیرگذاری اساسی در انتخابات آینده و کسب اکثریت بالا در کرسیهای مجلس آینده، ساختارها و سامانههای گوناگون مدیریتی پیشنهاد شده بود و آنچه که امروز از آن به عنوان شورای عالی سیاست‌گذاری انتخاباتی اصلاح‌طلبان نام برده می شود، مجموعه ای است متشکل از دبیران کل همه احزاب اصلاح طلب و شورای مشاوران آقای خاتمی که در قالب شورای راهبردی انتخابات فعالیت می کنند و نیز شورای مشاوران آقای دکتر عارف که بیش از دو سال است در حوزه برنامه ریزی انتخابات و سازماندهی این پروژه فعال است، به طور طبیعی در صورتی می توان به آن دو هدف راهبردی وفاق کامل و لیست واحد دسترسی پیدا کرد که سازمان و مدیریتی که برای انجام این دو مهم تجهیز می شود، هم از حیث فراگیری و هم از حیث کارایی و مدیریت دارای چنان ظرفیتی باشد که بتواند در قامت نمایندگی جریان گسترده و متنوع اصلاحات بروز پیدا کند، این شورا ادغام شده سامانه های متنوع قبلی است، به‌گونه‌ای که بتواند به این اهداف دسترسی پیدا کند.

اخبار کوتاه

رشد ۱۶ درصدی وصول درآمد در خراسان رضوی

ایرنا- رئیس سازمان اقتصادی و دارایی خراسان رضوی گفت: میزان وصول درآمد در این استان طی هفت ماه گذشته امسال در مقایسه با مدت مشابه پارسال ۱۶,۶۵ درصد رشد دارد.

سیدعلی شهابی با بیان اینکه درآمد مصوب امسال برای خراسان رضوی دو هزار و ۵۴۲ میلیارد تومان است که در مقایسه با سال گذشته ۳۰ درصد افزایش یافته است، گفت: تا پایان مهر ماه امسال در مجموع یک هزار و ۲۲۰ میلیارد تومان از درآمد مصوب خراسان رضوی وصول شد.

رئیس سازمان اقتصادی و دارایی استان خاطرنشان کرد: از مجموع درآمد وصول شده یک هزار و ۹۵ میلیارد تومان به درآمدهای مالیاتی اختصاص دارد که نسبت به سال گذشته ۱۹درصد رشد داشته است. وی ادامه داد: در حوزه درآمدهای مالیاتی ۸۲ درصد درآمد پیش‌بینی شده برای این مدت وصول شده و ۱۸ درصد محقق نشده است.

تولید ۳۴ میلیون کیلوگرم گوشت قرمز در خراسان رضوی

ایسنا- رئیس اداره نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی اداره کل دامپزشکی خراسان رضوی از تولید، نگهداری و عرضه ۳۴ میلیون کیلوگرم گوشت قرمز در استان طی هفت ماهه ابتدای سال جاری خبر داد.

جعفر عطارباشی اظهار کرد: طی هفت ماهه اول امسال، کارشناسان دامپزشکی مستقر در واحدهای تولیدی از ورود ۹۱ تن گوشت حاصل از این دام‌ها که غیرقابل مصرف بوده جلوگیری و نسبت به معدوم کردن آن اقدام کرده‌اند.

رئیس اداره نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی اداره کل دامپزشکی استان دام کشتار شده در کشتارگاه‌های استان را طی مدت یادشده، بیش از یک میلیون و ۱۶۱ هزار رأس دانست و یادآور شد: گوشت حاصل تمامی کشتارگاه‌های استان تحت نظارت کامل بهداشتی کارشناسان دامپزشکی این اداره کل قرار دارد و هیچ‌گونه نگرانی از بابت مصرف فرآورده‌های خام دامی حاصل از اینگونه کشتارگاه‌ها وجود ندارد.

افزایش ۱۲ درصدی تصادفات درون‌شهری در خراسان رضوی

مهر- رئیس پلیس راهور خراسان رضوی از افزایش ۱۲ درصدی تصادفات درون‌شهری طی شش ماه نخست سال جاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته در استان خبر داد.

حمیدرضا گرایلی با بیان اینکه آمار متوفیان تصادفات درون‌شهری در سطح استان در شش ماهه نخست سال جاری هشت درصد نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش داشته است، اظهار کرد: این رقم در مشهد کاهش ۱۲ درصدی داشته است.

وی با اشاره به افزایش ۱۲ درصدی تعداد مجروحان تصادفات درون‌شهری استان در سال جاری، خاطرنشان کرد: سهم مجروحان تصادفات در مشهد نیز در این مدت افزایش ۱۵ درصدی داشته است.

گرایلی با اشاره به اینکه در همین راستا اعمال قانون توسط راهنمایی و رانندگی در سطح استان افزایش ۱۰۰ درصدی داشته است، تصریح کرد: در بحث کنترل تخلفات تصادف‌خیز در استان نیز افزایش ۱۳۹ درصدی داشته‌ایم.

پاکسازی و آزادسازی ۳۰ کیلومتر از حریم کشف‌رود مشهد

ایرنا- معاون بهره‌برداری شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی گفت: ۳۰ کیلومتر از مساحت ۶۰ کیلومتری حریم و محدوده اطراف رودخانه کشف‌رود پاکسازی و آزادسازی شد.

علیرضا طاهری با بیان اینکه آزادسازی بستر این رودخانه از دو ماه قبل آغاز شده است، افزود: در این راستا حدود ۳۰۰ مورد از لوله‌هایی که در طول این ۳۰ کیلومتر، فاضلاب کشف‌رود را به درون اراضی و زمین‌های کشاورزی اطراف منتقل می‌کرد، جمع‌آوری شد.

معاون بهره‌برداری شرکت آب منطقه‌ای استان با اشاره به اینکه برای این پروژه در مجموع ۱۶۰ میلیارد تومان اعتبار در کارگروه نجات کشف‌رود در نظر گرفته شده بخشی از آن در قالب مصوبات سفر هیأت دولت به مشهد است، اما تاکنون هیچ مبلغی پرداخت نشده، خاطرنشان کرد: تاکنون برای آزادسازی مسیر نزدیک به یک میلیارد تومان هزینه شده است.

پیش‌بینی استقرار ۱۶ هزار صندوق اخذ رأی در خراسان رضوی

تسنیم- استاندار خراسان رضوی گفت: ۱۶ هزار صندوق اخذ رأی برای انتخابات هفتم اسفند ماه در استان پیش‌بینی شده است.

علیرضا رشیدیان با بیان اینکه بیش از ۵۰ هزار نفر در امر برگزاری انتخابات هفتم اسفند ماه در خراسان رضوی فعال هستند، اظهار کرد: این میزان معادل پنج درصد آمار کشوری بوده که اعضای آن شامل ۱۰ هزار نفر عوامل اعضای اجرایی، ۴۰۰۰ نفر نمایندگان فرماندار، ۲۴ هزار نفر نیروی آموزشی و ۳۰ هزار نفر نیروی اجرایی و کارآمد بوده است.

استاندار خراسان رضوی تصریح کرد: این استان با بیش از ۶ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر جمعیت، ۲۸ شهرستان، ۲۲۰۰ روستا، ۷۳ شهر و ۷۰ بخش، ۴۰۰۰ شعبه اخذ رأی در سطح استان دارد که از این تعداد ۳۱۲۰ شعبه ثابت و ۸۸۰ شعبه سیار بوده، ضمن اینکه تعداد ۱۶ هزار صندوق اخذ رأی پیش‌بینی شده است.